

Poliisin ampuma-asekoulutuksen kehittäminen Suomessa: vertaileva tutkimus Suomen ja Pennsylvanian osavaltion poliisin välillä.

Hagman Henrik
Pouttu Valteri

5/2023

TIIVISTELMÄ

Tekijät: Henrik Hagman ja Valtteri Pouttu

Julkaisun nimi: Poliisin ampuma-asekoulutuksen kehittäminen Suomessa: vertaileva tutkimus Suomen ja Pennsylvanian osavaltion poliisin välillä.

Opinnäytetyön muoto: tutkimuksellinen opinnäytetyö

Julkisuusaste: Julkinen

Ohjaaja: Heikki Lähteenmäki

Tutkinto: Poliisi (AMK)

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten suomalaisen poliisin ampuma-asekoulutusta voitaisiin kehittää vertaamalla sitä Pennsylvanian osavaltion poliisiin. Tutkimuksessa vertaillaan osapuolten koulutusta, toimintaympäristöjä ja aseenkäyttötilanteita, joihin poliisimiehet ovat tehtävillään joutuneet.

Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisen sisällönanalyysin keinoin. Aineisto kerättiin pääosin lakilähteistä, eri viranomaisten ja yksityisten toimijoiden tietokannoista, aiheeseen liittyvästä kirjallisuudesta ja uutisista. Aineistolla saatiin mahdollistettua Suomen ja Pennsylvanian osavaltion poliisin välinen vertailu, jonka pohjalta johtopäätöksiä muodostettiin.

Tutkimuksessa esitellään neljä kehityskohtaa, joilla suomalaista ampuma-asekoulutusta voidaan kehittää. Kehityskohdat ovat haastavampi tasokoe, ampuma-asekoulutuksen lisääminen, useamman eri asejärjestelmän kouluttaminen jo peruskoulutusvaiheessa sekä virka-aseen valitseminen virkamieslähtöisesti.

Tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää Poliisiammattikorkeakoulun ampuma-asekoulutuksessa. Havaittujen kehityskohtien lisääminen koulutukseen mahdollistaisi vielä parempien valmiuksien saamisen jo poliisin peruskoulutusvaiheessa. Tarkastelussa keskitytään ampuma-aseen käyttämiseen ja kouluttamiseen, jolloin muut voimankäyttövälineet ja taktinen toiminta on rajattu tutkimuksen ulkopuolelle.

Sivumäärä: 102

Tarkastuskuukausi ja vuosi: 5/2023

Avainsanat: voimankäyttö, ampuma-asekoulutus, voimankäytön koulutus, toimintaympäristö, Pennsylvania, aseenkäyttö.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	1
2 POLIISIN VOIMANKÄYTTÖ	3
2.1 Poliisin tehtävät ja toimivalta Suomessa.....	3
2.1.1 Voimakeinojen käyttö ja voimankäyttövälineet suomalaisessa lainsäädännössä	5
2.1.2 Ampuma-aseen käyttö	8
2.2 Suomen rikoslaki	10
2.3 Pennsylvanian osavaltion rikoslaki ja voimankäytön sääntely	14
3 POLIISIN AMPUMA-ASEKOULUTUS SUOMESSA.....	18
3.1 Poliisiammattikorkeakoulun ampuma-asekoulutus.....	18
3.2 Poliisin ampuma-asekoulutus virassa ollessa	23
3.3 Poliisin virka-aseen näyttökokeet ja tasokoe	27
4 POLIISIN AMPUMA-ASEKOULUTUS PENNSYLVANIASSA	28
4.1 Pennsylvanian osavaltion poliisin ampuma-asekoulutus	28
4.2 Pennsylvanian osavaltion poliisin virka-aseen tasokoe.....	35
5 POLIISIN TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA ASEENKÄYTTÖTILANTEET	41
5.1 Suomi poliisin toimintaympäristönä.....	41
5.2 Poliisin aseenkäyttötilanteet Suomessa 2010 - 2022.....	46
5.3 Pennsylvania poliisin toimintaympäristönä	55
5.4 Poliisiviranomaisten aseenkäyttötilanteet Pennsylvaniassa 2015-2022	63
6 VERTAILU.....	74
6.1 Koulutuksen vertailu	74
6.2 Toimintaympäristöjen vertailu	75
6.3 Esimerkkitapausten vertailu	78
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	82
7.1 Suomalaisen poliisin koulutuksen kehittäminen havaintojen perusteella.....	84
7.2 Tutkimuksen validiteetti ja jatkotutkimusmahdollisuudet	88
LÄHTEET.....	92
LIITTEET.....	102

1 JOHDANTO

Yle-uutiset teki poliisille tiedustelun vuonna 2021, jossa selvitettiin poliisin aseenkäyttöä. Tämän selvityksen mukaan poliisi suorittaa vuosittain noin miljoona tehtävää, joista 5-10 päätyy ampuma-aseen käyttämiseen.¹ Tutkielman tavoite on selvittää, miten suomalaista poliisin ampuma-asekoulutusta voitaisiin kehittää. Tutkielmassa vertaillaan Suomen ja Pennsylvanian osavaltion poliisia. Vertailussa tarkastellaan koulutusta, toimintaympäristöjä ja aseenkäyttötilanteita, joihin poliisimiehet ovat virkatehtävissään joutuneet.

Suomessa poliisin voimankäytön koulutus ja ampuma-asekoulutus ovat hyvin standardoidut: kaikki poliisit käyvät samat perusopinnot Suomen ainoassa Poliisiammattikorkeakoulussa. Sisäministeriö on asettanut poliisilaitoksille vähimmäisvaatimukset poliisin virka-aseen käytön harjoittelusta virassa oltaessa.² Pennsylvanian osavaltion poliisin koulutusta määrittää osavaltion valvontakomisio, joka on alkanut verrattain myöhään standardisoimaan koulutusta osavaltion laajuisesti.

Aiheen valinta pohjautuu ajatukseen siitä, että jos poliisin toimintaympäristö muuttuu tulevaisuudessa väkivaltaisemmaksi ja aseenkäyttötilanteiden ilmaantuvuus kasvaa, niin onko poliisin ampuma-asekoulutus vielä 2020-luvulla sellaisella tasolla, että ampuma-asetta vaativista uhkatilanteista selvittää?

Tutkimuksen tarkoituksena ei ollut hakea vertailukohtaksi Suomen vastakohtaa. Tutkimuksessa tarkastellaan osavaltiota, joka on mahdollisimman vertailukelpoinen Suomen kanssa.

Tutkielman tutkimusongelma, johon vastataan, on "voidaanko kahden eri toimintaympäristössä toimivan poliisin aseenkäyttötilanteita sekä ampuma-asekoulutusta vertaamalla löytää kehityskohteita suomalaisen poliisin ampuma-asekoulutukseen?". Tutkimusongelmaa pohditaan avustavien tutkimuskysymysten kautta, jotka ovat seuraavat:

- Millainen on suomalaisen ja pennsylvanialaisen poliisin ampuma-asekoulutus?
- Millaisessa toimintaympäristössä suomalaiset ja pennsylvanialaiset poliisit toimivat?
- Millaisiin aseenkäyttötilanteisiin poliisit joutuvat toimintaympäristöissään?

¹ Yle-uutiset: Poliisin voimankäytössä on kuollut 10 ihmistä 2000-luvulla – mukaan mahtuu yksi vahingonlaukaus sekä etälamauttimen käyttö. Julkaistu 24.8.2021.

Luettavissa: <https://yle.fi/a/3-12070231> Luettu: 20.8.2022

² Sisäministeriön asetus poliisin voimakeinoista ja ajoneuvon pysäyttämisestä (245/2015): 1. luku, 3

- Miten poliisit ovat suoriutuneet aseenkäyttötilanteista?
- Mitä suomalaisessa poliisikoulutuksessa voidaan oppia pennsylvanialaisen poliisin ampuma-asekoulutuksesta?

Ensisijainen käytetty tutkimusmenetelmä on kvalitatiivinen eli laadullinen sisällönanalyysi. Kvalitatiivisen sisällönanalyysin avulla pyritään systemaattiseen ja kattavaan kuvaukseen aineistoon liittyvästä sisällöstä. Analyysin tuloksia voidaan tarkastella sekä tilastollisesti että käsitteellisesti³. Tutkimus pohjautuu laadulliseen tutkimusmenetelmään, kun vertaillaan Suomen ja Pennsylvanian osavaltion poliisin välisiä eroja. Vertailuun kuuluu koulutus, toimintaympäristöjen ominaispiirteet, aseenkäyttötilanteet ja niistä suoriutuminen.

Tutkielma on rajattu koskemaan kahta viranomaista: Suomen poliisia ja Pennsylvanian osavaltion poliisia. Tutkielmassa ei käsitellä yhdysvaltalaisen poliisien aseenkäyttötilanteita tai ampuma-asekoulutusta yleisesti. Tutkimuksesta on rajattu pois kaikki muut voimankäyttövälaineet, kuin ampuma-aseet. Tutkielmaan valitut kohderyhmät perustuivat materiaalin saatavuuteen sekä väestön keskinäiseen vertailukelpoisuuteen.

Tutkielma on rajattu koskemaan pelkästään aseenkäyttötilanteita, joissa on ammuttu laukauksia ihmistä tai ihmisiä kohti. Suomessa poliisin voimankäytössä myös ampuma-aseella uhkaaminen luokitellaan ampuma-aseen käyttämiseksi, joten tilanteet, joissa ampuma-asetta on käytetty vain aseella uhkaamiseen, on jätetty huomiotta⁴.

³ Seitamaa-Hakkarainen, Piritta: Kvalitatiivinen sisällönanalyysi. Julkaistu 19.5.2014.

Luettavissa: <https://metodix.fi/2014/05/19/seitamaa-hakkarainen-kvalitatiivinen-sisallon-analyysi/> Luettu 11.6.2022

⁴ Poliisilaki 872/2011: 2. luku, 19 §

2 POLIISIN VOIMANKÄYTTÖ

Voimakeinoilla tarkoitetaan poliisin tai muun turvallisuutta ylläpitävän viranomaisen valtaa käyttää ruumiinvoimia tai erinäisiä välineitä virkatehtävänsä suorittamiseksi, kuten vastarinnan murta-
miseksi tai muutoin virkatehtävän toteuttamiseksi ⁵. Voimakeinojen käyttäminen edellyttää poliisi-
miehen olevan suorittamassa hänelle toimivaltuuksiensa nojalla kuuluvaa virkatehtävää. Virkateh-
tävän on oltava sellainen, että se kuuluu poliisille ja tämän virkatehtävän suorittamiseksi tulee olla
laissa erikseen säädetty toimivalta ⁶.

Sisäministeriön asetus poliisin voimakeinoista ja ajoneuvon pysäyttämisestä (245/2015) määrittää
voimakeinojen olevan voimankäyttövälineen tai fyysisen voiman käyttämistä siten, että sillä pyri-
tään vaikuttamaan tehtävän kohteena olevan henkilön käyttäytymiseen joko suoraan tai välillisesti
sekä voimankäyttövälineen tai fyysisen voiman käyttämistä esteen poistamiseksi ⁷.

Luvussa tarkastellaan sekä suomalaista että pennsylvanialaista lainsäädäntöä voimankäytön kan-
nalta. Tarkastelua suoritetaan muun muassa toimivallan yleisperiaatteiden mukaan, sekä kansallis-
ten rikoslakien ja voimankäytön säännöstelyn perusteella.

2.1 Poliisin tehtävät ja toimivalta Suomessa

Poliisilaki. Poliisilaki on Suomessa poliisin toimintaa säätelevä laki. Poliisilaki sisältää muun mu-
assa poliisin lakisääteiset tehtävät, toimintaa ohjaavat yleiset säännökset sekä yleiset toimivaltuu-
det. Poliisin lakisääteisiä tehtäviä ovat oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, kansallisen
turvallisuuden suojaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sekä rikosten en-
nalta estäminen, paljastaminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen ⁸. Näiden lisäksi po-
liisi toimii turvallisuuden ylläpitämiseksi yhteistyössä muiden viranomaisten sekä yhteisöjen ja
asukkaiden kanssa ja huolehtii tehtäviinsä kuuluvasta kansainvälisestä yhteistyöstä ja suorittaa li-
säksi lupahallintoon liittyvät ja muut sille laissa erikseen säädetyt tehtävät sekä antaa jokaiselle

⁵ Helminen, Klaus; Rantaeskola, Satu; Kuusimäki, Matti: Poliisilaki (2012), s. 777. Talentum. ISBN 978-952-14-1924-9

⁶ Helminen, Klaus; Rantaeskola, Satu; Kuusimäki, Matti: Poliisilaki (2012), s. 777. Talentum. ISBN 978-952-14-1924-9

⁷ Sisäministeriön asetus poliisin voimakeinoista ja ajoneuvon pysäyttämisestä (245/2015): 1. luku, 1 §.

⁸ Poliisilaki (872/2011): 1. luku, 1 §

tehtäväpiiriinsä kuuluvaa apua. Myös jos on perusteltua syytä olettaa henkilön kadonneen tai joutuneen onnettomuuden uhriksi, poliisin on ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin henkilön löytämiseksi⁹.

Poliisin toimintaa ohjaavat yleiset säännökset ovat kirjattu poliisilain ensimmäiseen lukuun. Näitä säännöksiä ovat perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, suhteellisuusperiaate, vähemmän haitan periaate ja tarkoitussidonnaisuuden periaate¹⁰.

Toimivalta. Poliisin toimivaltasäädökset ovat kirjattu poliisilain 2. lukuun. Poliisilain 2. luvun mukaiset poliisin toimivaltasäädökset ovat henkilöllisyyden selvittäminen, kiinniottaminen henkilön suojaamiseksi, etsintäkuulutetun kiinniottaminen, etsinnän suorittaminen henkilön kiinniottamiseksi, kotirauhan ja julkisrauhan suojaaminen, sisäänpääsy ja etsintä vaara- ja vahinkotilanteissa, paikan ja alueen eristäminen, väkijoukon hajottaminen, paikalta poistaminen tai kiinniottaminen häiriöltä suojaamiseksi, kulkuneuvon pysäyttäminen ja siirtäminen, turvallisuustarkastusten suorittaminen, oikeus ottaa vaarallisia esineitä haltuun, eläimen lopettaminen, sitominen ja rajatarkastus- ja tullitoimenpiteet. Poliisilain toiseen lukuun on kirjattu myös poliisin voimankäyttöä koskevat säädökset, sekä ampuma-aseen käyttöä koskevat säädökset omana pykälään.

Jotta poliisilla olisi toimivaltaa toimenpiteiden suorittamiseen, vaatii se kyseiselle viranomaiselle kuuluvan tehtävän. Poliisi ei voi käyttää toimivaltaa ilman, että se on suorittamassa sille kuuluvaa tehtävää, jonka suorittamiseksi käytetään sitten poliisin toimivaltuuksia.¹¹

Poliisin lakisääteiset tehtävät on pitkälti lueteltu poliisilaissa, mutta poliisilain lisäksi poliisin tehtäviä löytyy myös monista muistakin laeista, kuten eläinsuojelulaista, ulkomaalaislaista sekä tieliikennelaista¹². Toimenpiteet aloittaakseen tulee poliisin siis ensimmäisenä varmistua siitä, että kyseessä on poliisin tehtäväpiiriin kuuluva asia. Tämän jälkeen poliisin tulee miettiä, onko kohdattu tilanne sellainen, että poliisilta löytyy toimivaltuuksia puuttua asiaan. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että laista tulee löytyä kohta, jonka mukaan poliisilla on oikeus toimia kohdatussa tilanteessa tie-

⁹ Poliisilaki (872/2011): 1. luku, 1 §

¹⁰ Poliisilaki (872/2011), 1. luku, 2-5 §

¹¹ Poliisilaki (872/2011), 1. luku, 5 §

¹² Jääskeläinen, Antti. Toimivaltajärjestelmän perusteet, 2. luento. Osa Poliisiammattikorkeakoulun toimivaltajärjestelmän perusteiden kurssia. 3.02.2021, dia 15.

tyllä tavalla. Esimerkiksi tieliikennelain mukaan poliisi voi pysäyttää ajoneuvon tarkastaakseen kuljettajan sekä ajoneuvon kunnon. Kyseinen toimenpide voidaan tehdä osana liikennevalvontaa, joka kuuluu poliisin laissa määriteltyihin tehtäviin.

2.1.1 Voimakeinojen käyttö ja voimankäyttövälineet suomalaisessa lainsäädännössä

Voimakeinojen käyttö määritetään Rikoslain 4. luvun 6 §. Rikoslain pykälä antaa kuitenkin vain suurpiirteiset rajat voimakeinoille, joten jokainen voimakeinojen käyttöön oikeutettu ryhmä säätelee asiasta erikseen omassa laissaan. Esimerkiksi poliisin voimakeinoista säädetään poliisilain 2. luvun 17 §, 18 § ja 19 §.

Jotta poliisi voi käyttää poliisilakiin kirjattua toimivaltaansa voimakeinojen käyttämisestä, edellyttää se aina virkatehtävää. Virkatehtävän luonnetta ei ole erityisesti rajattu, vaan ajatukseen kuuluu lähtökohtaisesti se, että voimakeinot ovat kaikilla tehtävillä sallittuja, jos tilanne kokonaisuudessaan sitä vaatii¹³. Voimankäytössä tulee ottaa huomioon poliisilain 1. luvussa mainitut yleiset periaatteet sekä sen tulee olla kontrolloitua ja lopputuloksen ennakoitavissa. Voimakeinojen käytön arviointiin vaikuttaa myös tehtävän kiireellisyys, tehtävän laatu ja tapahtuman olosuhteet¹⁴.

Poliisilain mukaan poliisimiehellä on virkatehtävää suorittaessaan oikeus vastarinnan murta- miseksi, henkilön paikalta poistamiseksi, kiinniottamisen toimittamiseksi, vapautensa menettäneen pakenemisen estämiseksi, esteen poistamiseksi, miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun puuttu- miseksi taikka välittömästi uhkaavan rikoksen tai muun vaarallisen teon tai tapahtuman estämiseksi käyttää sellaisia tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina. Voimakeinojen puo- lustettavuutta arvioitaessa on otettava huomioon tehtävän tärkeys ja kiireellisyys, vastarinnan vaa- rallisuus, käytettävissä olevat voimavarat sekä muut tilanteen kokonaisarvosteluun vaikuttavat sei- kat¹⁵.

Poliisilaki ja voimakeinojen käyttäminen. Johan Boucht on kirjassaan "Poliisin voimakeinojen käyttö" (2020) kuvannut poliisilakiin kirjattuja edellytyksiä voimakeinojen käytölle ja kuvannut laa- jasti voimakeinojen käytön teoriaa. Bouchtin mukaan vastarinnan voidaan ajatella olevan toimintaa, joka estää poliisimiestä suorittamasta laillista tehtäväänsä. Bouchtin mukaan, että voimakeinoja

¹³ Rikander, Henri: Poliisin voimakeinot ja niiden seuranta (2016). Osa "Poliisin toimintaympäristö 2016" julkaisua. S. 76.

¹⁴ Helminen, Klaus; Rantaeskola, Satu; Kuusimäki, Matti: Poliisilaki (2012), s. 780. Talentum. ISBN 978-952-14-1924-9

¹⁵ Poliisilaki (872/2011): 2. luku, 17 §

voitaisiin käyttää tilanteessa, jossa kohdataan vastarintaa, tulee henkilön nimenomaan estää poliisin toimintaa. Vastarinta voi olla aktiivista tai passiivista.¹⁶

Aktiivisella vastarinnalla Boucht kirjoittaa tarkoitettavan sitä, että kohdehenkilö tekee kirjaimellisesti fyysistä väkivaltaa poliisimiestä kohtaan. Esimerkkeinä tästä voidaan nostaa poliisin repiminen, lyöminen tai potkiminen, joilla koetetaan estää poliisimiehen suorittama laillinen kiinniotto¹⁷. Passiivista vastarintaa voi Bouchtin mukaan olla se, että kohdehenkilö tukkii tien omaa ruumistaan hyväksikäyttämällä tai muulla tavoin vaikeuttaa poliisimiehen virkatehtävän suorittamista, ryhtymättä kuitenkaan suoranaiseen fyysiseen vastarintaan. Bouchtin antamia esimerkkejä passiivisesta vastarinnasta ovat istuminen takavarikoitavan esineen päällä tai tarttuminen kiinni poliisimieheen tai ympäristöönsä kiinniotta vastustaessaan.¹⁸

Bouchtin mukaan se, että este tulisi poistaa, perustuu käytännössä siihen, että esine estää poliisia pääsemästä paikkaan, jonne poliisin on päästävä tehtävän suorittamiseksi. Esimerkkejä voivat olla lukitun oven murtaminen tai auton siirtäminen.¹⁹ Joissakin tilanteissa eläimen siirtäminen ei onnistu, vaan poliisi voi joutua käyttämään voimakeinoja eläimen lopettamiseksi²⁰.

¹⁶ Boucht, Johan: Poliisin voimakeinojen käyttö: suomalaisen oikeuden oppikirja. Poliisiammattikorkeakoulun oppikirja 31. Julkaistu 2020, s. 47

Luettavissa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-815-378-1>

¹⁷ Boucht, Johan: Poliisin voimakeinojen käyttö: suomalaisen oikeuden oppikirja. Poliisiammattikorkeakoulun oppikirja 31. Julkaistu 2020, s. 48

Luettavissa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-815-378-1>

¹⁸ Boucht, Johan: Poliisin voimakeinojen käyttö: suomalaisen oikeuden oppikirja. Poliisiammattikorkeakoulun oppikirja 31. Julkaistu 2020, s. 48

Luettavissa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-815-378-1>

¹⁹ Boucht, Johan: Poliisin voimakeinojen käyttö: suomalaisen oikeuden oppikirja. Poliisiammattikorkeakoulun oppikirja 31. Julkaistu 2020, s. 48

Luettavissa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-815-378-1>

²⁰ Iltalehti: Poliisi ampui koiran kiinniottotilanteessa Kuopiossa. Julkaistu 17.11.2020.

Luettavissa: <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/c73368b1-8f66-46cb-8010-9e6f37e9ded8> Luettu 14.6.2022

Boucht kirjoittaa, että kun puhutaan välittömästi uhkaavan rikoksen tai muun vaarallisen teon tai tapahtuman estämisestä, kysymys on ehkäisevästä tavasta käyttää voimakeinoja, jonka tavoitteena on estää jotakin rikosta tapahtumasta.²¹

Poliisilain 2. luvun 17 § mukaan poliisimiehellä on virantoimituksessa lisäksi oikeus hätävarjeluun siten kuin rikoslain 4 luvun 4 §:ssä säädetään. Tällaisessa hätävarjelussa poliisimies toimii virkavastuulla. Arvioitaessa hätävarjeluun puolustettavuutta on otettava huomioon poliisimiehelle koulutuksensa ja kokemuksensa perusteella asetettavat vaatimukset²². Jos virkatehtävää suoritettaessa on syytä epäillä kohdattavan vastarintaa tai rikoslain 4 luvun 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu oikeudeton hyökkäys, voimakeinojen käyttöön on varauduttava sopivalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla²³.

Poliisin vaaralliset voimankäyttövälineet. Poliisimiehellä on voimankäytön keinovalikoimassaan käytössään fyysiset voimakeinot ja erinäisiä voimankäyttövälineitä. Voimankäyttövälineet voidaan yleisesti jakaa kahteen ryhmään: vaarallisiin ja vähemmän vaarallisiin voimakeinoihin (*less lethal*). Vaarallisiin voimankäyttövälineisiin luokitellaan tavallisesti ampuma-aseet: poliisimiehen henkilökohtainen virka-ase, konepistooli, partiokivääri tai haulikko.

Valtioneuvoston asetus poliisista (1080/2013) 10 § määrittää, että valtio varustaa poliisimiehen tehtävän edellyttämällä voimankäyttö- ja suojavälineillä. Valtioneuvoston asetus poliisista (1080 / 2013) 10 § määrittää, että poliisimies saa käyttää vain 2 momentissa mainittuja voimankäyttövälineitä, jotka Poliisihallitus on hyväksynyt ja joiden käyttöön poliisimies on saanut koulutuksen.²⁴ Valtioneuvosto on vuonna 2016 (927/2016) antanut asetuksen 10 § muuttamisesta, jossa voimankäyttövälineitä on määritetty. Merkittävimpinä eroina vuoden 2013 asetuksen ja vuoden 2016 asetuksen muuttamisen välillä on, että tukiasesta ja erityisaseesta on luovuttu termistössä ja puhutaan vain ampuma-aseista, sekä konepistoolin virka-asetta vastaavasta kaliiperivaatimuksesta on luovuttu. Asetuksen mukaisia poliisin voimankäyttövälineitä ovat seuraavat:

²¹ Boucht, Johan: Poliisin voimakeinojen käyttö: suomalaisen oikeuden oppikirja. Poliisiammattikorkeakoulun oppikirja 31. Julkaistu 2020, s. 49

Luettavissa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-815-378-1>

²² Poliisilaki (872/2011): 2. luku, 17 §

²³ Poliisilaki (872/2011): 2. luku, 18 §.

²⁴ Valtioneuvoston asetus poliisista (1080/2013): 10 §.

1) henkilökohtaisena virka-aseena käytettävät lippaallisella tai itselataavalla kertatulella toimivat pistoolit ja revolverit niihin soveltuvine patruunoineen,

2) poliisitoimintaa tukevina ampuma-aseina haulikko, konepistooli, kivääri ja ampuma-aselain (1/1998) 6 §:n 2 mom. 12 kohdassa tarkoitettu muu ampuma-ase sekä kaasun tai muun lamaannuttavan aineen levittämiseen tarkoitettu ampuma-ase niihin soveltuvine patruunoineen, sekä

3) muut ominaisuuksiltaan ja asianmukaisesti käytettyinä vaikutuksiltaan ampuma-asetta lievemmat voimankäyttövälineet.²⁵

Sisäministeriön asetus poliisin voimakeinoista ja ajoneuvon pysäyttämisestä (245/2015) määrittää 1. luvun 4 § oikeudesta kantaa voimankäyttövälineitä, että poliisimiehellä ja muulla poliisihallinnon palveluksessa olevalla virkamiehellä on oikeus kantaa ja käyttää voimankäyttövälinettä vain, jos hän on saanut kyseisen voimankäyttövälineen käyttöön koulutuksen, osallistunut 3 §:ssä mainittuun ylläpitävään koulutukseen ja harjoitteluun sekä suorittanut voimankäyttövälineen tasokokeen. Lisäksi eläimen lopettamista varten poliisimies voi kantaa ja käyttää ampuma-asetta ilman ampuma-asetyyppin käyttöoikeutta ja tasokoetta. Poliisimiehellä on tällöinkin oltava riittävä perehtyneisyys ampuma-aseen käyttöön ja eläinten lopettamiseen.²⁶

2.1.2 Ampuma-aseen käyttö

Poliisilaki. Poliisilain (872/2011) 2. luvun 19 § määrittää, että ampuma-asetta voidaan käyttää vain silloin, kun kyseessä on välitöntä ja vakavaa vaaraa toisen hengelle tai terveydelle aiheuttavan henkilön toiminnan pysäyttäminen eikä lievempää keinoa pysäyttämiseksi ole käytettävissä. Ampuma-asetta voidaan lisäksi käyttää kiireellistä ja tärkeää tehtävää suoritettaessa esineen, eläimen tai muun vastaavan esteen poistamiseksi. Ampuma-asetta ei saa käyttää väkijoukon hajottamiseksi, ellei ampuma-aseessa käytetä kaasupatruunoita tai muita vastaavia ammuksia niistä erikseen annettujen määräysten mukaisesti ²⁷.

²⁵ Valtioneuvoston asetus poliisista annetun valtioneuvoston asetuksen 10 § muuttamisesta (927/2016)

²⁶ Sisäministeriön asetus poliisin voimakeinoista ja ajoneuvon pysäyttämisestä (245/2015): 1. luku, 4 §.

²⁷ Poliisilaki (872/2011): 2. luku, 19 §

Ampuma-aseen käytöllä tarkoitetaan ampuma-aselain 2 §:ssä tarkoitetun ampuma-aseen käytöstä varoittamista, ampuma-aseella uhkaamista ja laukauksen ampumista. Ampuma-aseen esille ottaminen ja toimintavalmiuteen saattaminen eivät ole ampuma-aseen käyttöä²⁸.

Aseella uhkaaminen on rajattu tarkastelusta pois, sillä vaikka aseella uhkaaminen luokitellaan aseiden käytöksi, ei aseella uhkaaminen vielä vaadi henkilöltä varsinaista ampumataittoa. Aseella uhkaaminen tai poliisin taktisella toiminnalla estetty tarve ampuma-aseiden käytölle on rajattu pois tutkimuksesta siitä syystä, että näissä tilanteissa ei välttämättä ole samalla tavalla mitattavia tai kvantifioitavia aspektoja. Ampuma-asekoulutuksella ja poliisin taktisella toiminnalla ja menetelmillä on, mutta niitä käsitellään tutkimuksissa erillisinä käsitteinä.

OHCHR. *The Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR)* on Yhdistyneiden kansakuntien johtava elin, joka toimii ihmisoikeuksien parissa. OHCHR on vuonna 1990 julkaissut asiakirjan nimeltä ”*Basic Principles on the Use of Force and Firearms by Law enforcement Officers*”; lainvalvontaviranomaisten voimankäytön ja ampuma-aseiden yleiset periaatteet, jonka myös Suomi on ratifioinut²⁹. Asiakirjan alkusanat kuvaavat lainvalvontaviranomaisten asemaa ja merkitystä yhteiskunnalle ja sen järjestyksen ylläpidolle. Yleisten säännösten luvun 4. pykälän mukaan lainvalvontaviranomaisten tulisi virkatehtävissään käyttää ensin ei-väkivaltaisia keinoja ennen voimakeinoihin turvautumista ja että voimakeinoja ja ampuma-aseita voidaan käyttää vain silloin, kun muita keinoja voidaan pitää tehottomina tai että niillä ei voida saavuttaa haluttua lopputulemaa³⁰. Yleisten säännösten 5. pykälän mukaan, mikäli voimakeinojen tai ampuma-aseiden käyttö on välttämätöntä, tulisi viranomaisten noudattaa seuraavia neljää periaatetta:

- a) Olla pidättäytyväisiä voimankäytön suhteen ja toimia suhteellisesti käsillä olevaan rikkomukseen ja tavoiteltuun lopputulemaan nähden.
- b) Minimoida vahingot ja loukkaantumiset sekä varjella ihmishenkiä.
- c) Varmistaa, että loukkaantuneelle voidaan tarjota apua ja lääkinällistä ensiapua niin nopeasti, kuin on mahdollista.

²⁸ Poliisilaki (872/2011): 2. luku, 19 §

²⁹ The Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR): *Basic Principles on the Use of Force and Firearms by Law enforcement Officers*. 07.09.1990

³⁰ The Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR): *Basic Principles on the Use of Force and Firearms by Law enforcement Officers*. General Provisions: 4 §. 07.09.1990

- d) Varmistaa, että loukkaantuneen läheisille ihmisille tai muille asianosaisille ilmoitetaan tapahtuneesta mahdollisimman nopeasti.³¹

Eriyisten säännösten luvun 9. pykälä määrittää ampuma-aseenkäytön edellytyksistä. Pykälän 9. mukaan lainvalvontaviranomainen ei saa käyttää ampuma-asetta toista ihmistä kohtaan kuin seuraavissa tilanteissa:

- Hätävarjelutilanteessa, tai varjellakseen toisia välittömästi uhkaavalta hengen- tai vakavan ruumiinvamman vaaralta.
- Estääkseen erityisen vakavien rikosten toteuttamisen.
- Ottaakseen kiinni henkilön, joka aiheuttaa vaaraa tai vastustaa viranomaisten toimia.
- Estääkseen henkilön pakenemisen.
- Vain ja ainoastaan siinä tilanteessa, kun lievemmat keinot eivät ole riittävän tehokkaita.³²

Eriyisten säännösten luvun 10. pykälä tarkentaa yhdeksättä pykälää. 10. pykälä määrittää, että viranomaisten tulee tehdä viranomaisilmoitus ja antaa selkeä varoitus ampuma-aseen käytöstä, jonka jälkeen kohdehenkilölle tulee tarjota riittävästi aikaa varoituksen ja käskyn noteeraamiseen. Pykälä 10 määrittää myös, että lainvalvontaviranomainen voi toimia myös aikaisemmin, jos odottamisella asetettaisiin joko lainvalvontaviranomainen tai muut henkilöt vaaraan tai että odottaminen olisi muuten selvästi tarpeetonta tai hyödytöntä tilanteen kokonaisuus huomioon ottaen.³³

2.2 Suomen rikoslaki

Rikoslaki suomessa määrittelee suurimman osan eri rikosten tunnusmerkistöistä ja rangaistus-säännöksistä. Tämän lisäksi rikoslaki säätelee rikosoikeudellisia vastuuasioita yleisellä tasolla³⁴.

³¹ The Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR): Basic Principles on the Use of Force and Firearms by Law enforcement Officers. General Provisions: 5 §. 07.09.1990

³² The Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR): Basic Principles on the Use of Force and Firearms by Law enforcement Officers. Special Provisions: 9 §. 07.09.1990

³³ The Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR): Basic Principles on the Use of Force and Firearms by Law enforcement Officers. Special Provisions: 10 §. 07.09.1990

³⁴ Oikeusministeriön verkkosivut: Rikosoikeus
Luettavissa: <https://oikeusministerio.fi/rikosoikeus> Luettu: 8.8.2022

Suomen rikoslaki on säädetty alun perin vuonna 1889³⁵. Peruskäsitteet rikoslaisissa ovat rikos ja rangaistus.

Suomen rikoslaisissa rikokseksi katsotaan rangaistavaksi säädetty teko, tai laiminlyönti. Teon rikolliseksi määrittelyllä yhteiskunta pyrkii vähentämään ja torjumaan näitä tekoja, sekä osoittamaan näiden tekojen moitittavuutta. Teon rangaistavaksi säätämiseksi on oikeusvaltioissa lähtökohtana se, että sille tulee aina olla yhteiskunnallisesti painavat perusteet.³⁶

Kotimaisten ministeriöiden lisäksi Euroopan Unioni vaikuttaa Suomen rikosoikeudelliseen järjestelmään. Tietty käyttäytyminen tai teko saatetaan asettaa Euroopan Unionin direktiivillä rangaistavaksi. Tällöin oikeusministeriö ottaa osaa unionin toimielimissä kyseisen asian rikosoikeudellisen lainsäädännön valmisteluun ja valmistelee tarvittavat, kansalliset lainsäädäntömuutokset.³⁷

Rikosoikeudellisten vastuuasioiden osalta rikoslaki käsittelee esimerkiksi vastuuvapausperusteita, kuten hätävarjelun piiriin meneviä seikkoja. Lisäksi rikoslaki säätelee rikosasioiden osalta tahallisuus-, tuottamuksellisuus- ja osallisuuskysymyksiä. Myös rikosoikeudellisesta vastuukärajasta sekä rikoksen yrittämisestä on säädetty rikoslaisissa.³⁸

Hätävarjelu. Rikoslain 4. luvun 4 § määrittää hätävarjelusta, että aloitetun tai välittömästi uhkaavan oikeudettoman hyökkäyksen torjumiseksi tarpeellinen puolustusteko on hätävarjeluna sallittu, jollei teko ilmeisesti ylitä sitä, mitä on pidettävä kokonaisuutena arvioiden puolustettavana, kun otetaan huomioon hyökkäyksen laatu ja voimakkuus, puolustautujan ja hyökkääjän henkilö sekä muut olosuhteet. Lisäksi jos puolustuksessa on ylitetty hätävarjelun rajat, tekijä on kuitenkin rangaistusvastuusta vapaa, jos olosuhteet olivat sellaiset, ettei tekijältä kohtuudella olisi voinut vaatia muunlaista suhtautumista, kun otetaan huomioon hyökkäyksen vaarallisuus ja yllätyksellisyys sekä tilanne muutenkin.³⁹

³⁵ Rikoslaki (39/1889)

³⁶ Oikeusministeriön verkkosivut: Rikosoikeus
Luettavissa: <https://oikeusministerio.fi/rikosoikeus> Luettu: 10.10.2022

³⁷ Oikeusministeriön verkkosivut: Rikosoikeus
Luettavissa: <https://oikeusministerio.fi/rikosoikeus> Luettu: 10.10.2022

³⁸ Oikeusministeriön verkkosivut: Rikosoikeus
Luettavissa: <https://oikeusministerio.fi/rikosoikeus> Luettu: 10.10.2022

³⁹ Laki rikoslain muuttamisesta (515/2003): 4. luku, 4 §.

Yleinen hätävarjelusäädös on olemassa ihmisten perusoikeuksien turvaamiseksi tilanteissa, joissa valtiovalta ei siihen kykene. Hätävarjelun katsotaankin olevan ihmisen yleinen oikeus, jota ei voida ottaa tältä pois, niin kauan kuin se noudattaa aiemmin mainittuja hätävarjelun piirteitä. Suomen perustuslain 1. luvun 1 § käsittelee valtiosäätöä. Pykälän mukaan valtiosäätö turvaa ihmisarvon loukkaamattomuuden ja yksilöiden vapauden ja oikeudet sekä edistää oikeudenmukaisuutta yhteiskunnassa.⁴⁰ Valtiosäännön kirjauksen perusteella voidaankin ajatella, että valtion tehtävänä on turvata sen asukkaiden turvallisuus.

Aki Lahtisen tutkielmassa "Poliisi ampuu - hätävarjelun vai voimakeinojen käytön perusteella" viitataan Eero Backmanin kirjoitukseen "Huomioita hätävarjelusta ja todistustaakan jaosta hätävarjeluasioissa" teoksessa "Prosessioikeudellisia erityiskysymyksiä" (2004). Backmanin teoksessa katsotaan hätävarjelu-oikeuden olevan yhteiskunnallinen välttämättömyys, koska julkisyhteisöjen tuottamat kansalaisten turvaamistoimet eivät ole aukottomia. Näin ollen valtiovalta ei ole aina kykenevä suojaamaan ihmisten perusoikeuksia, jonka vuoksi henkilöllä täytyy olla oikeus perusoikeuksiensa suojelemiseen hätävarjeluna.⁴¹

Lahtisen tutkielma mainitsee hallituksen esityksen HE 44/2002 kohdan B.4 § katsovan hätävarjelu-oikeuden käytön edellyttävän aina vertailua sen välillä, mitä etua hätävarjellulla ollaan pelastamassa ja mitä etua hätävarjelutoimilla loukataan⁴². Tätä ei ole tarkoin säännelty, mutta hätävarjelu mielletään ensisijaisesti käytettäväksi fyysisen hyvinvoinnin ja turvallisuuden suojaamiseksi oikeudetonta hyökkäystä vastaan.⁴³

⁴⁰ Perustuslaki (731/1999): 1. luku, 1 §

⁴¹ Lahtinen, Aki: Poliisi ampuu - hätävarjelun vai voimakeinojen käytön perusteella. Turun yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan pro gradu-tutkielma. Julkaistu 2011. Sivut 33 ja 34.
Luettavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201201301268>

⁴² Hallituksen esitys 44/2002 vp. Yksityiskohtaiset perustelut. Oikeuttamis- ja anteeksiantoperusteet B.4 §.

⁴³ Lahtinen, Aki: Poliisi ampuu - hätävarjelun vai voimakeinojen käytön perusteella. Turun yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan pro gradu-tutkielma. Julkaistu 2011. Sivu 34
Luettavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201201301268>

Myös poliisilla on oikeus hätävarjeluun, mutta poliisi toimii näissä tilanteissa aina virkavastuulla. Voimakeinojen käytössä ja hätävarjeluun turvautumisessa on selkeä ero toiminnassa: voimakeinoja poliisi saa käyttää vain poliisilain 2. luvun 17 § määrittämässä tilanteissa ja vain niillä välineillä ja tekniikoilla, jotka ovat Poliisihallituksen virallisesti käyttöön hyväksymiä. Hätävarjelutilanteessa poliisin keinovalikoimaa ei ole rajattu, vaan lainkohdan mukaan niitä keinoja saadaan käyttää, joita voidaan kokonaisuutena arvioiden pitää puolustettavina. On kuitenkin huomioitava, että poliisin toimiessa hätävarjelutilanteessa, otetaan arvioinnissa huomioon rikoslain hätävarjelua koskevassa pykälässä mainittujen asioiden lisäksi myös poliisin saama koulutus ja kokemus.⁴⁴

Poliisin hätävarjelutilannetta määrittävät pääsääntöisesti yllättävyyden, kontrolloimattomuuden ja vakavan hengen tai terveyden uhkan luomat vaarat⁴⁵. Useimmiten poliisin hätävarjelutilanne tarkoittaa joko lyömä- tai ampuma-aseella varustautuneen hyökkääjän aloittaman ja vakavan uhkan toisen hengelle tai terveydelle sisältämän tapahtumainkulun torjumisen⁴⁶.

Pakkotila. Rikoslain 4. luvun 5 § määrittää pakkotilasta, että muun kuin hätävarjelun pykälässä tarkoitetun, oikeudellisesti suojattua etua uhkaavan välittömän ja pakottavan vaaran torjumiseksi tarpeellinen teko on pakkotilatekona sallittu, jos teko on kokonaisuutena arvioiden puolustettava, kun otetaan huomioon pelastettavan edun ja teolla aiheutetun vahingon ja haitan laatu ja suuruus, vaaran alkuperä sekä muut olosuhteet. Jos oikeudellisesti suojatun edun pelastamiseksi tehtyä tekoa ei ole 1 momentin perusteella pidettävä sallittuna, tekijä on kuitenkin rangaistusvastuusta vapaa, jos tekijältä ei kohtuudella olisi voinut vaatia muunlaista suhtautumista, kun otetaan huomioon pelastettavan edun tärkeys, tilanteen yllätyksellisyys ja pakottavuus sekä muut seikat.⁴⁷

Pakkotila ja hätävarjelu sisältävät käsitteinä samankaltaisuuksia. Molemmat ovat vastuuvapausperusteita, joissa tarkoituksen on suojata jotakin oikeushyvää välittömältä ja pakottavalta vaaralta.

⁴⁴ Helminen, Klaus; Rantaeskola, Satu; Kuusimäki, Matti: Poliisilaki (2012), s. 799. Talentum. ISBN 978-952-14-1924-9

⁴⁵ Terenius, Markus: Poliisin velvollisuudesta pyrkiä palauttamaan hätävarjelutilanne kontrolloiduksi voimankäyttötilanteeksi. Osa teosta "Poliisin voimankäyttö - rikosoikeudellinen tutkimus sallitun voimankäytön rajoista (2013). Sastamala, s. 693

⁴⁶ Terenius, Markus: Poliisin velvollisuudesta pyrkiä palauttamaan hätävarjelutilanne kontrolloiduksi voimankäyttötilanteeksi. Osa teosta "Poliisin voimankäyttö - rikosoikeudellinen tutkimus sallitun voimankäytön rajoista (2013). Sastamala, s. 693

⁴⁷ Rikoslaki (39/1889): 4. luku, 5 §

Yhtenä keskeisimpänä erona näiden kahden välillä on se, että hätävarjelutilanteessa vaara aiheutuu oikeudettomasta hyökkäyksestä ja sen myötä hätävarjeluteko kohdistetaan hyökkääjään. Pakkotilanteessa vaara aiheutuu jostain muusta syystä, kuin oikeudettomasta hyökkäyksestä, kuten luonnonilmiöstä. Tällöin pakkotilateko kohdistuu vaikkapa sivulliseen taikka sellaiseen henkilöön, joka toiminnallaan aiheuttaa vaaraa. Yhteistä hätävarjelulle ja pakkotilalle on se, että molemmat sallitaan omien tai toisten etujen suojaamiseksi.⁴⁸

Suomen oikeuskäytännössä pakkotilaa voidaan soveltaa joko oikeuttamis-, tai anteeksiantoperusteisesti, ja näiden kahden perusteen oikeusvaikutukset eroavat toisistaan. Oikeuskäytännön osalta tämä näkyy käytännössä siis siten, että jos teon katsotaan tapahtuneen oikeuttamisperusteisesti, niin syyte hylätään, mutta anteeksiantoperusteisessa tapauksessa tekijä jätetään tuomitsematta rangaistukseen.⁴⁹ Pakkotilatekoa tarkasteltaessa vaikuttaa oikeuttamis- tai anteeksiantoperusteen soveltaminen myös mahdollisiin muihin teon osallisiin.⁵⁰

2.3 Pennsylvanian osavaltion rikoslaki ja voimankäytön sääntely

Pennsylvanian osavaltion rikoslaki (Pennsylvania Code Title 18) sisältää osavaltion laillisen sääntelyn rikosasioissa, mutta sisältää myös voimankäytön säännökset. Rikoslain viides luku määrittää voimankäytöstä muun muassa osana hätävarjelua, toisten ihmisten tai omaisuuden varjelussa, lainvalvontaviranomaisten käytössä ja sellaisten ihmisten käytössä, joilla on erityinen velvollisuus toisten huolenpidon tai turvallisuuden ylläpidon saralla.⁵¹

Hätävarjelu. Viidennen luvun 505 § määrittää voimankäytöstä hätävarjeluna. 505 § (a)-kohdassa määritetään, että voimakeinojen käyttö hätävarjeluna on oikeutettua, kun puolustautuja koee voi-

⁴⁸ Anu, Juho: Pakkotila vastuuvapausperusteena. Osa Helsingin hovioikeuden "Rikosoikeuden uudistuneet yleiset opit" julkaisua. Julkaistu 2004. S. 233 - 234.

⁴⁹ Anu, Juho: Pakkotila vastuuvapausperusteena. Osa Helsingin hovioikeuden "Rikosoikeuden uudistuneet yleiset opit" julkaisua. Julkaistu 2004. S. 233

⁵⁰ Anu, Juho: Pakkotila vastuuvapausperusteena. Osa Helsingin hovioikeuden "Rikosoikeuden uudistuneet yleiset opit" julkaisua. Julkaistu 2004. S. 231 - 232.

⁵¹ Pennsylvania Code Title 18: Crimes and offences. Table of Contents.

Luettavissa: <https://www.legis.state.pa.us/WU01/LI/LI/CT/HTM/18/18.HTM> Luettu: 16.6.2022

mankeinojen käytön olevan tarpeellista itsensä suojelemiseksi alkaneelta oikeudettomalta hyökkäykseltä.⁵² Toisin kuin suomalaisessa rikoslaisissa tai hätävarjelun säännöksissä, Pennsylvanian rikoslaki ottaa suoraan kantaa myös tappavan voiman käyttöön. Viidennen luvun 505 § (b) (2) kohdassa määritetään, että tappavaa voimaa on oikeutus käyttää neljässä tilanteessa: jos puolustautujaan kohdistuu vakava hengenvaara tai vaara terveydelle, jos hänet yritetään kidnapata tai jos häneen kohdistuu raiskauksen uhka.⁵³

Stand your ground. Pennsylvania on *stand your ground*-osavaltio. *Stand your ground*-lainsäädäntö tarkoittaa, ettei puolustautujalla ole laillista velvollisuutta vetäytyä tilanteesta, jos hänellä on laillinen oikeutus oleskella tilassa, jossa oikeudeton hyökkäys alkoi tai jos hänellä on perusteltu epäily olettaa hänen joutuvan henkeen tai terveyteen kohdistuvan oikeudettoman hyökkäyksen kohteeksi, kidnappauksen kohteeksi tai raiskauksen kohteeksi.⁵⁴

Lainvalvontaviranomaisten voimankäyttö. Viidennen luvun 508 § määrittää voimankäytöstä lainvalvontaviranomaisten käytössä. 508 § (a) (1) kohta määrittää, ettei poliisimiehen tai hänen toimimaan oikeuttamansa henkilön tarvitse vetäytyä laillisesta kiinniottotilanteesta, jos toimenpiteen kohteena olevan henkilö tekee vastarintaa tai uhkaa vastarinnalla.⁵⁵ Kohdassa määritetään lisäksi, että poliisimiehellä on oikeus käyttää sellaisia voimakeinoja, joiden hän uskoo olevan tarpeellisia kiinnioton suorittamiseksi tai itsensä tai toisten suojelemiseksi.⁵⁶ Siinä missä suomalaisessa lainsäädännössä määritetään, että poliisin voimakeinojen tulee olla oikeasuhtaisia ja perusteltuja, on pennsylvanialainen lainsäädäntö loivempi – poliisimiehen oma uskomus niiden käytöstä riittää oikeutukseksi.

⁵² Pennsylvania Code Title 18: Chapter 5, section 505 § a)

Luettavissa: <https://www.legis.state.pa.us/WU01/LI/LI/CT/HTM/18/18.HTM> Luettu: 16.6.2022

⁵³ Pennsylvania Code Title 18: Chapter 5, section 505 § (b) (2)

Luettavissa: <https://www.legis.state.pa.us/WU01/LI/LI/CT/HTM/18/18.HTM> Luettu: 16.6.2022

⁵⁴ Pennsylvania Code Title 18: Chapter 5, section 505 § (b) (2.3)

Luettavissa: <https://www.legis.state.pa.us/WU01/LI/LI/CT/HTM/18/18.HTM> Luettu: 16.6.2022

⁵⁵ Pennsylvania Code Title 18: Chapter 5, section 508 § (a) (1)

Luettavissa: <https://www.legis.state.pa.us/WU01/LI/LI/CT/HTM/18/18.HTM> Luettu: 16.6.2022

⁵⁶ Pennsylvania Code Title 18: Chapter 5, section 508 § (a) (1)

Luettavissa: <https://www.legis.state.pa.us/WU01/LI/LI/CT/HTM/18/18.HTM> Luettu: 16.6.2022

Tappavan voiman käyttäminen. Kuten hätävarjelua käsittelevässä pykälässä todettiin ja taas toisin kuin suomalaisessa lainsäädännössä, otetaan pennsylvanialaisessa lainsäädännössä suoraan kantaa tappavan voiman käyttöön. 508 § (a) (1) määrittää, että tappavaa voimaa voidaan käyttää, jos tällä voidaan estää poliisimiehen tai jonkun toisen ihmisen kuolema tai vakava loukkaantuminen. Tämän lisäksi 508 § (a) (1) kohdat (i) ja (ii) määrittävät, että kuolettavaa voimaa voidaan käyttää kiinnioton suorittamiseksi tilanteessa, jossa kohdehenkilö on murtamaisillaan kiinnioton – eli kohdehenkilö pystyy pakenemaan ollessaan jo kiinniotettu - tai jos kohdehenkilö on suorittanut tai yrittänyt suorittaa vakavan rikoksen (*felony*), yrittää paeta tilanteesta, pitää hallussaan vaarallista välinettä tai muulla tavoin vaarantaa ihmishenkiä, ellei häntä oteta kiinni välittömästi.⁵⁷

Suomalaisen ja pennsylvanialaisen lainsäädännön erot. Suomalaisessa lainsäädännössä toimivalta, oikeudet ja velvollisuudet on säädetty kaikkia poliisimiehiä ja yksiköitä koskeviksi lain tasoisiksi säädöksiksi, mutta Pennsylvaniassa on huomattavasti enemmän vaihtelua. Lain tasoisiksi säädöksiksi on asetettu ainoastaan voimankäytön säädökset, jotka koskevat kaikkia poliisimiehiä. Muuten poliisilaitoksilla on huomattavasti enemmän vapauksia käytäntöjen ja tapojen suhteen ja laitokset saavat määritellä itse paljon omia toimintatapojaan. Esimerkiksi Pennsylvanian osavaltiossa on Yhdysvaltojen oikeusministeriön vuonna 2008 tekemän selvityksen mukaan 1 117 lainvalvontaviranomaisten laitosta, sisältäen muun muassa poliisilaitokset ja sheriffinlaitokset.⁵⁸

Verrattaessa suomalaista ja pennsylvanialaista lainsäädäntöä toisiinsa, huomataan, että pennsylvanialainen lakiteksti on hyvin yksiselitteinen voimankäytön osalta. Siinä missä suomalainen lainsäädäntö on tarkkarajaisempi tilanteiden suhteen, joissa voimakeinoja voidaan käyttää, ei pennsylvanialainen lainsäädäntö mainitse erityisiä tilanteita kuin pelkästään tappavan voiman osalta. Tappavan voiman määrittely onkin yksi suurimmista eroista lakiteksteissä: suomalaisessa poliisilaisissa on tarkkarajaisesti määritetty ne tilanteet, joissa ampuma-asetta voidaan käyttää, mutta lopputulema on jätetty paljon abstraktimmaksi tai avoimemmaksi. Suomalaisessa lainsäädännössä puhutaan toiminnan pysäyttämistä ja eläimen tai esteen poistamisesta, pennsylvanialaisessa lainsäädännössä annetaan suoraan oikeutus tappavalle voimalle.

⁵⁷ Pennsylvania Code Title 18: Chapter 5, section 508 § (a) (1) (i) ja (ii)

Luettavissa: <https://www.legis.state.pa.us/WJ01/LI/LI/CT/HTM/18/18.HTM> Luettu: 16.6.2022

⁵⁸ Reeves, Brian: Census of State and Local Law Enforcement Agencies. US Department of Justice, Office of Justice Programs, Bureau of Justice Statistics, Julkaistu heinäkuu 2011.

Havainto	Suomi	Pennsylvania
Säädösten laajuus	Lain tasoisia asetuksia. Pätevät koko valtakunnassa.	Otetaan kantaa pääsääntöi- sesti vain voimankäyttöön. Paljon omia käytäntöjä ja ohjesääntöjä.
Hätävarjelulainsäädäntö	Tarpeellinen ja puolustettava teko on sallittu.	<i>Stand your ground-</i> lainsäädäntö ja oma hätä- varjelulainsäädäntö.
Ampuma-aseen käyttäminen	Oma, tarkkarajainen lakipykälä	Ei erillistä lain tasoista säädestä ampuma-aseen käytämisestä.
Tappavan voiman käyttäminen	Ei oteta kantaa suoraan. Käytettävä sanamuoto on "toiminnan pysäyttäminen".	Sallittu listatuissa tilanteissa.

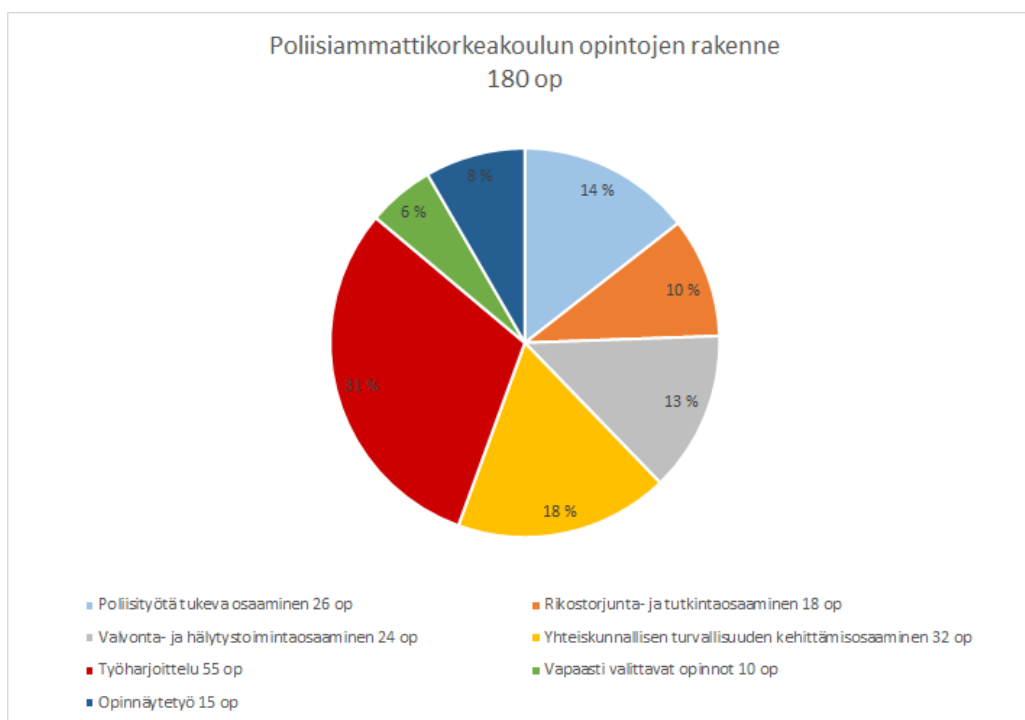
Kaavio 2.1. Lainsäädäntöjen eroavaisuudet.

3 POLIISIN AMPUMA-ASEKOULUTUS SUOMESSA

Luvussa tarkastellaan Poliisiammattikorkeakoulun tarjoamaa ampuma-asekoulutusta poliisiopiskelijoille ja ampuma-asekoulutusta virassa ollessa. Lisäksi luvussa tarkastellaan Poliisiammattikorkeakoulussa suoritettavia näyttö- ja tasokokeita.

3.1 Poliisiammattikorkeakoulun ampuma-asekoulutus

Poliisiammattikorkeakoulu. Poliisiammattikorkeakoulu on Suomen ainoa oppilaitos, joka järjestää ammatillista koulutusta poliisin ammattiin. Poliisiammattikorkeakoulu on vuodesta 2014 ollut ammattikorkeakoulu ja se tarjoaa koulutusta poliisin alemman korkeakoulutasoisen (AMK) peruskoulutuksen lisäksi myös poliisin päällystölle ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon (YAMK) opintoja, sekä suuren määrän erikoistumisopintoja osana poliisin täydennyskoulutusta.⁵⁹

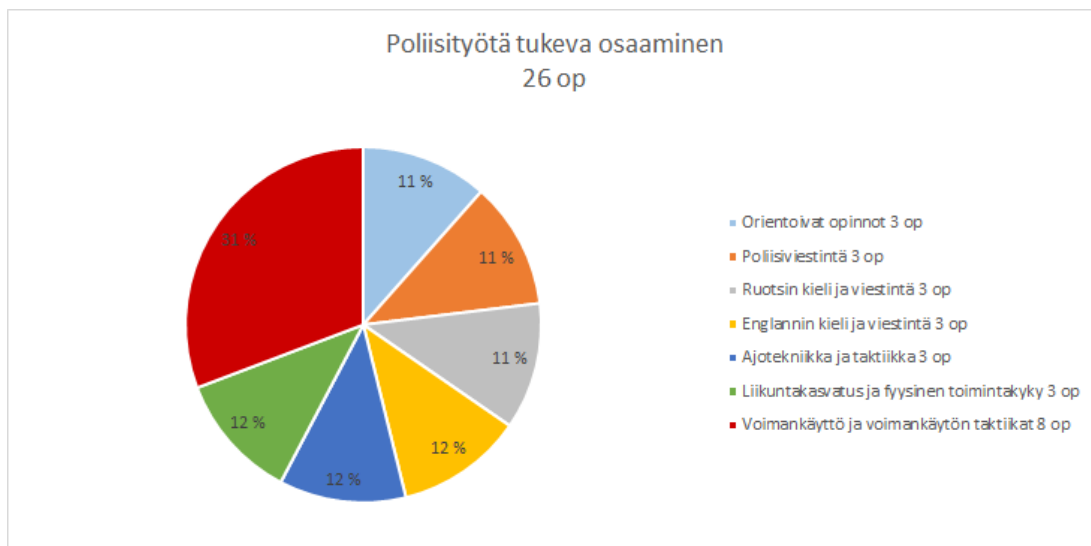

Kuva 3:1. Poliisiammattikorkeakoulun opintojen rakenne kokonaisuudessaan.

⁵⁹ Poliisiammattikorkeakoulun verkkosivut: Koulutus.

Luettavissa: www.polamk.fi/koulutus Luettu 22.11.2022

Poliisin ammattikorkeakoulututkinnon laajuus on 180 opintopistettä ja sen arvioitu suoritusnopeus on noin kolme vuotta ⁶⁰. Ammattikorkeakoulututkinto jakautuu neljään kaikille yhtenäiseen moduuliin: poliisityötä tukevaan osaamiseen, valvonta- ja hälytystoimintaosaamiseen, rikostorjunta- ja tutkintaosaamiseen sekä yhteiskunnallisen turvallisuuden kehittämisosaamiseen. Neljän moduulin lisäksi tutkinnon aikana suoritetaan kymmenen opintopisteen edestä vapaasti valittavia opintoja, kirjoitetaan opinnäytetyö sekä suoritetaan noin kymmenen kuukauden mittainen työharjoittelu poliisin työyksikössä. Työharjoittelu on koulutuksen suurin yksittäinen opintokokonaisuus. ⁶¹

Kuva 3:2. Poliisityötä tukevan osaamisen rakenne.

Voimankäyttö ja voimankäytön taktiikat kuuluvat poliisityötä tukevan osaamisen moduuliin. Moduuli on laajuudeltaan 26 opintopistettä, ollen toiseksi suurin opintokokonaisuus neljästä yhtenäisestä moduulista. Poliisityötä tukevan osaamisen sisältöön kuuluu voimankäytön ja voimankäytön taktiikoiden lisäksi muun muassa kieliopintoja, orientoivia opintoja, viestintää, ajotekniikan ja –taktiikan

⁶⁰ Poliisiammattikorkeakoulun AMK-tutkinnon opintosuunnitelma 2022-2024, Poliisiammattikorkeakoulu, julkaistu 2022, sivu 22.

⁶¹ Poliisiammattikorkeakoulun AMK-tutkinnon opintosuunnitelma 2022-2024, Poliisiammattikorkeakoulu, julkaistu 2022, sivu 22.

opettamista ja liikuntakasvatusta. Moduulin kaikki osajaksot ovat laajuudeltaan kolme opintopistettä, paitsi voimankäyttö ja voimankäytön taktiikat, joka on merkittävästi suurempi kahdeksan opintopisteen laajuudellaan.⁶²

Asiakokonaisuus	VK 1	VK 2	VK 3	VK 4
Fyysinen voimankäyttö	x	x	x	x
Vähemmän vaaralliset vk-välineet	x	x		x
Virka-ase		x	x	x
Taktiikka		x	x	x
Ajoneuvot: pakkopysäytys ja piikkimatto			x	
Etälamautin				x

Taulukko 3:1. Poliisiammattikorkeakoulun voimankäytön koulutuksen rakenne.

Voimankäytön koulutus on jaettu ammattikorkeakoulututkinnossa neljään osaan. Jako on tehty koulutuksen sisällön perusteella ja jokaiseen moduuliin on kirjattu omat, erilliset osaamistavoitteet opintosuunnitelmaan. Koulutus tapahtuu nousujohteisesti ja käsiteltäviä asiakokonaisuuksia tulee lisää moduuleissa edetessä.

Voimankäyttö 1. Voimankäytön ensimmäinen moduuli (VK 1) on laajuudeltaan kaksi opintopistettä. Sisällöltään ensimmäisen voimankäytön moduuli keskittyy puhtaasti fyysiseen voimankäyttöön sekä lievempiin voimankäyttövälineisiin, kuten teleskooppipamppuun ja OC-kaasusumuttimeen. Voimankäytön ensimmäisessä moduulissa on voimankäytön ensimmäinen osaamisen näyttökoe, joka keskittyy fyysisiin voimakeinoihin. Osaamistavoitteina VK 1-moduulissa on, että opiskelija tietää fyysisen voimankäytön opetetut tekniikat, osaa harjoitella fyysisiä voimakeinoja ja lievempiä voimankäyttövälineitä turvallisesti, osaa määritellä voimakeinojen käytön rajoitukset, riskit ja seuraukset sekä osaa antaa ensiapua OC-kaasusumuttimen käytön jälkeen.⁶³

Voimankäyttö 2. Voimankäytön toinen moduuli (VK 2) on laajuudeltaan suurin, kaksi ja puoli opintopistettä. Sisältö laajenee verrattuna ensimmäiseen voimankäytön moduuliin: fyysinen voimankäyttö ja lievemmat voimankäyttövälineet pysyvät edelleen osana kokonaisuutta, mutta uusia asia-

⁶² Poliisiammattikorkeakoulun AMK-tutkinnon opintosuunnitelma 2022-2024, Poliisiammattikorkeakoulu, julkaistu 2022, sivu 26.

⁶³ Poliisiammattikorkeakoulun AMK-tutkinnon opintosuunnitelma 2022-2024, Poliisiammattikorkeakoulu, julkaistu 2022, sivu 36.

kokonaisuuksia tulee lisää ampuma-aseen ja taktiikoiden harjoittelun muodossa. Voimankäytön toisessa moduulissa suoritetaan myös ampuma-aseen ensimmäinen näyttökoe. Osaamistavoitteina VK 2-moduulissa on, että opiskelija osaa soveltaa fyysisen voimankäytön tekniikoita sekä hyödyntää lievempiä voimankäyttövälineitä, sekä ymmärtää hyvän ja työturvallisen toiminnan poliisin taktiikassa ja ymmärtää henkilökohtaiset stressimekanismit ja niiden vaikutuksen poliisin työssä. Näiden lisäksi opiskelijan tulee osata käsitellä virka-asetta turvallisesti sekä kehittää ampumataitoaan omatoimisesti.⁶⁴

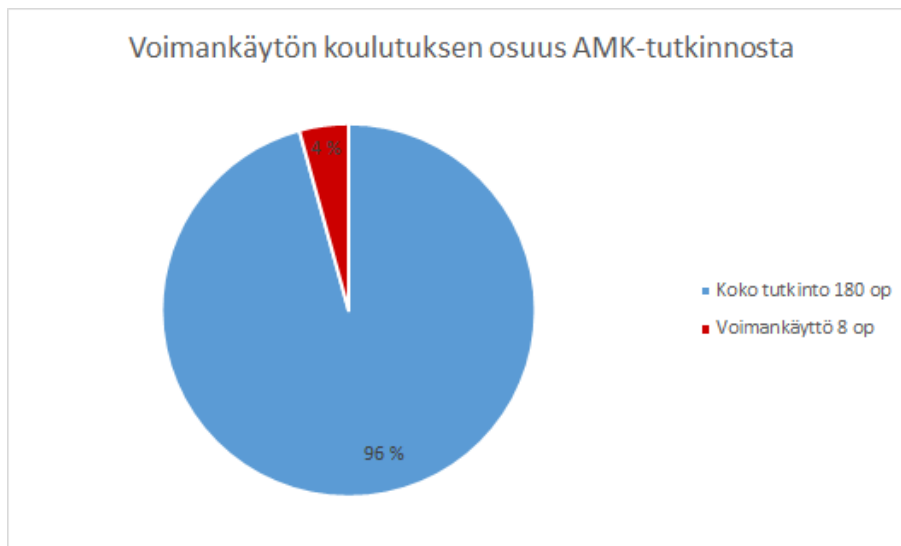
Voimankäyttö 3. Voimankäytön kolmas moduuli (VK 3) on laajuudeltaan pienin, puolitoista opintopistettä. Sisältö on muuten samankaltainen, kuin moduulissa kaksi, mutta lievemmät voimankäyttövälineet eivät kuulu käsiteltäviin asiakokonaisuuksiin. Painopiste on siis suuremmilta osin fyysisissä voimakeinoissa, taktiikassa ja ampuma-aseharjoittelussa. Kolmannessa voimankäytön moduulissa ammutaan myös toinen ampuma-aseen näyttökoe. Osaamistavoitteina VK 3-moduulissa on, että opiskelija osaa soveltaa fyysisiä voimakeinoja ja tietää niihin liittyvät rajoitteet, seuraukset ja riskit sekä tunnistaa voimankäyttöön liittyvät stressireaktiot. Näiden lisäksi opiskelijan on osattava ottaa sivullisten turvallisuus huomioon pakkopysäytystilanteessa sekä osattava käyttää piikkimattoa työturvallisesti.⁶⁵

Voimankäyttö 4. Voimankäytön neljäs ja viimeinen moduuli (VK 4) on laajuudeltaan kaksi opintopistettä. Sisältö on laajin kaikista voimankäytön moduuleista, sillä neljännen moduulin aikana suoritetaan sekä fyysisen voimankäytön toinen näyttökoe että virka-aseen hallinnon tasokoe. Näiden lisäksi aiemmin koulutettujen lievempien voimankäyttövälineiden käyttäjäkoulutus pitää olla hyväksytysti suoritettu. Uutena asiana neljännessä moduulissa tulee etälamauttimen eli taserin käyttäjäkoulutus. Osaamistavoitteet VK 4-moduulissa ovat, että opiskelija ymmärtää poliisimiehen toimintavelvollisuuden ja riskit äärimmäisissä henkeen ja terveyteen kohdistuvissa uhkatilanteissa ja osaa toimia hätäsuunnitelmamallin mukaan. Opiskelijan tulee osata käsitellä virka-asetta turvallisesti ja hallita sen käyttö hyvällä tasolla. Lisäksi opiskelijan tulee osata käyttää fyysisen voimankäytön tekniikoita ja tietää etälamauttimen käyttöön liittyvät toimintaperiaatteet ja riskit.⁶⁶

⁶⁴ Poliisiammattikorkeakoulun AMK-tutkinnon opintosuunnitelma 2022-2024, Poliisiammattikorkeakoulu, julkaistu 2022, sivu 37.

⁶⁵ Poliisiammattikorkeakoulun AMK-tutkinnon opintosuunnitelma 2022-2024, Poliisiammattikorkeakoulu, julkaistu 2022, sivu 37.

⁶⁶ Poliisiammattikorkeakoulun AMK-tutkinnon opintosuunnitelma 2022-2024, Poliisiammattikorkeakoulu, julkaistu 2022, sivu 38.

Kuva 3.3. Kahdeksan opintopistettä suhteutettuna koko tutkinnon laajuuteen on neljä prosenttia.

Voimankäytön koulutuksen osuus tutkinnosta. Poliisin AMK-tutkinnon kokonaispituus on 180 opintopistettä. Aiemmin tekstissä käsiteltiin voimankäytön koulutuksen osuutta sen sisältävästä moduulista sekä voimankäytön koulutuksen rakennetta, jota oli kokonaisuudessaan kahdeksan opintopistettä. Yhden opintopisteen vastatessa noin 27 tuntia työtä ⁶⁷, on voimankäytön koulutusta poliisin AMK-tutkinnon aikana laskennallisesti noin 216 tuntia.

Voimankäytön koulutuksen sisältö on hyvin laaja: opiskelijan tulee kahdeksan opintopisteen tai noin 200 tunnin aikana sisäistää fyysiset voimakeinot, lievemmat voimankäyttövälineet - OC-kaasusumute, teleskooppipamppu, etälamautin - harjaantua työturvallisissa taktiikoissa ja stressinhallinnassa, oppia toiminta ajoneuvojen kanssa ja piikkimaton käyttö sekä hallita virka-aseen turvallinen käyttö ja ampua hyvällä tasolla. Onko noin 200 tuntia riittävä määrä, jotta työharjoitteluun ja myöhemmin työelämään siirtyvät poliisimiehet kerkeävät sisäistämään taidot tavoitetaksonomian mukaisesti?

Virka-asekoulutus. Virka-asekoulutuksen osuus mainitusta noin 200 tunnista on vuoden 2017 Poliisiammattikorkeakoulun voimankäytön toteutussuunnitelman mukaan ollut 50 tuntia. Tähän 50 tuntiin sisältyy virka-aseeseen liittyvä teoriakoulutus, asekasittelykoulutus, ammutakoulutus sekä

⁶⁷ Aalto-yliopiston verkkosivut: Opiskelutaitoja ja -käsitteitä

Luettavissa: <https://www.aalto.fi/fi/aalto-yliopiston-avoin-yliopisto/opiskelutaitoja-ja-kasitteita> Luettu: 13.7.2022

näyttö- ja tasokokeet.⁶⁸ Noin 200 tunnin oppimäärään on ampumakoulutuksen sisällön osalta sisällytetty laajasti erinäisiä harjoitteita, kuten suojan takaa ampumista, valaisimen kanssa ampumista pimeässä sekä eri ampuma-aseennoista ampumista.⁶⁹

Opiskelijoilla on myöhemmässä vaiheessa opintoja mahdollisuus itsenäiseen ampumarjoitteluun. Kun opiskelija on suorittanut virka-aseen koulutuksen ensimmäisen näyttökokeen hyväksytysti, hänellä on mahdollisuus vapaa-ajallaan käydä harjoittelemassa ammuntaa Poliisiammattikorkeakoulun ampumaradalla. Tätä varten Poliisiammattikorkeakoulu tarjoaa opiskelijoille tietyn määrän patruunoita, joita voidaan käyttää omatoimiseen ampumarjoitteluun.⁷⁰

Tämän lisäksi opiskelijoilla on mahdollisuus harjoitella itsenäisesti esimerkiksi laukaisutekniikkaa käyttämällä MantisX-laitteistoa. Kyseinen laitteisto tuottaa tietoa laukaisutapahtumasta ja antaa palautetta puhelinapplikaation välityksellä esimerkiksi asepiipun liikkeistä laukaisutapahtuman aikana⁷¹. Tämä mahdollistaa ulkopuolisen palautteen suorituksesta itsenäisessäkin harjoittelussa.

3.2 Poliisin ampuma-asekoulutus virassa ollessa

Sisäministeriön asetus poliisin voimakeinoista ja ajoneuvon pysäyttämisestä (245/2015) määrittää 1. luvun 3 § voimankäytön koulutuksesta, harjoittelusta ja näiden seurannasta. Sen mukaan poliisimiehen ja muun poliisihallinnon palveluksessa olevan virkamiehen on tunnettava kantamiensa voimankäyttövälineiden vaikutukset ja niiden käyttöön liittyvät säännökset sekä osattava käyttää niitä asianmukaisesti.⁷² Pykälä määrittää myös, että poliisiyksikön on järjestettävä ylläpitävää koulutusta ja harjoittelua eri ampuma-asetyyppien ja muiden voimankäyttövälineiden käytössä sekä fyysisessä voimankäytössä vähintään kaksi kertaa vuodessa. Lisäksi eri ampuma-asetyyppien käytössä on suoritettava vuosittain tasokoe. Voimankäyttökoulutusta saa antaa vain virkamies, joka

⁶⁸ Korhonen, Janne-Matti; Lindroos, Toni: Edeltävän ampuma-asekoulutuksen vaikutus poliisin virka-asekoulutukseen. Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyö, julkaistu 11/2020, sivu 17.

⁶⁹ Korhonen, Janne-Matti; Lindroos, Toni:
Edeltävän ampuma-asekoulutuksen vaikutus poliisin virka-asekoulutukseen.
Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyö, julkaistu 11/2020, sivu 17.

⁷⁰ Poliisiammattikorkeakoulu määräys POL-2017-9874

⁷¹ MantisX-verkkosivut: Instructions guide
Luettavissa: <https://train.mantisx.com/instructions-list/> Luettu: 15.8.2022

⁷² Sisäministeriön asetus poliisin voimakeinoista ja ajoneuvon pysäyttämisestä (245/2015): 1. luku, 3 §

voimankäyttökoulutuksesta annettujen määräysten mukaisesti on hyväksytty toimimaan voimankäyttökouluttajana.⁷³

Voimankäytön koulutus. Voimankäytön koulutus jaetaan poliisissa kouluttajakoulutukseen, käyttäjäkoulutukseen, näyttöihin, tasokokeisiin, ylläpitokoulutukseen, itsenäiseen harjoitteluun, siirtymäkoulutukseen sekä muuhun koulutukseen⁷⁴. Muut koulutukset voi lähtökohtaisesti oma poliisilaitos järjestää itse, mutta kouluttajakoulutuksen toteuttaa Poliisiammattikorkeakoulu⁷⁵.

Kouluttajakoulutus. Kouluttajakoulutus, joka järjestetään Poliisiammattikorkeakoulussa, antaa henkilölle oikeuden toimia aiemmin mainitussa voimankäytön kenttäkouluttajan tehtävässä.⁷⁶

Käyttäjäkoulutus. Käyttäjäkoulutuksella koulutettava saa käyttöoikeuden koulutettavaan voimankäyttövälineeseen. Poliisiammattikorkeakoulussa opiskelija saa opintojensa aikana käyttäjäkoulutuksen käsirautoihin, OC-sumutteeseen, teleskooppipatukkaan, etälamauttimeen sekä virka-aseeseen. Tämän lisäksi opiskelija voi vapaavalintaisena kurssina suorittaa konepistoolin käyttäjäkoulutuksen opintojensa aikana. Muihin kuin edellä mainittuihin välineisiin antaa koulutuksen tarpeen mukaan henkilön poliisiyksikkö työpaikkakoulutuksena.⁷⁷

Tasokokeet ja näyttökokeet. Tasokokeissa ja näyttökokeissa testataan henkilön osaamista välineen hallinnassa. Näytöt toteutetaan pääasiassa käyttäjäkoulutusten yhteydessä, jonka takia valtaosassa voimankäyttövälineistä näytöt suoritetaan Poliisiammattikorkeakoulussa perusopintojen aikana. Tasokokeilla testataan tasaisin väliajoin niiden välineiden hallintaa, joihin henkilö on jo saanut käyttöoikeuden. Tällä tavoin pyritään varmistamaan välineiden hallinnan taso. Tasokokeiden

⁷³ Sisäministeriön asetus poliisin voimakeinoista ja ajoneuvon pysäyttämisestä (245/2015): 1. luku, 3

⁷⁴ Poliisihallituksen määräys, POL-2019-28030.

⁷⁵ Aaltonen, Iiro; Eskola, Janne: CZ Scorpion EVO 3 A1 - konepistoolin koulutusmateriaali poliisi (AMK) - opetukseen. Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyö, julkaistu 9/2020, sivu 8.

⁷⁶ Eronen, Pasi; Heikkilä, Kaj: Etälamauttimen käyttäjäkoulutus poliisi AMK - opetukseen. Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyö, julkaistu 12/2019, sivu 9.

⁷⁷ Eronen, Pasi; Heikkilä, Kaj: Etälamauttimen käyttäjäkoulutus poliisi AMK - opetukseen. Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyö, julkaistu 12/2019, sivu 9.

suorittaminen onkin vaatimus kyseisen voimankäyttövälineen käyttöoikeuden pitämiselle poliisissa.⁷⁸

Ylläpitokoulutus. Ylläpitokoulutuksen tarkoituksena on ylläpitää ja kehittää henkilön osaamista voimankäyttövälineiden hallinnassa ja käytössä.⁷⁹ Itsenäinen harjoittelu tarkoittaa työnantajan hyväksymää, työajalla suoritettavaa harjoittelua, joka tapahtuu poliisin voimankäyttöön hyväksytyjen tekniikoiden mukaisesti. Itsenäinen harjoittelu toteutetaan muiden työtehtävien niin salliessa työvuoron aikana.⁸⁰

Muu koulutus. Muuksi koulutukseksi luetaan esimerkiksi Poliisiammattikorkeakoululla järjestettävät voimankäytön neuvottelupäivät, joilla käsitellään muun muassa voimankäytön taktiikkaa, sekä voimankäytön kouluttamiseen liittyviä asioita.⁸¹

Siirtymäkoulutus. Siirtymäkoulutukseksi määritellään koulutus esimerkiksi jollekin voimankäyttövälineelle, jonka malli tai tyyppi on muuttunut tai muuttuu. Tällöin henkilön tulee suorittaa esimerkiksi virka-aseen kohdalla siirtymäkoulutus, mikäli hänen virka-aseensa vaihtuu, vaikka tuleva virka-ase olisi toimintaperiaatteeltaan samanlainen, kuin vanha.⁸²

Koulutus virassa. Juha Pirkkalainen käsittelee poliisin AMK-opinnäytetyössään ”Voimankäytön ylläpitokoulutusten tehostaminen Kanta-Hämeen kenttäjohtoalueella” poliisien voimankäytön koulutuksia virassa ollessa. Aiemmin mainitun sisäministeriön asetuksen mukaisesti poliisissa työnantaja on velvollinen järjestämään muun muassa voimankäytössä vuotuisia ylläpitokoulutuksia. Suomessa on poliisissa yleisesti käytössä niin sanottu kenttäkouluttajajärjestelmä. Tämä tarkoittaa sitä,

⁷⁸ Eronen, Pasi; Heikkilä, Kaj: Etälamauttimen käyttäjäkoulutus poliisi AMK - opetukseen. Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyö, julkaistu 12/2019, sivu 9.

⁷⁹ Eronen, Pasi; Heikkilä, Kaj: Etälamauttimen käyttäjäkoulutus poliisi AMK - opetukseen. Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyö, julkaistu 12/2019, sivu 9.

⁸⁰ Eronen, Pasi; Heikkilä, Kaj: Etälamauttimen käyttäjäkoulutus poliisi AMK - opetukseen. Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyö, julkaistu 12/2019, sivu 10.

⁸¹ Eronen, Pasi; Heikkilä, Kaj: Etälamauttimen käyttäjäkoulutus poliisi AMK - opetukseen. Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyö, julkaistu 12/2019, sivu 10.

⁸² Eronen, Pasi; Heikkilä, Kaj: Etälamauttimen käyttäjäkoulutus poliisi AMK - opetukseen. Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyö, julkaistu 12/2019, sivu 9.

että osa poliisin henkilöstöstä on koulutettu kenttäkouluttajiksi, ja he vastaavat omassa yksikössään muun muassa edellä mainituista ylläpitokoulutuksista. Koulutuksiin on velvollinen osallistumaan jokainen yksikössä työskentelevä, ellei häntä ole koulutuksesta erikseen vapautettu.⁸³ Pirkkalainen on itse toiminut kenttäkouluttajana opinnäytetyön kirjoittamishetkellä noin seitsemän vuotta⁸⁴.

Pirkkalaisen kokemuksen mukaan valtaosassa poliisilaitoksista pakollisia koulutuskertoja henkilöstölle on kaksi vuodessa – eli juuri sen verran, mitä sisäministeriön asetus poliisin voimakeinoista ja ajoneuvon pysäyttämistä (245/2015) määrittää. Pirkkalainen lainaa myös opinnäytetyössään Samuli Alajuuman ja Arttu Hakkaraisen opinnäytetyötä voimankäytön ylläpitokoulutuksesta Kuopion ja Kajaanin poliisiasemilla. Kyseisen tutkimuksen mukaan myös Kuopiossa ja Kajaanissa harjoitellaan voimankäyttöä kahdesti vuodessa.⁸⁵

Pirkkalainen, Hakkarainen tai Alajuuma eivät tutkimuksissaan ole spesifioineet, että kuinka paljon edellä mainitut kaksi ylläpitokoulutuskertaa pitävät sisällään ammuntaa. Alajuuman ja Hakkaraisen keräämissä haastatteluvastauksissa oli kuitenkin nostettu esille erään haastateltavan kommentti kahden vuotuisen ammuttakerran riittämättömyydestä hyväksi ampujaksi tulemisessa.⁸⁶

Tämän perusteella varsinaista ampuma-asekoulutusta virassa oleva poliisi siis saa – ainakin useissa poliisilaitoksissa - noin kaksi kertaa vuodessa. Lisäksi esimerkiksi Kaakkois-Suomen poliisilaitoksessa henkilöstölle mahdollistetaan itsenäinen ampumaharjoittelu työvuorojen puitteissa, osana voimankäyttövälineiden käytön harjoittelua.⁸⁷ Käytännössä siis virassa olevan poliisin ampumaharjoittelun määrä on hyvin paljolti riippuvainen hänen omasta aktiivisuudestaan.

⁸³ Pirkkalainen, Juha: Voimankäytön ylläpitokoulutusten tehostaminen Kanta-Hämeen kenttäjohtoalueella. Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyö, julkaistu 05/2020, sivu 4.

⁸⁴ Pirkkalainen, Juha: Voimankäytön ylläpitokoulutusten tehostaminen Kanta-Hämeen kenttäjohtoalueella. Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyö, julkaistu 05/2020, sivu 4.

⁸⁵ Pirkkalainen, Juha: Voimankäytön ylläpitokoulutusten tehostaminen Kanta-Hämeen kenttäjohtoalueella. Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyö, julkaistu 05/2020, sivut 11-12.

⁸⁶ Alajuuma, Samuli; Hakkarainen, Arttu: Voimankäytön ylläpitokoulutus Kuopion ja Kajaanin poliisiasemilla. Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyö, julkaistu 9/2019, sivu 23.

⁸⁷ Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen määräys: Voimankäyttökoulutuksen, harjoittelun sekä itsenäisen harjoittelun turvallisuusmääräys (2016). POL-2016-1964.

3.3 Poliisin virka-aseen näyttökokeet ja tasokoe

Poliisiammattikorkeakoulun voimankäytön koulutuksessa suoritetaan kaksi näyttökoea ja tasokoe. Näyttökokeet suoritetaan voimankäytön moduulien 2 ja 3 aikana ja tasokoe suoritetaan moduulin 4 aikana. Ensimmäisen näyttökokeen tarkoituksena on varmistaa, että poliisiopiskelija osaa käsitellä aseetta turvallisesti ja kykenee kehittämään omaa ampumataitoaan omatoimisesti. Toisen näyttökokeen tarkoituksena on varmistaa, että opiskelijalla on harjaantunut eri ampumasuoritteissa ja kykenee ampumaan aseella riittävällä tarkkuudella. Poliisihallinnon tasokoe suoritetaan viimeisenä ja sen tarkoituksena on varmistaa, että opiskelijalla on turvalliset aseenkäsittelytaidot ja hyvä ampumataito ennen työharjoitteluun siirtymistä.

Sekä Poliisiammattikorkeakoulun näyttökokeet että Poliisihallinnon tasokoe ovat turvaluokiteltua materiaalia, sillä ne sisältävät poliisin taktisia menetelmiä, joten näiden sisältöä ei voida kuvata samanlaisella tarkkuudella, kuin pennsylvanialaisen tasokokeen. Alla on kuvattu näyttö- ja tasokoe suurpiirteisellä tarkkuudella, jotta vertailua voidaan suorittaa, menemättä kuitenkaan yksityiskohtiin.

Näyttökoe 1. Näyttökoe 1 on näyttökokeista helpompi. Suoritteet ammutaan vaihtelevilta etäisyyksiltä ja joissakin suoritteissa on myös vaihtelevia aikarajoja. Painopiste on turvallisessa aseenkäsittelyssä ja osumat on saatava IPSC-taulua pienemmälle alueelle. Laukauksia ammutaan alle yhden täyden lippaan verran.

Näyttökoe 2. Näyttökoe 2 on näyttökokeista haastavampi. Suoritteet ammutaan näyttökoea 1 pidemmiltä etäisyyksiltä ja aikarajat ovat suhteessa tiukemmat. Suoritteisiin kuuluu erilaisissa valaistusolosuhteissa ja eri ampuma-asennoista ampumista. Painopiste on edelleen turvallisessa aseenkäsittelyssä ja osumat on saatava näyttökoe 1:n vaatimusta pienemmälle alueelle. Laukauksia ammutaan enemmän kuin näyttökokeessa 1.

Tasokoe. Poliisihallinnon tasokoe on suoritteena helpompi, kuin Poliisiammattikorkeakoulun näyttökokeet. Laukaisumäärät ovat pienemmät, etäisyydet ovat kiinteät ja aikarajoja ei ole. Tasokokeeseen kuuluu poliisin voimankäytön kannalta oleellisia elementtejä. Tasokoe kuuluu suorittaa vuosittain virassa ollessa, jotta oikeus ampuma-aseen kantamiseen säilyy.

4 POLIISIN AMPUMA-ASEKOULUTUS PENNSYLVANIASSA

Luvussa tarkastellaan osavaltion poliisin ampuma-asekoulutusta ja sen standardeja. Luvun lopussa esitellään poliisin henkilökohtaisen virka-aseen tasokoe.

4.1 Pennsylvanian osavaltion poliisin ampuma-asekoulutus

Pennsylvania Municipal Police Officers' Education and Training Commission eli MPOETC on vuonna 1974 Pennsylvaniaan perustettu komissio, jonka tehtävänä on sertifioida ja valvoa osavaltion poliisin koulutusstandardeja⁸⁸. Komissioon kuuluu 20 kuvernöörin nimittämää virkamiestä, jotka ovat valittu Pennsylvanian osavaltion poliisin joukosta. Komissio valvoo poliisin voimakeinojen koulutuksen ja käytön lisäksi myös muiden aseistettujen viranomaisten (*lethal weapons agents*) koulutusta ja kouluttajien koulutusta.⁸⁹

Pennsylvania code Title 37 § 203.52 määrittää Pennsylvanian osavaltion poliisiviranomaisille lakisääteiset vaatimukset ampuma-asekoulutukselle⁹⁰. § 203.52 (a) määrittää, että jokaisen poliisiviranomaisen on osallistuttava täydennyskoulutukseen ampuma-aseiden osalta⁹¹. § 203.52 (b) (1) (i) määrittää, että vuosittainen tasokoe on suoritettava jokaisen asetyypin osalta - henkilökohtainen virka-ase, partiokivääri, haulikko – jolle koulutus on, jos sitä aiotaan kantaa virkatehtävissä. Asetta, jonka tyypille ei ole vuosittaista tasokoetta suoritettu, ei saa kantaa virkatehtävissä.⁹²

Ampuma-asekouluttajat. Poliisin ampuma-asekouluttajat on jaettu kahteen ryhmään. *Municipal Police instructor-Firearms* (MPI-F) on MPOETC:n sertifioima kouluttaja, joka saa toimia ampuma-asekouluttajana sertifioiduissa poliisiakatemoissa ja –oppilaitoksissa. Sertifiointi on aina kaksi

⁸⁸ Municipal Police Officers' Education and Training Commission: About us
Luettavissa: <https://mpoetc.psp.pa.gov/>

⁸⁹ Municipal Police Officers' Education and Training Commission: About us
Luettavissa: <https://mpoetc.psp.pa.gov/>

⁹⁰ Pennsylvania code Title 37 § 203.52
Luettavissa: <https://www.legis.state.pa.us/cfdocs/legis/LI/consCheck.cfm?txtType=HTM&ttl=37>

⁹¹ Pennsylvania code Title 37 § 203.52 (a)
Luettavissa: <https://www.legis.state.pa.us/cfdocs/legis/LI/consCheck.cfm?txtType=HTM&ttl=37>

⁹² Pennsylvania code Title 37 § 203.52 (b) (1) (i)
Luettavissa: <https://www.legis.state.pa.us/cfdocs/legis/LI/consCheck.cfm?txtType=HTM&ttl=37>

vuotta voimassa ja on uusittavissa. MPI-F:n on oltava työ- tai virkasuhteessa akatemiaan tai oppilaitokseen ja työpisteen on lähetettävä MPOETC:lle hakemus ampuma-asekouluttajan sertifikaatista. Toinen ampuma-asekouluttajien ryhmä on *Certified Law Enforcement Firearms Instructor*, joka vastaa voimankäytön kenttäkouluttajaa työyksikössä. Toisin kuin MPI-F:lla, sertifiointi on toistaiseksi voimassa oleva.⁹³

Peruskoulutus. MPOETC määrittää poliisin peruskoulutuksen opintosuunnitelman standardit. Pennsylvanian osavaltiossa poliisin peruskoulutus on jaettu viiteen moduuliin aihepiirinsä perusteella.⁹⁴ Pennsylvaniassa poliisin peruskoulutuksen kokonaisoppimäärä on 919 tuntia, joista 498 tuntia on teoriaopetusta ja 421 tuntia on käytännön harjoittelua.⁹⁵ Aalto-yliopisto kuvaa opintopisteitä opintojen mitoituksen perusyksikkönä akateemisissa opinnoissa, jossa yhden lukuvuoden opintojen suorittamiseen vaaditaan noin 1600 tuntia, eli 60 opintopistettä⁹⁶. Yksi opintopiste vastaa siis noin 27 tuntia työpanosta⁹⁷. Tällä laskukaavalla Pennsylvanian osavaltiossa poliisin peruskoulutus vastaa noin 34 opintopistettä kokonaisuudessaan.

⁹³ Municipal Police Officers' Education and Training Commission: Officer firearms requirements.

Luettavissa: <https://mpoetc.psp.pa.gov/training/Pages/Firearms.aspx>

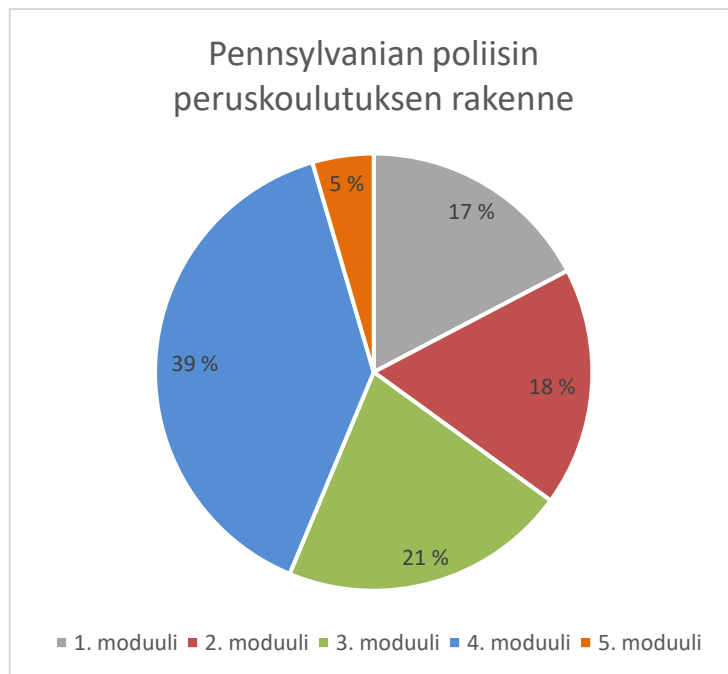
⁹⁴ Municipal Police Officers' Education and Training Commission: 2022 Basic Police Syllabus, s. 1 ja 2. Luettu 4.7.2022

⁹⁵ Municipal Police Officers' Education and Training Commission: 2022 Basic Police Syllabus, s. 2. Luettu 4.7.2022

⁹⁶ Aalto-yliopiston verkkosivut: Opiskelutaitoja ja -käsitteitä

Luettavissa: <https://www.aalto.fi/fi/aalto-yliopiston-avoin-yliopisto/opiskelutaitoja-ja-kasitteita> Luettu: 20.6.2022

⁹⁷ Aalto-yliopiston verkkosivut: Opiskelutaitoja ja -käsitteitä

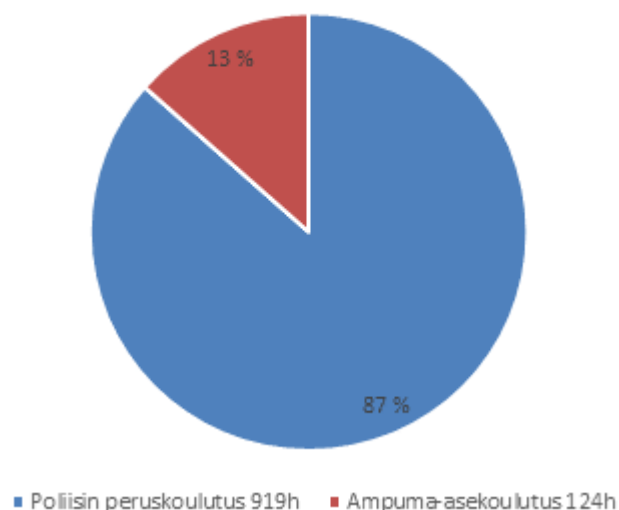
Kuva 4:1. Pennsylvanian poliisin peruskoulutuksen rakenne.

Pennsylvanian poliisin peruskoulutuksessa voimankäytön- ja sitä kautta myös ampuma-asekoulutus kuuluu neljänteen moduuliin. Ampuma-asekoulutus on kokonaisuudessaan 124 tuntia pitkä, eli noin 13 % koko tutkinnon laajuudesta.⁹⁸

Luettavissa: <https://www.aalto.fi/fi/aalto-yliopiston-avoin-yliopisto/opiskelutaitoja-ja-kasitteita> Luettu: 20.6.2022

⁹⁸ Municipal Police Officers' Education and Training Commission: 2022 Basic Police Syllabus, s. 2. Luettu 4.7.2022

Ampuma-asekoulutuksen määrä suhteessa tutkinnon laajuuteen

Kuva 4:2. Pennsylvanian osavaltion poliisin ampuma-asekoulutuksen määrä suhteessa tutkintoon.

Ampuma-asekoulutus. Ampuma-asekoulutus itsessään on jaettu neljään alakohtaan: henkilökohtaiseen virka-aseeseen, haulikkoon, partiokiväärin perehdytykseen ja stressiampumiskurssiin ⁹⁹. Henkilökohtaisen virka-aseen koulutus on ajallisesti laajin: teoriaopintoja on kuusi tuntia ja käytännön harjoitteita on 68 tuntia. Haulikon koulutukseen kuuluu kaksi tuntia teoriaopintoja ja 16 tuntia käytännön harjoitteita. Partio kiväärin perehdytykseen kuuluu neljä tuntia teoriaopintoja ja 20 tuntia käytännön harjoitteita. Stressiampumiskurssiin on opintosuunnitelmassa allokoitu kahdeksan tuntia työaikaa. ¹⁰⁰

⁹⁹ Municipal Police Officers' Education and Training Commission: 2022 Basic Police Syllabus, s. 2. Luettu 4.7.2022

¹⁰⁰ Municipal Police Officers' Education and Training Commission: 2022 Basic Police Syllabus, s. 2. Luettu 4.7.2022

Aihe	Teoriatuntimäärä	Käytännön harjoittelu	Tuntimäärä yhteensä
Henkilökohtainen virka-ase	6 h	68 h	74 h
Erityisase, haulikko	2 h	16 h	18 h
Erityisase, perehdytys partiokivääriin	4 h	20 h	24 h
Stressiampumiskurssi	0 h	8 h	8 h

Kaavio 4:1. Moduuli 4, koulutuskategoria 17: Ampuma-asekoulutus.

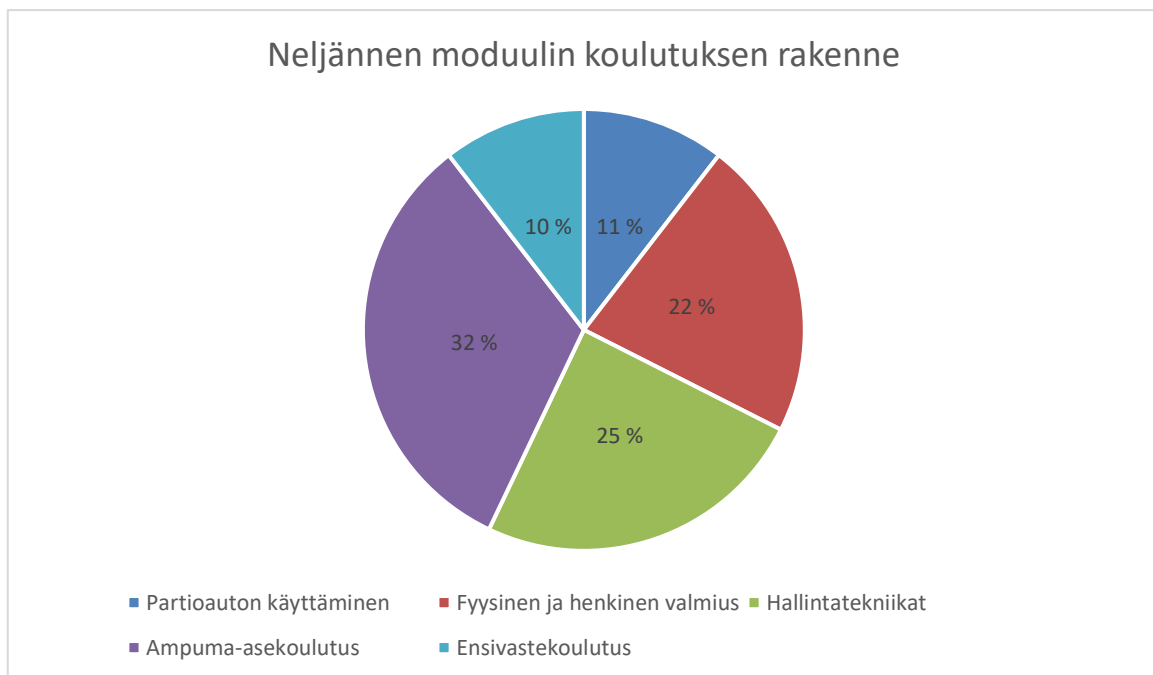
Yhteensä voimakeinojen käytölle on opintosuunnitelmassa allokoitu 218 tuntia, eli noin kahdeksan opintopistettä ja lähes 24 % koko tutkinnon laajuudesta. Ampuma-asekoulutuksen ollessa 124 tuntia, vastaa se noin 4.5 opintopistettä. Ampuma-asekoulutukselle on annettu suuri painoarvo: esimerkiksi fyysisten voimakeinojen käytön opettamiseen – jotka on opetussuunnitelmassa nimetty hallintatekniikoiksi (*“control techniques”*) – on suunnitelmassa allokoitu 94 tuntia.¹⁰¹ Hallintatekniikoiden sisältöön kuuluu muun muassa kohdehenkilön kiinniottaminen, hätävarjelutekniikat ja vähemmän vaaralliset voimankäyttövälineet. Kiinnioton ja ihmisen hallinnan opetus on kahdeksan tuntia teoriaopetusta ja kahdeksan tuntia käytännön harjoitteita.¹⁰² Henkilökohtaisen virka-aseen käyttöä harjoitellaan siis suhteessa 850 % enemmän, kuin kiinniottamista tai ihmisen hallintaa, joita harjoitellaan opintosuunnitelman mukaan vain 8 + 8 tuntia. Hätävarjelutekniikat saavat kohdehenkilön kiinniottamista ja hallintaa huomattavasti suuremman roolin: 58 tuntia käytännön harjoitteita.¹⁰³ Vähemmän vaarallisten eli *less lethal* - voimankäyttövälineiden perehdyttämiseen on suunniteltu

¹⁰¹ Municipal Police Officers' Education and Training Commission: 2022 Basic Police Syllabus, s. 2. Luettu 4.7.2022

¹⁰² Municipal Police Officers' Education and Training Commission: 2022 Basic Police Syllabus, s. 2. Luettu 4.7.2022

¹⁰³ Municipal Police Officers' Education and Training Commission: 2022 Basic Police Syllabus, s. 2. Luettu 4.7.2022

kolme tuntia teoriaopetusta ja viisi tuntia käytännön harjoitteita.¹⁰⁴ Taas verratessa vähemmän vaarallisten voimankäyttövälineiden ja henkilökohtaisen virka-aseen harjoitusmääriä voidaan havaita, että henkilökohtaisen virka-aseen harjoitusmäärät ovat noin 1 360 % suuremmat.

Kuva 4:3. Pennsylvanian osavaltion poliisin peruskoulutuksen neljännen moduulin rakenne.

Virka-ase. Yhdysvalloissa tai Pennsylvaniassa ei ole Suomen tavoin välttämättä kahta tai kolmea (Glock 17, Walther P99Q, Heckle & Koch SFP9) standardoitua henkilökohtaista virka-asetta, jota jokainen poliisimies kantaa. Poliisilaitoksilla voi olla suuriakin eroja hyväksytyissä ampuma-aseissa: jotkin laitokset asettavat vain rajoitukset kaliiperiin, toiset määrittelevät huomattavasti tarkemmin. Pennsylvania code Title 37 § 203.33 (15) (i) määrittää, että virkakäyttöön hyväksytyn aseiden täytyy olla vähintään .38 tai .380 kaliiperissa ja lippaaseen täytyy mahtua vähintään kuusi patruunaa¹⁰⁵. § 203.33 (15) (ii) määrittää, että koulutuksessa ei voida käyttää sellaista asetta, joka ei ole tavallisesti poliisin käytössä¹⁰⁶.

¹⁰⁴ Municipal Police Officers' Education and Training Commission: 2022 Basic Police Syllabus, s. 2. Luettu 4.7.2022

¹⁰⁵ Pennsylvania code Title 37 § 203.33 (15) (i)

Luettavissa: <https://www.legis.state.pa.us/cfdocs/legis/LI/consCheck.cfm?txtType=HTM&ttl=37> Luettu: 7.7.2022

¹⁰⁶ Pennsylvania code Title 37 § 203.33 (15) (ii)

Luettavissa: <https://www.legis.state.pa.us/cfdocs/legis/LI/consCheck.cfm?txtType=HTM&ttl=37> Luettu: 7.7.2022

Esimerkkeinä tästä voidaan antaa Pennsylvanian osavaltion poliisi ja Philadelphian kaupungin poliisi. Pennsylvanian osavaltion poliisi on vuonna 2014 valinnut virka-aseekseen Sig Sauer P227 Nitronin, kaliiperissa .45 ACP.¹⁰⁷ Uusi Sig P227 korvasi aiemmin käytössä olleet Glockin mallit 37 ja 21 ja on nyt viraston virallinen käytössä oleva käsiase.¹⁰⁸ Toisenlaista toimintatapaa edustava Philadelphian kaupungin poliisi on taas vuonna 2019 linjannut, että hyväksytyiksi henkilökohtaisiksi virka-aseiksi kelpaavat seuraavat aseet:

- .38- tai .357-kaliiperinen revolveri, joko 2 tai 4 tuuman piipulla.
- 9x19mm Glock, mallilta 17, 19 tai 26.
- .40-kaliiperinen Glock, mallilta 22, 27 tai 35.
- .45-kaliiperinen Glock, mallilta 21, 21SF, 30 tai 30SF¹⁰⁹

Philadelphian kaupungin tapauksessa poliisimiehet saavat valita itselleen joko revolverin tai puoliautomaattisen pistoolin ja useissa eri kaliipereissa. Ampuma-aseet ovat kaupungin omistamia ja poliisit ovat velvoitettuja kantamaan niitä työtehtävissään, mutta tämän lisäksi ovat myös oikeutettuja kantamaan niitä vapaa-aikanaan.¹¹⁰

Erialaisten käsiaseiden luomat haasteet koulutuksessa. Useat erilaiset käytössä olevat kaliiperit ja ampuma-aseet aiheuttavat ampuma-asekouluttajille enemmän vaatimuksia koulutusten järjestämisessä. Revolverit ja puoliautomaattiset pistoolit eroavat toisistaan täysin toimintaperiaatteeltaan, mutta myös muilta ominaisuuksiltaan, kuten patruunakapasiteetilta: .38- tai .357- kaliiperin revolve-

¹⁰⁷ Guns.com: Pennsylvania State Police select Sig P227 for Duty

Luettavissa: <https://www.guns.com/news/2014/07/07/pennsylvania-state-police-select-sig-p227-for-duty> Luettu: 25.4.2023

¹⁰⁸ Weaponsman.com: Pistol OCD: The Pennsylvania State Police

Luettavissa: <https://weaponsman.com/pistol-ocd-the-pennsylvania-state-police/> Luettu: 25.4.2022

¹⁰⁹ Philadelphia Police Department: Directive 10.6., Firearms police, on or off-duty.

Julkaistu 31.10.2019 (Asiakirja päivitetty 13.12.2021), s. 3 ja 4

¹¹⁰ Philadelphia Police Department: Directive 10.6., Firearms police, on or off-duty

Julkaistu 31.10.2019 (Asiakirja päivitetty 13.12.2021), s. 4

reihin mahtuu rullaan yleisimmin kuusi patruunaa, kun taas 9 x 19 mm Glock 17-pistoolin lippaaseen mahtuu 17 patruunaa ilman lippaan jatkopaloja.¹¹¹ Pienempi patruunakapasiteetti luonnollisesti tarkoittaa sitä, että lippaanvaihdon tarve tulee suuremmissa tulenkäytössä esille aikaisemmin. Myös jos ammuttu laukaisumäärä on sama revolverin ja puoliautomaattisen ja lippassyöttöisen pistoolin välillä, joutuu revolverin kanssa tekemään lippaanvaihdon merkittävästi useammin, kuin pistoolin. Toinen patruunoihin liittyvä tekijä on erilaiset kaliiperit: 9 x 19 mm kaliiperin pistoolin rekyyli on kevyempi, kuin .40- tai .45-kaliiperin pistooleissa, jolloin sen hallinta on helpompaa ja sama pitää luonnollisesti käänteisesti paikkaansa suurempikaliiperisissa aseissa. Usein myös 9 x 19 mm pistooleiden patruunakapasiteetti on suurempi, kuin vaikkapa .45-kaliiperin aseissa: aiemmin mainittu 9 x 19 mm Glock 17 lipas on kapasiteetiltaan 17 patruunaa vakiona, mutta .45-kaliiperin Glock 21 – joka on ulkoisesti mitoiltaan lähes täysin Glock 17 vastaava - käyttää lipasta, johon mahtuukin vain 13 patruunaa.¹¹² Nämä ovat yksinkertaisimmillaan esimerkkejä konkreettisista asioista, joihin voimankäytön kouluttaja joutuu kiinnittämään huomiota harjoituksia järjestäessä, jos joukossa on useampia ase- ja patruunatyyppejä.

4.2 Pennsylvanian osavaltion poliisin virka-aseen tasokoe

MPOETC on aikaisemmin määrittänyt joka vuosi minimisuoritusstandardit vuosittaisille ampuma-aseiden tasokokeille¹¹³. Tämä on mahdollistanut suuremman vapauden työyksiköille koulutusten ja tasokokeiden suorittamiseen, mutta yhteneväistä linjaa ei osavaltiossa ole ollut¹¹⁴. Vuodesta 2020 alkaen MPOETC on velvoittanut kaikki poliisimiehet suorittamaan standardoitu ampuma-aseiden tasokoe henkilökohtaisille virka-aseille¹¹⁵. Vuodesta 2022 alkaen MPOETC on velvoittanut kaikki

¹¹¹ Glock USA-verkkosivut: Glock 17

Luettavissa: <https://us.glock.com/en/pistols/g17> Luettu: 19.10.2022

¹¹² Glock USA-verkkosivut: Glock 21

Luettavissa: <https://us.glock.com/en/pistols/g21-sf> Luettu: 19.10.2022

¹¹³ Municipal Police Officers' Education and Training Commission: Officer firearms requirements.

Luettavissa: <https://mpoetc.psp.pa.gov/training/Pages/Firearms.aspx>

¹¹⁴ Municipal Police Officers' Education and Training Commission: 2022 Requirements for Firearms Qualification s. 1

¹¹⁵ Municipal Police Officers' Education and Training Commission: Officer firearms requirements.

Luettavissa: <https://mpoetc.psp.pa.gov/training/Pages/Firearms.aspx>

poliisimiehet suorittamaan standardoitu ampuma-aseiden tasokoe myös partiokiväärille, haulikolle ja huonoissa valaisuolosuhteissa toimimiselle ¹¹⁶.

Ampuma-asekouluttajat ja asemien poliisipäälliköt ovat velvollisia tuottamaan ja ylläpitämään vuositteisten tasokokeiden tietokantaa, josta selviää ammuttujen laukausten määrä, henkilökohtaisen suorituksen numeerinen arvio ja käytetty ampuma-ase ¹¹⁷. Hyväksytyt suoritukset talletetaan MPOETC:n tietokantaan, jonne ne pitää olla syötettynä kalenterivuoden loppuun mennessä, jotta oikeus kantaa ampuma-asetta pysyy voimassa ¹¹⁸.

Tasokoe yleisesti. Pennsylvanian osavaltion poliisin henkilökohtaisen virka-aseen tasokoe on kaksivaiheinen, kummassakin vaiheessa ammutaan 25 laukausta, jolloin yhteismääräksi tulee 50 laukausta ¹¹⁹. Jokaisessa tasossa on käytettävä kahden käden ampumaotetta, ellei toisin ole erikseen ohjeistettu. Aseet on vedettävä esille kotelosta, jonka kaikki suojamekanismit ovat käytössä: jos pistoolikotelossa on suojahappu, on sen oltava kytkettynä.¹²⁰ Kummastakin vaiheesta on saatava vähintään 75 % osumatarkkuus, tai vähintään 94 / 125 pistettä per vaihe ¹²¹. Käytettävä taulu on siluettitaulu, jossa on kahdet eri ääriviivat: valkoiset ääriviivat ovat vitaalien alueiden ympärillä (keuhkot, aivot, selkäranka, lantio). Osuma valkoisen ääriviivan sisäpuolelle on viisi pistettä per osuma.¹²² Musta ääriviiva on ihmisen torson ja pään ympärillä ja vastaa IPSC-tilun C-aluea.

¹¹⁶ Municipal Police Officers' Education and Training Commission: Officer firearms requirements.

Luettavissa: <https://mpoetc.psp.pa.gov/training/Pages/Firearms.aspx>

¹¹⁷ Municipal Police Officers' Education and Training Commission: 2022 Requirements for Firearms Qualification s. 2

¹¹⁸ Municipal Police Officers' Education and Training Commission: 2022 Requirements for Firearms Qualification s. 2

¹¹⁹ Municipal Police Officers' Education and Training Commission: 2022 Requirements for Firearms Qualification s. 3

¹²⁰ Municipal Police Officers' Education and Training Commission: 2022 Requirements for Firearms Qualification s. 3

¹²¹ Municipal Police Officers' Education and Training Commission: 2022 Requirements for Firearms Qualification s. 3

¹²² Municipal Police Officers' Education and Training Commission: 2022 Requirements for Firearms Qualification s. 5

Osuma mustan ääriviivan sisäpuolelle on kolme pistettä per osuma.¹²³ Mustan ääriviivan ulkopuolella on vielä osa siluetista, mutta osuma siihen tai taulun valkoiselle alueelle lasketaan ohi meneeksi laukaukseksi, jonka seurauksena on nolla pistettä¹²⁴.

Tasokokeen ensimmäinen vaihe. Ensimmäisessä vaiheessa ammutaan neljä tasoa. Ensimmäinen taso ammutaan 25 metrin päästä, tehtävänä ampuu suojan takaa kahdeksan laukausta alle 40 sekuntiin. Ampuja vetää aseensa käskystä ja ampuu ensin seisten tuplalaukaukset suojan kummaltakin puolelta. Tämän jälkeen ampujan tulee ampuu tuplalaukaukset suojan kummaltakin puolelta, mutta polviasennosta. Suorituksen jälkeen ampujan tulee tehdä taktinen lippaanvaihto.¹²⁵

Toinen taso ammutaan 15 metrin päästä, tehtävänä suojan taakse siirtyminen ja kolmen laukauksen ampuminen alle kahdeksaan sekuntiin. Toinen taso ammutaan kahteen kertaan. Ampuja vetää aseensa käskystä ja ampuu seisten kaksi laukausta. Tämän jälkeen ampuja siirtyy 2-3 metriä oikealle suojan taakse, josta ampuu vielä yhden laukauksen. Toinen suorite tehdään täysin samalla tavalla, mutta peilikuvana.¹²⁶

Kolmas taso ammutaan 15-7 metrin päästä. Tehtävänä kävellä kohti maalia ja ampuu kolme laukausta alle viiteen sekuntiin. Ampuja lähtee käskystä kävelemään kohti maalia 15 metrin päästä. Toisesta käskystä ampuja pysähtyy, vetää aseensa kotelosta ja ampuu kolme laukausta.¹²⁷

Ensimmäisen vaiheen viimeinen taso ammutaan seitsemän metrin päästä, tehtävänä ampuu yhdellä kädellä neljä laukausta. Suorite ammutaan kahteen kertaan. Ampuja vetää aseensa käskystä ja ampuu vahvalla kädellään kaksi laukausta. Tämän jälkeen ampuja siirtää aseensa turvallisesti heikomalle kädelleen ja ampuu kahdesti. Neljä laukausta tulee ampuu alle 10 sekuntiin. Toinen suorite on identtinen ensimmäisen kanssa.¹²⁸

¹²³ Municipal Police Officers' Education and Training Commission: 2022 Requirements for Firearms Qualification s. 5

¹²⁴ Municipal Police Officers' Education and Training Commission: 2022 Requirements for Firearms Qualification s. 5

¹²⁵ Municipal Police Officers' Education and Training Commission: 2022 Requirements for Firearms Qualification s. 3

¹²⁶ Municipal Police Officers' Education and Training Commission: 2022 Requirements for Firearms Qualification s. 3

¹²⁷ Municipal Police Officers' Education and Training Commission: 2022 Requirements for Firearms Qualification s. 3

¹²⁸ Municipal Police Officers' Education and Training Commission: 2022 Requirements for Firearms Qualification s. 3

Vaihe	Suorite	Etäisyys	Laukaukset	Aika	Pisteet
Vaihe 1, taso 1	Suojan takaa ammutaan 2 laukausta kummaltakin puolelta suojaa, sekä seisten että polvelta.	25 metriä	8 laukausta	40 sekuntia	Max. 40 pistettä
Vaihe 1, taso 2	Ammutaan kaksi laukausta paikaltaan ja siirrytään suojan taakse, josta ammutaan yksi laukaus. Suoritetaan kahdesti.	15 metriä	6 laukausta	8 sekuntia	Max. 30 pistettä
Vaihe 1, taso 3	Kävellään kohti maalia, merkistä pysähdytään, vedetään ase kotelosta ja ammutaan kolme laukausta.	15 – 7 metriä	3 laukausta	5 sekuntia	Max. 15 pistettä
Vaihe 1, taso 4	Ammutaan yhdellä kädellä: kaksi laukausta asekadella, kaksi laukausta tukikädellä. Suoritetaan kahdesti.	7 metriä	8 laukausta	10 sekuntia	Max. 40 pistettä

Kaavio 4:2. MPOETC:n määrittämän tasokokeen ensimmäinen puolikas.

Tasokokeen toinen vaihe. Toinen vaihe ammutaan hyväksytysti suoritettujen ensimmäisen vaiheen jälkeen. Toisessa vaiheessa ammutaan kuusi tasoa. Toisen vaiheen ensimmäinen taso ammutaan yhden metrin päästä, tehtävänä tehdä tilaa aseenkäytölle ja ampua kaksi laukausta alle neljään sekuntiin. Käskystä ampuja käyttää maalitauluun etäisyystekniikkaa, jolla saa etäisyyttä maaliin noin metrin. Tämän jälkeen ampuja ampuu tuplalaukauksen.¹²⁹

Toinen taso ammutaan kolmen metrin päästä. Tehtävänä ampua nopeat kaksi laukausta alle kolmeen sekuntiin. Ampuja vetää käskystä aseensa kotelosta ja ampuu tuplalaukauksen.¹³⁰

¹²⁹ Municipal Police Officers' Education and Training Commission: 2022 Requirements for Firearms Qualification s. 4

¹³⁰ Municipal Police Officers' Education and Training Commission: 2022 Requirements for Firearms Qualification s. 4

Kolmas taso ammutaan 3–7 metrin päästä. Tehtävänä ampua perääntyvästä liikkeestä neljä laukausta ja paikaltaan yhden laukauksen alle 10 sekuntiin. Ampuja vetää aseensa kotelosta käskystä ja alkaa kävellä taaksepäin, samalla ampuen neljä laukausta alle kahdeksaan sekuntiin. Ammuttuaan neljä laukausta kouluttaja huutaa “suojaliivi”, jonka jälkeen ampuja ampuu vielä yhden laukauksen maalitaulun päähän alle kahteen sekuntiin.¹³¹

Neljäs taso ammutaan seitsemän metrin päästä. Tehtävänä kääntyä maalitaulua kohti ja ampua tuplalaukaus alle neljään sekuntiin. Taso ammutaan kolme kertaa. Ampuja on alussa selkä maalitaulua kohti. Käskystä ampuja kääntyy kohti maalitaulua, vetää aseensa kotelosta ja ampuu tuplalaukauksen. Kun suorite on toistettu kolme kertaa, kouluttaja huutaa “suojaliivi”, jonka jälkeen ampuja ampuu vielä yhden laukauksen maalitaulun päähän alle kahteen sekuntiin.¹³²

Viides taso ammutaan 10 metrin päästä, tehtävänä ampua kolme laukausta sivuttaisliikkeestä alle kahdeksaan sekuntiin. Taso ammutaan kahteen kertaan. Käskystä ampuja vetää aseensa kotelosta ja alkaa liikkua vasempaan, samalla ampuen liikkeestä kolme laukausta. Toinen suorite tehdään täysin samalla tavalla, mutta peilikuvana.¹³³

Toisen vaiheen viimeinen taso ammutaan 10–5 metrin päästä. Tehtävänä ampua kolme laukausta eteenpäin suuntautuvasta liikkeestä alle kahdeksaan sekuntiin. Ampuja vetää käskystä aseensa kotelosta kymmenen metrin päästä maalista ja alkaa kävellen edetä sitä kohti. Liikkeen aikana ammutaan kolme laukausta.¹³⁴

¹³¹ Municipal Police Officers' Education and Training Commission: 2022 Requirements for Firearms Qualification s. 4

¹³² Municipal Police Officers' Education and Training Commission: 2022 Requirements for Firearms Qualification s. 4

¹³³ Municipal Police Officers' Education and Training Commission: 2022 Requirements for Firearms Qualification s. 4

¹³⁴ Municipal Police Officers' Education and Training Commission: 2022 Requirements for Firearms Qualification s. 4

Vaihe	Suorite	Etäisyys	Laukaukset	Aika	Pisteet
Vaihe 2, taso 1	Etäisyystekniikkaa käyttämällä siirrytään pois taululta ja ammutaan tuplalaukaus.	1 metri	2 laukausta	4 sekuntia	Max. 10 pistettä
Vaihe 2, taso 2	Ammutaan nopeat kaksi laukausta.	3 metriä	2 laukausta	3 sekuntia	Max. 10 pistettä
Vaihe 2, taso 3	Ammutaan taaksepäin suuntautuvasta liikkeestä neljä laukausta. Erillisestä merkistä ammutaan yksi laukausta päähän.	3 – 7 metriä	5 laukausta	8 + 2 se- kuntia	Max. 25 pistettä
Vaihe 2, taso 4	Tehdään 180-asteen käännös ja ammutaan tuplalaukaus. Toistetaan kolmesti. Erillisestä merkistä ammutaan yksi laukausta päähän.	7 metriä	7 laukausta	4 + 2 se- kuntia	Max. 35 pistettä
Vaihe 2, taso 5	Ammutaan sivulle suuntautuvasta liikkeestä kolme laukausta. Toistetaan kahdesti.	10 metriä	6 laukausta	8 sekuntia	Max. 30 pis- tettä
Vaihe 2, taso 6	Ammutaan eteenpäin suuntautuvasta liikkeestä kolme laukausta.	10 – 5 metriä	3 laukausta	8 sekuntia	Max. 15 pis- tettä

Kaavio 4:3. MPOETC:n määrittämän tasokokeen toinen puolikas.

MPOETC:n standardoima virka-aseen tasokoe on hyvin monipuolinen ja sitä voitaisiin kuvata myös kohtalaisen vaativaksi. Tasokoe testaa useita eri osa-alueita, kuten tarkkuutta erilaisista ampumataidoista, ampumataitoa liikkeestä sivuille, eteen ja taakse, yhdellä kädellä ampumista ja eri ampumataidoista ampumista. Tasokokeen laukaussäärä on verrattain korkea, joka mahdollistaa monipuolisen taidon varmistamisen. Yksi erityishuomio on myös silhuettimaaliin ampuminen, johon on merkattu anatomisesti merkittävät alueet. Tämä opettaa jo alusta asti poliisia käyttämään asetta sellaisiin ruumiinosiin ja kohtiin, joissa vaikutuksen saaminen on todennäköisempää. Toisin kuin monissa viranomaisien tasokokeissa, joissa käytetään esimerkiksi A4- tai A5-paperia tai klassista "bull's eye"-maalitaulua.

5 POLIISIN TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA ASEENKÄYTTÖTILANTEET

Luvussa esitellään sekä Suomen että Pennsylvanian poliisin toimintaympäristöä sekä esimerkkejä niistä aseenkäyttötilanteista, joihin poliisit toimintaympäristöissään ovat joutuneet. Poliisien toimintaympäristöä tutkitaan alueiden ominaispiirteiden, kuten väkivaltarikollisuuden ja ampuma-aseiden lukumäärän kautta, mutta suuri painopiste on poliisin tehtävillä.

Poliisi suorittaa noin miljoona tehtävää vuosittain ¹³⁵. Suureen tehtävämäärään nähden voimakkeiden käyttö ja erityisesti ampuma-aseeseen turvautuminen on verrattain harvinaista. Poliisin viran-toimituksessa ampumat laukaukset päätyvätkin lähes aina uutisiin. 2000-luvulla suomalainen poliisi oli tunnettu siitä, että aseeseen turvauduttiin äärimmäisen harvoin: 2010-luvun puolivälissä poliisi on ampunut virkatehtävissä keskimäärin noin kymmenkunta kertaa vuodessa ¹³⁶.

5.1 Suomi poliisin toimintaympäristönä

Iltalehden vuonna 2019 tekemän selvityksen mukaan poliisi on ampunut ampuma-aseella, uhannut ampuma-aseella tai varautunut käyttämään ampuma-asetta vuosien 2015 ja 2019 välisenä aikana yhteensä 1416 kertaa. Tuosta lukemasta ampuma-asetta on käytetty 88 kertaa, laskennallisesti siis noin parikymmentä kertaa vuodessa.¹³⁷

¹³⁵ Poliisin tietojärjestelmä PolStat: Poliisin toiminnalliset luvut 2015- 2021.

¹³⁶ Yle Uutiset: Poliisin voimankäytössä on kuollut 10 ihmistä 2000-luvulla . Julkaistu 24.8.2021.

Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-12070231> Luettu 15.6.2022

¹³⁷ Iltalehti. IL selvitti: Poliisin voimankäytön tilastointi puutteellista, Poliisihallitus panttaa tietoa: "Vaarantaisi yleisen turvallisuuden". Julkaistu 26.11.2019.

Luettavissa: <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/48b39f2e-4a7f-40f3-b6d8-f27bca341593> luettu 1.1.2023

Huomio Iltalehden uutisesta 1: Iltalehti oli saanut Poliisihallitukselle tehdyn tietopyynnön perusteella voimankäyttötilastot, joissa on kaksi saraketta: ERICA-tilastointi ja "toimenpiteiden lukumäärä" -sarake, joka Iltalehden uutisen mukaan pitää sisäl- lään sekä uudemman ERICA-järjestelmän tilastoinnin että vanhan ELS-järjestelmän tilastoinnin. ERICA-järjestelmä otettiin käyttöön 29.11.2018 Oulun hätäkeskuksessa ja 7.5.2019 Keravan hätäkeskuksessa, joten uutisessa mainitut kahdeksan am- puma-aseen käyttötilannetta ovat tapahtuneet noin vuoden aikana. Tästä voidaan nostaa huomiona, että ERICA-järjestelmä oli vain hetken aikaa käytössä tarkasteluajanjakson aikana ja suuren osan soveltuvasta tarkasteluajasta se oli käytössä vain yhdessä tai kahdessa hälytyskeskuksen piirissä.

Kiireelliset hälytystehtävät. Poliisi suorittaa Suomessa noin miljoona tehtävää vuosittain. A- ja B-kiireellisyysluokan tehtäviä on poliisin PolStat-tilastojen mukaan vuosina 2019–2021 ollut hieman alle 500 000:ta, vuoden 2021 lukujen jäädessä lähemmäs 450 000:ta kuin 500 000:ta. A- ja B-kiireellisyysluokan tehtävistä kaikkein kiireellisimpiä eli A-luokan tehtäviä on vastaavasti noina vuosina ollut viidenkymmenen ja sadan tuhannen välillä, vuoden 2021 jäädessä lähemmäs viittäkymmentä kuin sataa tuhatta.¹³⁸

Henkeen ja terveyteen kohdistuneet tehtävät. Tarkasteltaessa PolStatissa poliisin hälytystehtäviä tehtäväluokittain aikajänteellä 2017–2021, on tuosta noin miljoonasta vuosittain suoritettavasta tehtävästä noin 53 000–56 000 tehtävää hengen ja terveyden suojaan kohdistuvia tehtäviä. Tämä tarkoittaa siis noin kymmenesosaa poliisin A- ja B-luokan tehtävistä. Hengen ja terveyden suojaan kohdistuvat tehtävät jakaantuvat seuraaviin alakategorioihin:

- Henkirikos
- Ryöstö
- Pahoinpitely/ tappelu
- Seksuaalirikos
- Pommiuhkaus
- Viranomainen uhattuna
- Huumausainerikos
- Kaappaustilanne
- Muu hengen ja terveyden suojaan kohdistuva tehtävä.

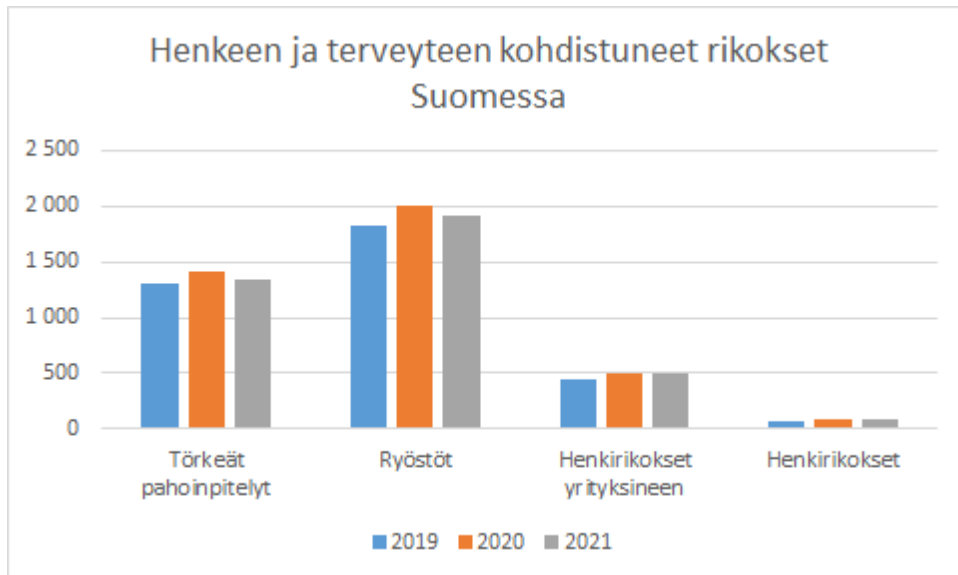
Alakategoriat jakaantuvat vielä edelleen tarkenteisiinsa, esimerkiksi seuraaviin:

- Pahoinpitely/ tappelu: ampuminen
- Pahoinpitely/ tappelu: puukotus
- Henkirikos: joukkosurma, terroriteko tai sen yritys.
- Ryöstö: henkilöön kohdistunut
- Ryöstö: rahalaitos tai –kuljetus
- Viranomainen uhattuna: uhkaaminen ampuma-aseella

Huomio Iltalehden uutisesta 2: Uutisessa on eroteltu "ampuma-asetta käytetty", "ampuma-aseella uhattu" ja "ampuma-ase esillä". Erottelua ei ole kuitenkaan tehty siihen, että onko ampuma-aseesta varoitettu, joka on kuitenkin Poliisilain mukaisesti ampuma-aseen käyttämistä. On mahdollista, että ampuma-aseesta varoittaminen on tilastoitu mihinkä tahansa kolmesta kategoriasta, eikä tähän saada varmaa tietoa.

¹³⁸ Poliisin tietojärjestelmä PolStat: poliisin toiminnalliset luvut vuosilta 2019-2021.

- Pommiuhkaus: kulkuneuvo ¹³⁹

Kuva 5:1. PolStat-järjestelmään kirjatut henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset.

Kuva 5:2. PolStat-järjestelmään kirjatut pahoinpitelyrikokset.

¹³⁹ Poliisin verkkosivut: Toimintaympäristö ja tilastot. Valvonta- ja hälytystoimen tilastot, poliisin hälytystehtävät tehtäväluokittain.

Luettavissa: <https://poliisi.fi/toimintaymparisto-ja-tilastot> Luettu: 15.12.2022

Arvioitaessa suomalaisen poliisin työympäristöä ja sen haasteellisuutta poliisin saamien tehtävien luokitusten perusteella, voidaan siitä muodostaa vain karkea kuva, koska saadun tehtävän tehtäväluokka ei aina vastaa todellisuutta. Tämän lisäksi tehtävän luonne voi muuttua tehtävän aikana hyvinkin radikaalisti olosuhteista ja tapauksesta riippuen.

Kun tehtäväluokkia tarkastellaan ampuma-asekoulutuksen näkökulmasta, tulee esille nostaa statistiikkaan perustuvassa tarkastelussa sellaiset tehtävät, joissa on tehtävänimikkeen perusteella varauduttava ampuma-aseen käyttöön. Poliisilain perusteella tämänkaltaisia tehtäviä olisivat sellaiset, joissa henkilö aiheuttaa toiminnallaan vakavaa vaaraa toisen hengelle tai terveydelle, eikä lievempiä tehokkaita keinoja henkilön pysäyttämiseksi ole käytettävissä.¹⁴⁰

Oikeustieteen tohtori ja väkivaltatutkija Henri Rikander kertoo Ylen haastattelussaan esimerkiksi teräaseen käytön olevan esimerkki tilanteesta, jossa poliisi voi käyttää ampuma-asetta.¹⁴¹ Konkreettisenä esimerkkinä tällaisesta tilanteesta Rikander mainitsee Turun joukkopuukotuksen. Tämän myötä voidaan tarkastella hengen ja terveyden suojaan kohdistuvia tehtäväluokkia, joihin liittyvät teräaseet. Kuten teräaseet, myös ampuma-aseet ylittävät poliisin ampuma-aseeseen käyttöön varautumisen kynnyksen ja näin ollen tarkasteluun samasta kategoriasta voidaan poimia myös tehtäväluokat, joihin liittyvät ampuma-aseet.

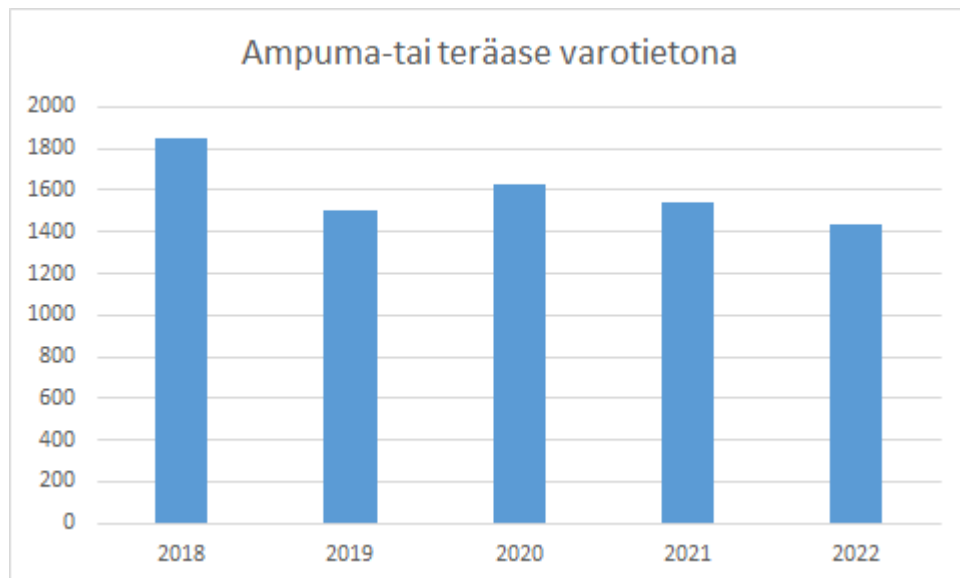
Äärimmäisenä esimerkkinä tehtävistä, joissa poliisi joutuu vähintäänkin varautumaan ampuma-aseen käyttöön, voitaneen pitää tehtäväluokassa "henkirikos" olevaa "joukkosurma, terroriteko tai sen yritys". Edellä mainittuja tehtäviä koko Suomen mittakaavalla tarkasteluvälillä 2017–2021 ei ole edes vuosittain: PolStat tilastoissa ainoastaan vuodelle 2021 oli yksi merkintä kyseisestä tehtävälajista. Kyseessä on siis erittäin harvinainen tehtävälaji Suomessa, mutta Suomen lähihistoriassa näistä valtaosa sijoittuu kuitenkin 2000-luvulle.¹⁴²

¹⁴⁰ Poliisilaki (872/2011) 2. luku, 19 §

¹⁴¹ Yle Uutiset: Kymmenisen luotia vuodessa – poliisi ampuu Suomessa harvoin. Julkaistu 28.4.2018.
Luettavissa: <https://yle.fi/a/3-10183570> luettu 1.1.2023

¹⁴² Poliisin tietojärjestelmä PolStat: poliisin toiminnalliset luvut vuosilta 2019-2021.

Vuonna 2018 oli koko maassa poliisilla yhteensä 1848 hengen ja terveyden suojaan kohdistuvaa tehtävää, joihin on esitietojen perusteella liittynyt teräase tai ampuma-ase. Vuonna 2019 vastaava luku on ollut 1500, vuonna 2020 1631, vuonna 2021 1538 ja vuonna 2022 1437.¹⁴³

Kuva 5:3. Poliisin saama ennakkotieto ampuma- tai teräaseesta Suomessa.

Vaarallinen väline varotietona. Esitiedoissa saatu ennakkovaroitus terä- tai ampuma-aseista on ollut määrällisesti laskussa viime vuosina. Suhteessa poliisin suorittamien tehtävien kokonaismääriin, kohdataan niitä verrattain harvoin. Paradoksaalista kuitenkin on, että huolimatta siitä, että ennakkotietoon perustuva ilmaantuvuus on verrattain pientä, on aseiden kohtaamiselle tehtävillä verrattain suuri mahdollisuus. Syynä tälle on, että Suomessa on merkittävä määrä metsästäjiä sekä aseharrastajia. Sisäministeriön selvityksen mukaan Suomessa on noin 600 000 henkilöä, joille on myönnetty ampuma-aseita. Luvallisia ampuma-aseita on rekisteröity yli 1,5 miljoonaa.¹⁴⁴ Kyseessä on suuri määrä - varsinkin väkilukuun suhteutettuna - eikä siinä ole vielä huomioitu luvattomia aseita.

Poliisin aseenkäyttö Pohjoismaissa. Tarkasteltaessa Suomea poliisin toimintaympäristönä - ja sitä, mihin suuntaan ollaan toimintaympäristön kehityksen suhteen menossa, nousee esiin Rikan-

¹⁴³ Poliisi: Toimintaympäristö ja tilastot. Valvonta- ja hälytystoimen tilastot, poliisin hälytystehtävät tehtävuokittain. Vuodet 2018 – 2022.

Luettavissa: <https://poliisi.fi/toimintaymparisto-ja-tilastot>

¹⁴⁴ Sisäministeriön verkkosivut: vastualueet; poliisiasiat; ampuma-aseet.

Luettavissa: <https://intermin.fi/poliisiasiat/ampuma-aseet> Luettu 21.4.2023

derin antama haastattelu Turun Sanomille vuonna 2021. Rikander vertaa suomalaisen poliisin ampuma-aseenkäyttöä muihin Pohjoismaihin. Hänen mukaansa suomalainen poliisi ampuu suhteessa yhtä usein kuin ruotsalaiset tai tanskalaiset poliisit, mutta suomalaisen poliisin ampuma-aseenkäytön kohteena kuolee yhtä vähän henkilöitä kuin Norjassa – maassa, jossa poliisi ei kannata asetta. Norjassa poliisilla on ampuma-ase mukana autossa, mutta se otetaan sieltä erikseen tarvittaessa mukaan, kun taas Suomessa, Ruotsissa ja Tanskassa poliisi kantaa asetta vyöllä.¹⁴⁵

Rikander painottaa haastattelussaan, että vaikka Suomessa poliisin aseenkäyttö on harvinaista, on se kuitenkin lisääntynyt suhteessa poliisin kohtaaman väkivaltaisen vastarinnan kanssa. Rikander kertoo myös poliisin kohtaamien väkivallanteiden monipuolistuneen. Hänen mukaansa kyse on yleiseurooppalaisesta ilmiöstä, jota on havaittavissa muidenkin viranomaisstahojen kohdalla. Hän nostaa esimerkiksi niin sanotun *“blue light sabotage”* -ilmiön, jossa tekaistun tehtävän kautta houkutellaan poliisi tai pelastusviranomaisen paikalle, ja kohdistetaan tähän väkivaltaa.¹⁴⁶

Rikander pitää haastattelussaan selvänä asiana, että poliisin kohtaama väkivalta tulee lisääntymään jatkossa. Hän kokee muun muassa Ruotsissa vallitsevan tilanteen täysin mahdolliseksi Suomessakin tulevaisuudessa, eikä näe mitään estettä sille, että samat ilmiöt jalkautuisivat Suomeenkin.¹⁴⁷

5.2 Poliisin aseenkäyttötilanteet Suomessa 2010 - 2022

Poliisin aseenkäyttötilanteita Suomessa käsitellään seitsemän erilaisen esimerkin kautta. Aseenkäyttötilanteet ovat olleet laajalti esillä suomalaisessa mediassa ja niitä on käsitelty laajalti ympäri valtakuntaa.

¹⁴⁵ Turun Sanomat: Suomessa poliisi käyttää asetta harvoin – aseenkäyttö kuitenkin lisääntynyt samassa suhteessa poliisin kohtaaman väkivaltaisen vastarinnan kanssa, julkaistu 24.8.2021.

Luettavissa: <https://www.ts.fi/uutiset/5405370> Luettu 6.3.2023.

¹⁴⁶ Turun Sanomat: Suomessa poliisi käyttää asetta harvoin – aseenkäyttö kuitenkin lisääntynyt samassa suhteessa poliisin kohtaaman väkivaltaisen vastarinnan kanssa, julkaistu 24.8.2021.

Luettavissa: <https://www.ts.fi/uutiset/5405370> Luettu 6.3.2023.

¹⁴⁷ Turun Sanomat: Suomessa poliisi käyttää asetta harvoin – aseenkäyttö kuitenkin lisääntynyt samassa suhteessa poliisin kohtaaman väkivaltaisen vastarinnan kanssa, julkaistu 24.8.2021.

Luettavissa: <https://www.ts.fi/uutiset/5405370> Luettu 6.3.2023.

Tilanne 1: Turun terrori-isku, 18.8.2017.

Poliisi sai 18.8.2017 noin kello 16 aikaan ilmoituksen puukotuksista Turun Kauppatorilla. Mieshenkilö oli aseistautunut kahdella keittiöveitsellä ja puukottanut yhteensä kymmentä ihmistä torilla ja sen välittömässä läheisyydessä. Kaksi kymmenestä uhrista kuolivat, kolme kahdeksasta hengissä selvinneestä vaativat tehohoitoa kriittisen tilansa vuoksi. Poliisi oli paikalla nopeasti, muutamissa minuuteissa: ilmoitus ensimmäisestä puukotuksesta Kauppatorilla tuli kello 16:02 ja kello 16:05 poliisin partio tavoitti puukottajan Brahenkadulla.¹⁴⁸ Kiinniottotilanteessa poliisi ampui yhden laukauksen virka-aseella kohti kohdehenkilöä, osuen tätä reiteen.¹⁴⁹ Kohdehenkilö kaatui maahan osuman seurauksena ja poliisi otti tämän kiinni.

Tilanne 2: Lempäälä, poliisin ampuminen, 28.4.2018

Poliisi oli suorittamassa liikennevalvontaa, jonka yhteydessä pysäytettävä ajoneuvo lähti poliisia karkuun. Tästä seuranneen takaa-ajon aikana kuljettaja ajoi huomattavaa ylinopeutta, sekä teki useita vaarallisia ohituksia, jonka takia poliisia ohjeistettiin pakkopysäyttämään ajoneuvo joko kiilaamalla, piikkimatolla tai kuljettajan reitti tukkimalla.

Poliisi kiilasi ajoneuvon moottoritien rampin kaidetta vasten Lempäälässä. Ajoneuvon kuljettaja oli varustautunut kaasunaamarilla, ja hänellä oli kädessään metalliputki, jota luultiin lyömäaseeksi. Poliisi varautui OC-sumutteella sekä etälamauttimilla, joista jälkimmäisen käyttö ei ollut mahdollista ajoneuvoon. Kuljettaja ei suostunut nousemaan autosta, eikä OC-sumutteella saatu vaikutusta aikaan. Yksi tilanteessa olleista poliiseista havaitsi kuljettajan tekevän pumppaavan liikkeen metalliputkella, jonka myötä oletus lyömäaseesta muuttui ampuma-aseeksi. Poliisimies ehti varoittaa muita tilanteessa olevia mahdollisesta ampuma-aseesta juuri ennen kuin ajoneuvon kuljettaja ampui laukauksen. Kuljettaja osui omatekoisella haulikolla yhtä poliisimiestä kasvoihin sekä kaulan alueelle, jonka jälkeen poliisi ampui kuljettajaa kohti yhteensä neljä kertaa. Näistä neljästä laukauk-

¹⁴⁸ Ilta-Sanomat : Turun puukottajan silmitön juoksu kesti 3 minuuttia. Julkaistu 18.8.2017

Luettavissa: <https://www.is.fi/kotimaa/art-200005331860.html> Luettu 24.11.2022

¹⁴⁹ Yle uutiset Turku : Tämän tiedämme yön jälkeen: Turun puukottajalla oli kymmenen uhria – Poliisin mukaan uhrin valitukset sattumanvaraisesti. Julkaistu 18.8.2017.

Luettavissa: <https://yle.fi/a/3-9785241> Luettu 24.11.2022

sesta kaksi meni ohi, yksi osui kuljettajaa kasvoihin ja toinen rintakehän alueelle. Kuljettaja menehtyi rintakehään osuneen laukauksen aiheuttaman verenvuodon seurauksena. Poliisiammattikorkeakoulu antoi asiasta lausunnon, jossa tilanne luettiin hätävarjelukseksi poliisin osalta.¹⁵⁰

Tilanne 3: Kuopion ammattiopiston isku 1.10.2019.

Poliisi sai 1.10.2019 noin kello 12:30 ilmoituksen väkivallanteosta Kuopion Herman-kauppakeskuksessa, jonka tiloissa on Savon ammattiopisto. Ilmoituksen mukaan ammattiopiston tiloissa on tapahtunut puukotus, mutta ensitietoina ei voitu kertoa uhrien lukumäärää tai välinettä. Myöhemmin tehtävälle vastanneelle poliisipartiolle tarkennettiin, että puukottajalla on käytössään miekka ja ampuma-ase.¹⁵¹ Puukotuksen aikana kuoli yksi ihminen ja kymmenen loukkaantui. Tehtävälle vastasi kenttävalvonnan partio, jossa toinen partionjäsenistä oli työharjoittelussa ollut nuorempi konstaapeli.¹⁵² Partion tavoittaessa kohdehenkilön, alkoi partionjohtaja käskyttämään tätä, kuitenkin tuloksetta. Tapahtumahetkellä puukottajalla oli toisessa kädessä miekka ja toisessa ampuma-ase, jonka piippu osoitti alaspäin. Puukottaja lähti etenemään kohti poliiseja käskytyksestä huolimatta. Partionjohtaja ampui yhden laukauksen kohti lähestyvää puukottajaa, mutta laukaus meni ohi. Puukottaja osui tämän jälkeen miekallaan partionjohtajaa käteen. Työharjoittelussa ollut nuorempi konstaapeli havaitsi tässä vaiheessa työparinsa olevan vakavassa vaarassa ja käytti omaa virka-asetta, ampuen yhden laukauksen kohti kohdehenkilön alaraajoja, osuen tätä lantioon. Kohdehenkilö kaatui maahan osuman seurauksena ja hänet otettiin hetkeä myöhemmin kiinni poliisikoiran ja etälamauttimen avustuksella, koska tämä ei suostunut luopumaan miekastaan.¹⁵³

¹⁵⁰ Ilta-Sanomat: Näin Lempäälän takaa-ajon dramaattiset tapahtumat etenivät: poliisi sai osuman putkihaukikosta, kuljettaja ammuttiin tuulilasin läpi. Julkaistu 27.6.2018

Luettavissa: <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000005734438.html> Luettu 22.4.2023

¹⁵¹ Yle Uutiset Kuopio: Yle seurasi hetki hetkeltä: Kuopion kouluhyökkäyksestä epäilty on koulun oppilas, yksi nainen kuollut ja 10 loukkaantunut, yhden tila kriittinen. Julkaistu 1.10.2019.

Luettavissa: <https://yle.fi/a/3-10998860> Luettu 24.11.2022

¹⁵² MTV-uutiset: Kuopion miekkahyökkääjää ampunut sankaripoliisi oli harjoittelija – dramaattinen kertomus tapahtumista julki: "Lähtee henki jollen minä tee mitään" Julkaistu 8.9.2020.

Luettavissa: <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/kuopion-miekkahyokkaajaa-ampunut-sankaripoliisi-oli-harjoittelija-dramaattinen-kertomus-tapahtumista-julki-lahtee-henki-jollen-mina-tee-mitaan/7920738#gs.j1ccvx> Luettu: 24.11.2022

¹⁵³ MTV-uutiset: Kuopion miekkahyökkääjää ampunut sankaripoliisi oli harjoittelija – dramaattinen kertomus tapahtumista julki: "Lähtee henki jollen minä tee mitään" Julkaistu 8.9.2020.

Tilanne 4: Vantaa, Rajatorpan Alepan ryöstö 10.2.2021.

Poliisi sai 10.2.2021 iltapäivällä ilmoituksen ryöstöstä Rajatorpan Alepassa Vantaalla. Ilmoituksen mukaan mieshenkilö oli anastanut liikkeestä laatikollisen olutta ja uhkaillut henkilökuntaa teräaseen kanssa. Kohdehenkilö oli poistunut liikkeestä ennen poliisipartion saapumista paikan päälle, mutta tämä tavoitettiin läheiseltä kadulta. Poliisipartio käskytti miestä kadulla, mutta tämä ei suostunut luopumaan teräseestään. Poliisipartio käytti lopulta virka-asetta kohdehenkilön pysäyttämiseksi, sillä tämä ei totellut käskytystä.¹⁵⁴ Poliisimies ampui yhden laukauksen kohti jalkaa, osuen tähän ja mahdollistaen kiinniottamisen. Aseenkäytön jälkeen poliisipartio tarjosi kohdehenkilölle ensiapua.¹⁵⁵

Tilanne 5: Rusko, poliisin ampuminen 23.8.2021

Poliisi sai iltaseitsemän aikaan 23.8.2021 hätäkeskukselta tehtävän Ruskon Vahdolla Varsinais-Suomessa päihtyneestä ja aggressiivisesti käyttäytyvästä miehestä, joka oli aiheuttanut ilmoittajalle vamman pään alueelle.¹⁵⁶

Tehtäväosoite vei maaseudulla sijaitsevalle omakotitalolle. Poliisipartio raotti asunnon ulko-ovea, jonka jälkeen vastassa oli eteisessä oleva väliverho. Partio ilmoitti poliisin olevan paikalla ja käskytivät miestä tulemaan esiin. Tämän jälkeen asunnosta ammuttiin kohti ulko-ovea, jolla poliisit olivat. Partio ehti väistää pois ensimmäisen laukauksen tieltä. Poliisipartio lähti vetäytymään asunnon

Luettavissa: <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/kuopion-miekkahyokkaajaa-ampunut-sankaripoliisi-oli-harjoittelija-dra-maattinen-kertomus-tapahtumista-julki-lahtee-henki-jollen-mina-tee-mitaan/7920738#gs.j1ccvx> Luettu: 24.11.2022

¹⁵⁴ Iltalehti: Poliisi ampui epäiltyä myymälävarasta jalkaan Vantaalla. Julkaistu 10.02.2021.

Luettavissa: <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/f239c7db-5ce7-4121-882f-bba627e96035> Luettu 24.11.2022

¹⁵⁵ Syyttäjälaitos: Tutkinnanjohtajan tiedote: Poliisin ampuma-aseen käyttö Vantaalla siirtyy syyteharkintaan. Julkaistu 5.10.2021.

Luettavissa: <https://syyttajalaitos.fi/-/tutkinnanjohtajan-tiedote-poliisin-ampuma-aseen-kaytto-vantaalla-siirtyy-syytehar-kintaan> Luettu 24.11.2022

¹⁵⁶ Iltalehti: Uutta tietoa syyttäjältä: Näin Vahdon poliisiampuminen eteni hetki hetkeltä – mies tulitti kyselemättä haulikolla verhon takaa. Julkaistu 8.9.2021

Luettavissa: <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/d1050fdb-bfb0-49d3-adcc-4c94ea902e77> Luettu 19.4.2023

ovelta, mutta perään ammuttiin oven läpi vielä kaksi laukausta, joista jälkimmäinen osui toista poliiseista käteen sekä ylävartaloon.¹⁵⁷

Paikalle saapui toinen partio, joka oli varustautunut konepistoolilla. Partio lähti kiertämään kohderakennuksen tonttia, ja näkivät miehen istuvan talon portailla kaksipiippuinen haulikko sylissä. Partio käskytti miestä luopumaan aseesta, ja varoitti ampuma-aseen käytöstä. Mies kuitenkin nosti haulikon partiota kohti, jonka myötä poliisi ampui miestä kylkeen yhden laukauksen. Etäisyyttä oli noin kymmenen metriä. Partio antoi miehelle ensiapua, mutta mies menehtyi myöhemmin sairaalassa leikkauksen aikana. Haavoittunut poliisi vietiin sairaalaan ja hän selvisi vammoistaan.¹⁵⁸

Tilanne 6: Hämeenlinna, poliisin ampuminen 24.9.2021

Poliisin partio oli 24.9.2021 myöhään illalla virka-aputehtävällä kriisi- ja sosiaalipäivystykselle Hämeenlinnan Kettumäessä¹⁵⁹. Poliisi on ollut tapauksen yksityiskohdista vaitonainen, mutta tehtävän aikana virkatoimen kohteena ollut henkilö yritti ampua poliisia päähän lähietäisyydeltä kerrostalon pihalla. Poliisipartio pysäytti henkilön vaarallisen toiminnan ampuma-asetta käyttämällä. Silminnäköjoiden mukaan tilanteessa ammuttiin useita laukauksia – ainakin neljä - ja kohdehenkilöä osuttiin ainakin jalkoihin.¹⁶⁰ Yksi poliisi haavoittui ampumavälikohtauksessa. Syyttäjä totesi tilanteen olleen hätävarjelutilanne¹⁶¹.

¹⁵⁷ Iltalehti: Uutta tietoa syyttäjältä: Näin Vahdon poliisiampuminen eteni hetki hetkeltä – mies tulitti kyselemättä haulikolla verhon takaa. Julkaistu 8.9.2021

Luettavissa: <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/d1050fdb-bfb0-49d3-adcc-4c94ea902e77> Luettu 19.4.2023

¹⁵⁸ Iltalehti: Uutta tietoa syyttäjältä: Näin Vahdon poliisiampuminen eteni hetki hetkeltä – mies tulitti kyselemättä haulikolla verhon takaa. Julkaistu 8.9.2021

Luettavissa: <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/d1050fdb-bfb0-49d3-adcc-4c94ea902e77> Luettu 19.4.2023

¹⁵⁹ Iltä-Sanomat: Hämeenlinnan epäillyn poliisiampujan taustalla lapsen huostaanotto – sosiaalityöntekijät olivat 37-vuotiaan miehen luona kotikäynnillä. Julkaistu 28.9.2021

Luettavissa: <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000008294856.html> Luettu 24.11.2022

¹⁶⁰ Iltalehti: "Mies vuotaa kuiviin!" – Poliisin luodeista vammautunut mies on hengissä, naapurit eivät olleet huomanneet mitään erikoista. Julkaistu 26.9.2021

Luettavissa: <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/89c5b718-ca31-405d-a419-0a9f1e8a5c3e> Luettu 24.11.2022

¹⁶¹ Poliisin tiedote: Hämeenlinnassa syyskuussa tapahtuneen ampumistapauksen esitutkinta valmistunut – yhtä epäillään poliisin murhan yrityksestä. Julkaistu 25.2.2022:.

Tilanne 7: Oulu, poliisi ampui teräaseella uhannutta henkilöä 4.12.2021

Poliisi sai hälytyksen Oulun Kaukovainiossa olevalle kerrostaloalueelle, kun naishenkilö oli soittanut hätäkeskukseen, että hänen ex-miehensä murtautui hänen asuntoonsa. Partion päästessä paikalle tuli mieshenkilö kerrostalon pihalla poliisia vastaan kahden veitsen kanssa. Tilanne päättyi, kun toinen poliisipartion jäsenistä ampui teräsein varustautunutta mieshenkilöä reiteen. Mies selvisi vammoistaan hengissä. Mies kertoi esitutkinnassa pyrkineensä siihen, että poliisi ampuu hänet hengiltä, eikä hänellä ollut tarkoitus vahingoittaa poliiseja.¹⁶²

Kohdehenkilön varustautuminen. Kohdehenkilö oli varautunut vaarallisella välineellä kaikissa tilanteissa, joissa poliisimies käytti ampuma-asetta. Yleisin väline, jonka poliisi kohtasi, oli teräase. Teräaseiden lisäksi poliisi kohtasi käsiaseen, haulikon ja itsevalmistetun ampuma-aseen.

Aseenkäytön laukaisumäärät. Aseenkäyttö on laukaisumääriltään varsin hillittyä: tilanteet ratkaistaan varsin pienellä laukausmäärällä. Neljässä esimerkissä ammuttiin vain yksi yksittäinen laukaus. Kuopion esimerkissä ammuttiin kaksi laukausta ja vain, koska ensimmäinen laukaus oli mennyt ohi. Vain Hämeenlinnan ja Lempäälän tapauksissa ammuttiin useita laukauksia.

Vaikutuksen saaminen. Laukauksia ammutaan vähän per aseenkäyttötilanne. Vaikutukseen silti päästään eli kohdehenkilön vaarallinen toiminta kyetään lopettamaan käytännössä yksittäisillä laukauksilla viidessä esimerkkitapauksessa seitsemästä.

Osumakohta. Viidessä esimerkkitapauksessa poliisi kohdisti asevaikutuksen alaraajoihin tai lantion seudulle. Lempäälän tapauksessa tämä ei ollut mahdollista, koska kohdehenkilö istui ajoneuvossa. Ruskon tapauksessa kohdehenkilöä ammuttiin torson alueelle.

Vasta-argumenttina alaraajoihin kohdistuneesta asevaikutuksesta ja sen tarkkuudesta voitaisiin esittää, että kyseessä on mahdollisesti voinut olla laukaisuvirhettä tai otevirhettä, jolloin torson tai rintakehän alueelle alun perin tähdätty asevaikutus on tippunut alaspäin ja osunut alaraajoihin.

Luettavissa: <https://poliisi.fi/-/hameenlinnassa-syyskuussa-tapahtuneen-ampumistapauksen-esitutkinta-valmistunut-yhta-epaillaan-poliisin-murhan-yrityksesta> Luettu 24.11.2022

¹⁶² Ilta-Sanomat: Oululais-mies uhkasi kahta poliisia puukkojen kanssa – sai syytteet kahdesta murhan yrityksestä. Julkaistu 3.3.2022

Luettavissa: <https://www.is.fi/oulu-seutu/art-2000008656803.html> Luettu 21.4.2023

Tämä ei kuitenkaan ainakaan esimerkitapauksissa vaikuttaisi pitävän paikkaansa, sillä muun muassa Kuopion aseenkäyttötilanteessa osallisena ollut nuorempi konstaapeli kertoi haastattelussa tähdänneensä alaraajoihin.¹⁶³

¹⁶³ MTV-uutiset: Kuopion miekkahyökkääjää ampunut sankaripoliisi oli harjoittelija – dramaattinen kertomus tapahtumista julki: "Lähtee henki jollen minä tee mitään" Julkaistu 8.9.2020.

Luettavissa: <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/kuopion-miekkahyokkaajaa-ampunut-sankaripoliisi-oli-harjoittelija-dramaattinen-kertomus-tapahtumista-julki-lahtee-henki-jollen-mina-tee-mitaan/7920738#gs.j1ccvx> Luettu: 24.11.2022

Tapaukset	Kohdehenkilön aseistautuminen	Poliisin ampumalaukausmäärä	Seuraus kohdehenkilölle	Osumatarkkuus
Turku. 18.8.2017	Puukko	Yksi	Haavoittui.	Jalka
Lempäälä. 28.4.2018	Omatekoinen haulikko	Neljä	Menehtyi tapahtumapaikalle.	Kaksi ohilaukausta. Yksi osuma kasvoihin, yksi rintaan.
Kuopio. 1.10.2019	Miekka ¹⁶⁴	Kaksi	Haavoittui.	Yksi ohilaukaus. Yksi osuma lantioon.
Vantaa. 10.2.2021	Puukko	Yksi	Haavoittui	Jalka
Rusko 23.8.2021	Haulikko	Yksi	Haavoittui kuolettavasti, menehtyi myöhemmin.	Rinta.
Hämeenlinna 24.9.2021	Käsiase	Useita	Haavoittui.	Jalat. Ei tarkennettu mahdollisesti ohi meneviä laukauksia.
Oulu 4.12.2021	Puukko	Yksi	Haavoittui	Jalka

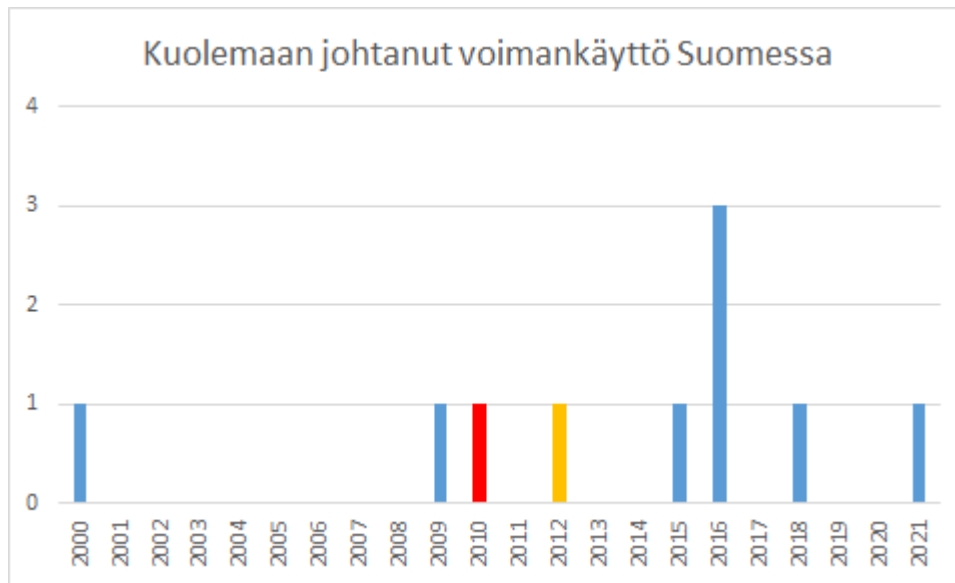
Kaavio: 5:1. Suomalaisien esimerkkitapausten keskinäinen vertailu.

¹⁶⁴ Kuopion kohdehenkilöllä oli käytössä miekka sekä ampuma-ase. Ampuma-asetta ei käytetty poliisin uhkaamiseen ja väkivallanteot toteutettiin miekalla. Tästä syystä miekka on valittu kaavion välineeksi.

Yle Uutiset Kuopio: Yle seurasi hetki hetkeltä: Kuopion kouluhyökkäyksestä epäilty on koulun oppilas, yksi nainen kuollut ja 10 loukkaantunut, yhden tila kriittinen. Julkaistu 1.10.2019.

Luettavissa: <https://yle.fi/a/3-10998860> Luettu 24.11.2022

Poliisin voimankäyttöön menehtyneet ihmiset. Suomessa poliisin voimankäyttöön on kuollut vuosien 2000–2021 välisenä aikana kymmenen ihmistä. Näistä kahdeksan on menehtynyt poliisin ammuttua kohdehenkilöä tehtävällä, yksi etälamauttimen käytön yhteydessä (huomiona, että etälamauttimen käytön vaikutus kuolemantapaukseen on epäselvä) ja yksi harjoitustilanteessa tapahtuneen vahingonlaukauksen seurauksena. Kyseisellä aikavälillä kuolemantapauksia on ollut enemmän kuin yksi vuodessa ainoastaan vuonna 2016, jolloin poliisin voimankäytön seurauksena kuoli kolme ihmistä.¹⁶⁵

Kuva 5:4. Poliisin kuolemaan johtanut voimankäyttö Suomessa.

Kuvaajassa on esitetty suomalaisen poliisin kuolemaan johtanut voimankäyttö tarkasteluajanjakson ajalta. Siniset palkit osoittavat poliisin ampuma-aseenkäyttöä kohdehenkilöä kohtaan. Punainen palkki osoittaa vuonna 2010 Pudasjärvellä tapahtunutta vahingonlaukausta, jossa poliisivankilan vartija menehtyi poliisimiehen vahingonlaukauksen vuoksi. Oranssi palkki osoittaa vuonna 2012 Vantaalla tapahtunutta voimankäyttötilannetta, jossa kohdehenkilö menehtyi putkassa. Voimankäyttötilanteen aikana poliisi ampui tätä kahdeksan kertaa etälamauttimen kanssa.

¹⁶⁵ Yle uutiset: Poliisin voimankäytössä on kuollut 10 ihmistä 2000-luvulla – mukaan mahtuu yksi vahingonlaukaus sekä etälamauttimen käyttö. Julkaistu 24.8.2021.

Julkaistu: <https://yle.fi/a/3-12070231> Luettu 23.4.2023.

5.3 Pennsylvania poliisin toimintaympäristönä

Pennsylvania on osavaltio Yhdysvaltojen itärannikolla. Pennsylvaniaa ympäröivät Maryland, New Jersey, New York, Ohio ja Länsi-Virginia. Osavaltiossa asui vuonna 2022 noin 13 miljoonaa ihmistä. Osavaltion suurin kaupunki on Philadelphia, joka sijaitsee kaakkoisosissa.

Pennsylvania valittiin Yhdysvaltojen osavaltioista, koska vaikka osavaltion kokonaisasukasmäärä on merkittävästi Suomea suurempi – noin 13 miljoonaa vastaan Suomen noin 5.5 miljoonaa – ovat sen kymmenen suurinta kaupunkia hyvin vertailukelpoiset Suomen kanssa keskenään. Kaupunkien vertailukelpoisuus toimi yhtenä suurena valintakriteerinä, sillä pelkästään Suomessa poliisin A- ja B-kiireellisyysluokan tehtävistä 97 prosenttia kohdistuu kaupunkeihin, kaupunkimaisiin paikkoihin tai taajamiin ja kolme prosenttia maaseutumaisiin paikkoihin.¹⁶⁶

Suomalainen kaupunki	Kaupungin väkiluku	Pennsylvanialainen kaupunki	Kaupungin väkiluku
Helsinki	664 028	Philadelphia	1 527 886
Espoo	305 274	Pittsburgh	295 793
Tampere	249 009	Allentown	125 890
Vantaa	242 819	Reading	94 570
Lahti	120 175	Erie	92 732
Pori	83 205	Scranton	75 722
Kouvola	79 429	Bethlehem	75 614

Kaavio 5:2. Suomen¹⁶⁷ ja Pennsylvanian¹⁶⁸ suurimpien kaupunkien asukasmäärät.

¹⁶⁶ Valvonta- ja hälytystoiminnan tila, selvityshankkeen loppuraportti. Osa poliisin valvonta- ja hälytystoiminnan selvityshanketta. Poliisihallituksen julkaisusarja, tilattavissa Poliisihallitukselta. Julkaistu 3/2019, sivu 35. ISBN 978-952-7267-08-0.

¹⁶⁷ Tilastokeskus: Väestö ja yhteiskunta. Suurimpien kuntien väkiluku. Päivitetty 3.4.2023.

Luettavissa: https://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html#suurimpien-kuntien-vaesto Luettu: 15.5.2023

¹⁶⁸ World Population Review: Cities in Pennsylvania by Population in 2023

Luettavissa: <https://worldpopulationreview.com/states/cities/pennsylvania> Luettu: 11.9.2022

Toisin kuin Suomessa, ei Yhdysvalloissa tai Pennsylvaniassa osavaltiolla ole Poliisihallituksen kaltaista rakennetta. Poliisien toimivaltaa on jaettu alueellisesti hyvin eri tavalla Suomessa: Yhdysvalloissa toimivat poliisit voidaan jaotella kaupungin, piirikunnan, osavaltion ja liittovaltion tasolle, joista konkreettinen toimivalta tulee. Paikallispoliisi voi toimia esimerkiksi Pennsylvaniassa vain yhden tietyn kaupungin tai piirikunnan alueella, mutta toimivaltuus ei riitä toimimaan seuraavassa piirikunnassa tai kaupungissa. Osavaltion poliisi, jota myös tutkimuksessa käsitellään, voi toimia nimensä mukaisesti koko osavaltion alueella, mutta toimivalta ei riitä ylittämään osavaltion rajoja.

Pennsylvanian osavaltion poliisi tarjoaa palveluita ja tukea osavaltion sisäisille, paikallisille lainvalvontaviranomaisille – kuten eri piirikuntien ja kaupunkien poliisilaitoksille ja sherifilaitoksille. Paikalliset laitokset voivat esittää tukipyyntöjä tarpeen mukaan osavaltion poliisille, mutta ensisijaisesti tehtäville lähdetään ja ne hoidetaan lokaalisti.¹⁶⁹ Tämä tekijä huomioituna, on aiemmin ilmoitettu osavaltion poliisin ampuma-aseen laukaisuun johtaneiden tilanteiden määrä merkittävä.

CAID. Pennsylvanian osavaltion poliisi ylläpitää tietokantaa nimeltä *Community Access to Information Dashboard*, eli CAID. CAID on verkossa toimiva tietokantapalvelu, josta kansalaiset voivat tarkastella osavaltionsa rikostilastoja valitsemallaan ajanjaksolla ja toteutustyyppillä, eli kohdistuvatko rikokset esimerkiksi ihmisiin, omaisuuteen tai yhteiskuntaan. CAID-tietokantaa alettiin ylläpitämään vuonna 2019.¹⁷⁰ CAID kattaa koko osavaltion, mutta sisältää vain osavaltion poliisin suorittamat tehtävät ja tutkitut rikokset. Määrät eivät kyseisessä rekisterissä kuvasta siis kaikkia osavaltion rikostilastoja, vaan vain yhden poliisiviranomaisen.

¹⁶⁹ Pennsylvania State Police: Law Enforcement Services.

Luettavissa: <https://www.psp.pa.gov/law-enforcement-services/Pages/default.aspx> Luettu: 1.5.2023

¹⁷⁰ Pennsylvania State Police: Community Access to Information Dashboard, CAID.

Luettavissa: <https://reports.py.pa.gov/psp/powerbiui> Luettu 15.1.2023

CAID:n mukaan vuonna 2020 Pennsylvanian osavaltiossa tapahtui 23 281 pahoinpitelyä tai häirintää, 245 ryöstöä ja 123 henkirikosta. Henkirikoksista 40 liittyi huumausainekauppaan ja 28 toteutettiin tappona tai murhana.¹⁷¹ Liikennekuolemat, itsemurhan ja hätävarjelun seurauksena tapahtuneet kuolemat käsitellään omina lukuinaan. Pahoinpitelyistä 4 133 oli perusmuotoisia pahoinpitelyjä ja 2 168 määriteltiin törkeiksi pahoinpitelyiksi. Tapon yrityksiä oli 68.¹⁷²

CAID:n mukaan vuosi 2021 oli Pennsylvanian osavaltiossa hyvin samankaltainen väkivallan suhteen, kuin 2020. Pahoinpitelyä tai häirintää tapahtui 18 170 kappaletta, ryöstöjä 228 ja henkirikoksia 163. Henkirikoksissa huumausainekauppaan liittyviä kuolemia oli 33 ja tappoja tai murhia oli 66. Perusmuotoisia pahoinpitelyjä tapahtui 3 524 ja törkeitä pahoinpitelyjä 1 637. Tapon yrityksiä oli 72.¹⁷³

Vuoden 2022 osalta tilastoja saadaan kirjoitushetkellä vain 1.1.-31.3.2022 väliseltä ajalta. Tuona ajanjaksona pahoinpitelyjä tai häirintää tapahtui 4 145 tapauksessa, ryöstöjä 46 ja henkirikoksia 32. Henkirikoksista 6 liittyi huumausainekauppaan ja tappoja tai murhia oli 15. Perusmuotoisia pahoinpitelyjä tapahtui 809 ja törkeitä pahoinpitelyjä 325. Tapon yrityksiä kirjattiin 18.¹⁷⁴

¹⁷¹ Pennsylvania State Police: Community Access to Information Dashboard, CAID.

Luettavissa: <https://reports.py.pa.gov/psp/powerbiui> Luettu 15.1.2023

¹⁷² Pennsylvania State Police: Community Access to Information Dashboard, CAID.

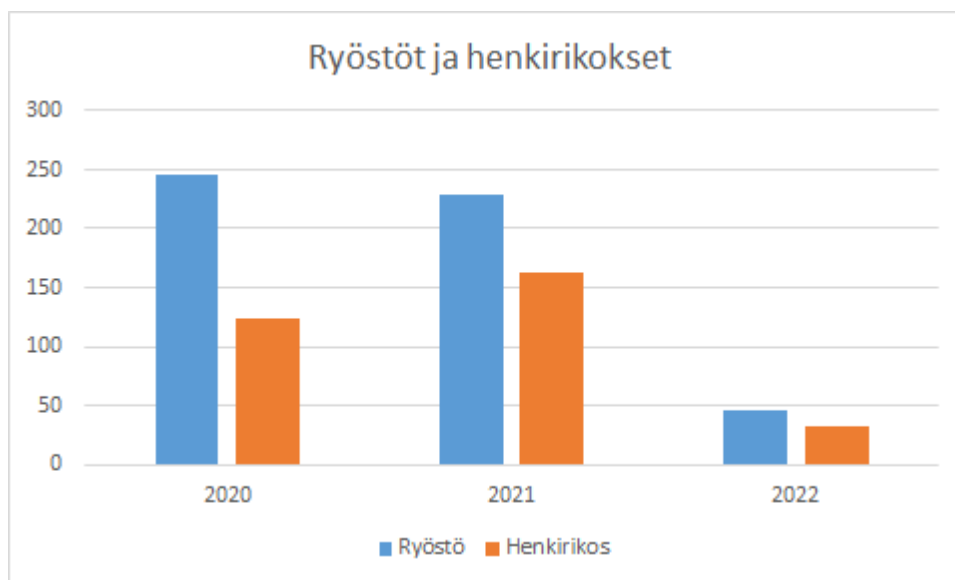
Luettavissa: <https://reports.py.pa.gov/psp/powerbiui> Luettu 15.1.2023

¹⁷³ Pennsylvania State Police: Community Access to Information Dashboard, CAID.

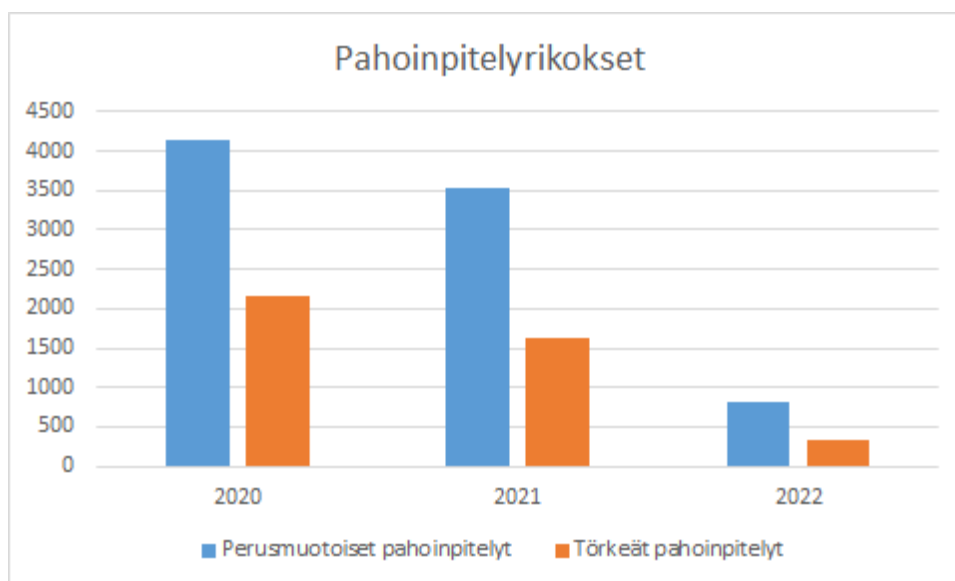
Luettavissa: <https://reports.py.pa.gov/psp/powerbiui> Luettu 15.1.2023

¹⁷⁴ Pennsylvania State Police: Community Access to Information Dashboard, CAID.

Luettavissa: <https://reports.py.pa.gov/psp/powerbiui> Luettu 15.1.2023

Kuva 5:5. CAID-järjestelmään listatut ryöstöt ja henkirikokset.

Kuva 5:6. CAID-järjestelmään listatut pahoinpitelyrikokset.

UCR. Pennsylvanian osavaltion yleisen syyttäjän virasto ylläpitää tietokantaa nimeltä *Uniform Crime Reporting System*, UCR. UCR sisältää yksityiskohtaiset tiedot rikoksista, kiinnitoista ja uhrien tiedoista koko osavaltion alueella.¹⁷⁵ Pennsylvanian osavaltion poliisi kerää ja ylläpitää tiedot,

¹⁷⁵ Office of Attorney General Josh Shapiro: Uniform Crime Reporting System

Luettavissa: <https://www.attorneygeneral.gov/open-data-urc-crimes-overview/> Luettu: 15.1.2023

jotka tietokantaan syötetään¹⁷⁶. UCR:n on tallennettu kaikki rikostilastot vuodesta 2000 eteenpäin, mutta tiedot päättyvät vuoteen 2018. CAID-järjestelmään verrattuna UCR on yksityiskohtaisempi ja sen avulla voidaan jaotella tekotapaa tarkemmin, mutta viimeisimpiin tietoihin ei sen avulla päästä käsiksi. UCR sisältää myös kaikkien poliisiviranomaisten rikostilastot, vaikka osavaltion poliisi kerää tiedot ja syöttää järjestelmään.

UCR:n rekisterin avulla voidaan tarkastella erityisesti väkivaltarikollisuutta. Väkivaltarikollisuus on jaoteltu tekoavan mukaan ja eri kategoriat on jaettu seuraavanlaisesti: tuhopoltto, pahoinpitely ampuma-aseella, pahoinpitely käsin/nyrkein/jaloin/vastaavasti, pahoinpitely puukolla tai muulla leikkaamaan soveltuvalla välineellä, pahoinpitely muulla vaarallisella välineellä, pahoinpitely raiskauks-tarkoituksessa, raiskauksen yritys, rikokset perhettä tai lapsia kohtaan, muut ei-törkeät pahoinpitelyt, raiskaus, raiskaus väkivaltaa käyttäen, ryöstö ampuma-asetta käyttäen, ryöstö puukkoa tai muuta leikkaamaan soveltuvaa välinettä käyttäen, ryöstö muuta vaarallista välinettä käyttäen, ryöstö fyysistä väkivaltaa käyttäen.¹⁷⁷

UCR:n rekisterin mukaan väkivaltarikosten kokonaismäärä on vuosituhaten alusta ollut laskevassa trendissä: vuonna 2000 väkivaltarikoksia tapahtui 143 797 kappaletta, vuonna 2010 rikoksia tapahtui 139 351 kappaletta ja vuonna 2018 rikoksia tapahtui 128 116 kappaletta.¹⁷⁸ Väkivaltarikosten polttopiste osavaltiossa on Philadelphia: osavaltion suurimmassa kaupungissa tapahtuu noin kolmannes koko osavaltion väkivaltarikoksista.¹⁷⁹

¹⁷⁶ Office of Attorney General Josh Shapiro: Uniform Crime Reporting System

Luettavissa: <https://www.attorneygeneral.gov/open-data-urc-crimes-overview/> Luettu: 15.1.2023

¹⁷⁷ Office of Attorney General Josh Shapiro: Uniform Crime Reporting System

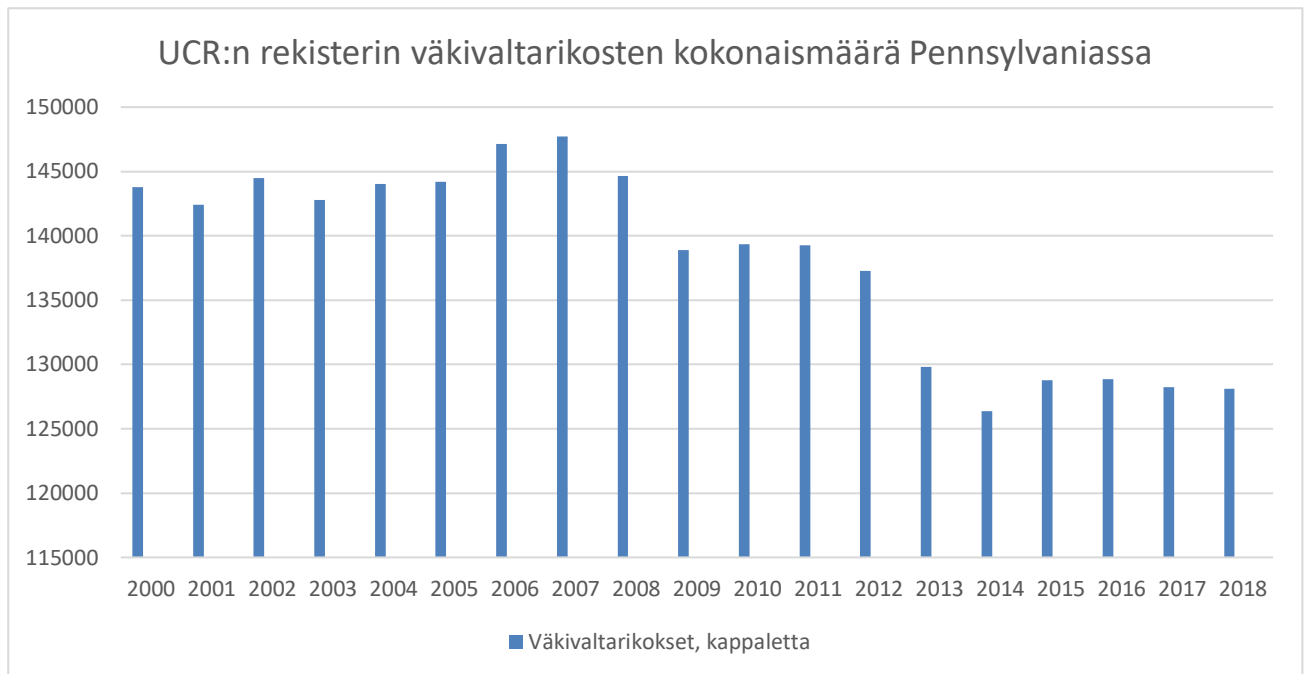
Luettavissa: <https://www.attorneygeneral.gov/open-data-urc-crimes-overview/> Luettu: 15.1.2023

¹⁷⁸ Office of Attorney General Josh Shapiro: Uniform Crime Reporting System

Luettavissa: <https://www.attorneygeneral.gov/open-data-urc-crimes-overview/> Luettu: 15.1.2023

¹⁷⁹ Office of Attorney General Josh Shapiro: Uniform Crime Reporting System

Luettavissa: <https://www.attorneygeneral.gov/open-data-urc-crimes-overview/> Luettu: 15.1.2023

Kuva 5:7. Uniform Crime Reporting System-järjestelmään listatut väkivaltarikokset.

Välineet väkivaltarikollisuudessa. Ampuma-aseisiin liittyvä väkivaltarikollisuus on muun väkivaltarikollisuuden tavoin ollut laskevassa trendissä, mutta on silti määrällisesti suurta eurooppalaisilla standardeilla. 2010-luvulla Pennsylvaniassa tapahtuu vuosittain noin 5 000 ampuma-aseilla tehtävää pahoinpitelyä: laskennallisesti lähes 14 joka päivä.¹⁸⁰ Puukoilla tai muilla teräaseilla toteutettuja pahoinpitelyjä tapahtuu vähemmän kuin ampuma-aseilla toteutettuja, mutta niidenkin lukumäärät viimeisen vuosikymmenen ajalta ovat olleet noin 3 000 pahoinpitelyä vuosittain¹⁸¹. Muilla vaarallisilla välineillä on vuodesta 2010 eteenpäin tapahtunut noin 5 000 pahoinpitelyä vuosittain¹⁸². Muita vaarallisia välineitä voivat olla esimerkiksi pesäpallomaila, sorkkarauta tai vasara.

¹⁸⁰ Office of Attorney General Josh Shapiro: Uniform Crime Reporting System

Luettavissa: <https://www.attorneygeneral.gov/open-data-urc-crimes-overview/> Luettu: 15.1.2023

¹⁸¹ Office of Attorney General Josh Shapiro: Uniform Crime Reporting System

Luettavissa: <https://www.attorneygeneral.gov/open-data-urc-crimes-overview/> Luettu: 15.1.2023

¹⁸² Office of Attorney General Josh Shapiro: Uniform Crime Reporting System

Luettavissa: <https://www.attorneygeneral.gov/open-data-urc-crimes-overview/> Luettu: 15.1.2023

Vuosiluku	Ampuma-ase	Teräase	Muu vaarallinen väline
2015	4 758	3 394	5 242
2016	5 001	3 240	5 224
2017	4 765	3 263	5 144
2018	4 816	3 338	4 898

Kaavio 5:4. UCR:n rekisteröidyt vaarallisilla välineillä tehdyt väkivaltarikokset.

Hälytystehtävät. Poliisin tehtävämäärät Pennsylvaniassa ovat myös nousevassa trendissä. Vuonna 2017 osavaltion poliisi suoritti 1 690 000 tehtävää. Vuonna 2019 poliisi suoritti 1 960 000 tehtävää. Kasvua tapahtui siis noin 16 %.¹⁸³ Poliisi joutuu kohtaamaan Pennsylvaniassa lukemäärällisesti paljon väkivaltarikollisuutta. Kuten Suomessa, myös Yhdysvalloissa poliisin voimankäyttö ja erityisesti ampuma-aseenkäyttö päätyy käytännössä aina uutisiin. Viime vuosien tutkimustieto Yhdysvalloista osoittaa, että poliisi käyttää voimakeinoja vain noin 1 % tehtävissään.¹⁸⁴ Verrattaessa tätä poliisin tehtävämääriin osavaltiossa päästään jo varsin suureen lukumäärään voimankäyttötilanteita. Vaikka korrelaatiota ei voida vetää aivan täysin suoraan, niin käytettäessä yhden prosentin sääntöä olisi poliisi käyttänyt pelkästään vuonna 2019 noin 19 600 tilanteessa voimakeinoja.

Ampuma-aseiden lukumäärä. Yhdysvaltojen poliisiakatemioiden taktiikkakoulutuksissa kiertää lause ”*there is a gun on every call*”: jokaisella poliisitehtävällä on ampuma-ase. Vuonna 2022 Pennsylvanian osavaltiossa oli 236 377 rekisteröityä ampuma-asetta.¹⁸⁵ Tämä tilasto on kuitenkin hieman harhaanjohtava, sillä Pennsylvanian osavaltiossa ampuma-aselaki eroaa merkittävästi suomalaisesta. Pennsylvaniassa tulee erottaa toisestaan kaksi asiaa: rekisteröity ampuma-ase ja aseenkantolupa. Pennsylvaniassa aseiden rekisteröintiä ei vaadita, joten rekisteröidyt ampuma-

¹⁸³ Buck's County Courier Times: How outrage over police-involved deaths brings rare look at use-of-force policies in PA. Julkaistu 28.12.2020.

Luettavissa: <https://eu.buckscountycouriertimes.com/story/news/2020/12/28/pennsylvania-state-police-use-of-force-standards-transparency-reform/6318104002/> Luettu 28.6.2022

¹⁸⁴ Buck's County Courier Times: How outrage over police-involved deaths brings rare look at use-of-force policies in PA. Julkaistu 28.12.2020.

Luettavissa: <https://eu.buckscountycouriertimes.com/story/news/2020/12/28/pennsylvania-state-police-use-of-force-standards-transparency-reform/6318104002/> Luettu 28.6.2022

¹⁸⁵ World Population Review: Gun ownership by State 2022

Luettavissa: <https://worldpopulationreview.com/state-rankings/gun-ownership-by-state> Luettu: 28.6.2022

aseet, joita World Population Overview esittelee, ovat todennäköisesti niin sanotusti NFA-säännöstelyjä aseita, eli tietyn tyyppisiä aseita, joita reguloidaan liittovaltion tasolla. Näitä voivat olla esimerkiksi lyhytpiippuiset kiväärit, lyhytpiippuiset haulikot ja sarjatuliaseet.¹⁸⁶ Käytännössä siis suomalaisen lainsäädännön muu ase- luokkaa vastaavia ampuma-aseita.

Aseenkantolupa eli *licence to carry* (LTC) on Pennsylvanian osavaltion tasolla säännöstelty oikeus kantaa asetta suojeleasetyypisesti kätkeytynä. LTC-luvan saaminen edellyttää 21-vuoden ikää ja mahdollistaa suojeleuseen kantamisen julkisilla paikoilla henkilön vaatteisiin tai tavaroihin kätkeytynä tai ajoneuvossa.¹⁸⁷ Aseen hankkiminen kodinpuolustustarkoituksessa on täysin säännöstelemätöntä, eikä osavaltion tasolla tiedetä varmuudella aseiden lukumäärää. Huomioitavaa on kuitenkin, että aseiden kantaminen julkisilla paikoilla ilman LTC-lupaa on törkeä rikos osavaltiossa.

Vaikka aseiden kokonaismäärää ei Pennsylvaniassa ole varmuudella tiedossa, on osavaltion poliisin rekistereissä luvallisten suojeleaselisenssien haltijoiden määrä, joita vuoden 2023 huhtikuussa oli 1 579 184.¹⁸⁸ Kun tämä suhteutetaan väestöön, niin havaitaan, että 12 % koko osavaltion väestöstä kantaa laillista suojeleasetta.

¹⁸⁶ Bureau of Alcohol, Tobacco and Firearms (ATF): Which firearms are regulated under the NFA?

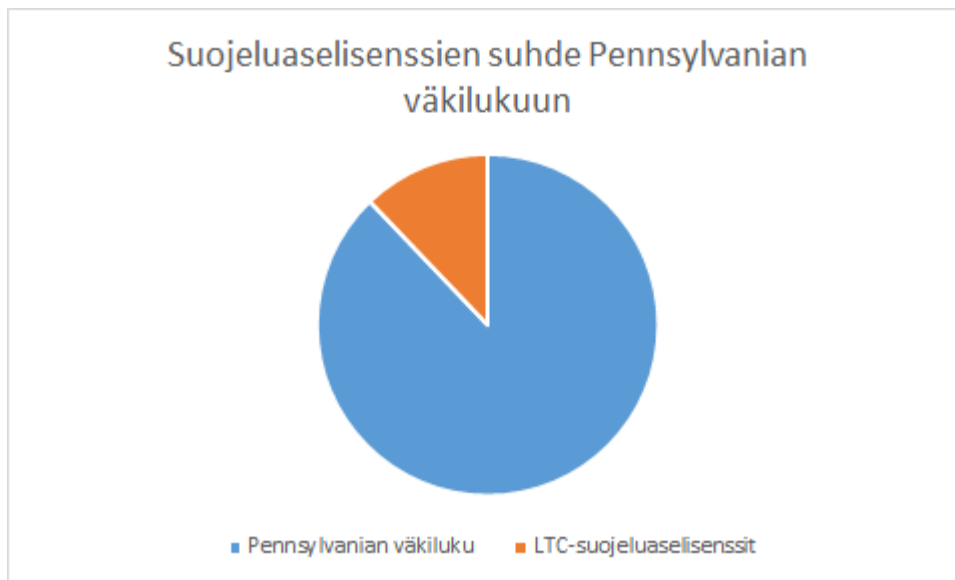
Luettavissa: <https://www.atf.gov/firearms/qa/which-firearms-are-regulated-under-nfa> Luettu 20.4.2023

¹⁸⁷ Pennsylvania State Police: Firearms: Carrying firearms in Pennsylvania

Luettavissa: <https://www.psp.pa.gov/firearms-information/Pages/Carrying-Firearms-in-Pennsylvania.aspx> Luettu: 20.4.2023

¹⁸⁸ Pennsylvania State Police: Firearms: Carrying firearms in Pennsylvania

Luettavissa: <https://www.psp.pa.gov/firearms-information/Pages/Carrying-Firearms-in-Pennsylvania.aspx> Luettu: 20.4.2023

Kuva 5:8. LTC-eli suojeluaselisenssien määrä suhteessa osavaltion väkilukuun.

Pennsylvaniassa tapahtuu laskennallisesti noin 14 aseilla toteutettua pahoinpitelyä joka ikinen päivä. Pelkästään Philadelphian kaupungissa tapahtui vuonna 2021 yli 2300 ampumatapausta: laskennallisesti yli kuusi joka päivä. Tähän voidaan lisätä vielä se havainto, että yli kymmenesosalla koko osavaltion väkiluvusta on realistinen mahdollisuus kantaa asetta päivittäin. On pidettävä hyvin todennäköisenä, että suuri osa poliisimiehistä joutuu työtehtävissään vastaamaan ampuma-asetehävälle jossain vaiheessa uraansa. Vähintäänkin he joutuvat varautumaan sen mahdollisuuteen. Varsin korkean ampuma-aseuhan lisäksi on otettava myös huomioon teräaseilla ja muilla vaarallisilla välineillä toteutetut väkivallanteot, joita on yhdessä parhaimmillaan jopa kaksinkertainen määrä ampuma-aseväkivallan lukuihin.¹⁸⁹

5.4 Poliisiviranomaisten aseenkäyttötilanteet Pennsylvaniassa 2015-2022

Ampuma-aseenkäytön yleisyys poliisilla valtakunnallisesti. Yhdysvaltalaisesta poliisista liikkuu sosiaalisessa mediassa ja myös yleisessä keskustelussa vahva käsitys siitä, että yhdysvaltalaiset poliisit ovat alttiimpia ampuma-aseenkäytölle, kuin muualla maailmassa. Pew Research Center teki Yhdysvalloissa laajan kyselyn poliisimiehille ympäri maata vuonna 2016, jossa selvitettiin tavallisten kansalaisten näkemyksiä poliisin aseenkäytöstä sekä miten poliisin aseenkäyttö oikeasti reali-

¹⁸⁹ Office of Attorney General Josh Shapiro: Uniform Crime Reporting System

Luettavissa: <https://www.attorneygeneral.gov/open-data-urc-crimes-overview/> Luettu: 15.1.2023

soituu. Kansalaisten arvion mukaan jopa 83 % poliisimiehistä olisi laukaissut virka-aseensa ampu-
maradan tai harjoitustapahtuman ulkopuolella.¹⁹⁰ Pew Research Centerin tutkimukseen vastasi
7 917 poliisimiestä ja sheriffinviraston virkamiestä yli 54:stä toimipisteestä, joissa on vähintään 100
virkamiestä töissä. Tutkimukseen vastanneista poliiseista 27 % oli käyttänyt ampuma-asetta
uransa jossain vaiheessa.

Tutkimus otti kantaa aseenkäytön yleisyyteen myös sukupuolen, etnisen taustan, mahdollisesti
suoritetun asepalveluksen ja toimintaympäristön suhteen. Kyselyyn vastanneista poliiseista miehet
olivat todennäköisempiä käyttämään asetta, kuin naiset. 30 % miehistä ilmoitti käyttäneensä am-
puma-asetta, kun taas naisista vastaava luku oli 10 %. Etnisissä ryhmissä oli jonkin verran hajon-
taa: valkoihoisista poliiseista 31 % ilmoitti käyttäneensä ampuma-asetta, kun taas ei-valkoihoisista
21 %.¹⁹¹ Vastanneista veteraanistatuksen omaavista poliisimiehistä 32 % ilmoitti aseenkäytöstä,
kun taas ei-asevoimissa palvelleista poliisimiehistä ampuma-asetta oli käyttänyt 26 %.¹⁹²

Lopuksi tutkimuksessa arvioitiin vielä poliisimiesten ja sheriffinlaitosten apulaissheriffien toimin-
taympäristöjen vaikutusta asukasluvun perusteella. Suurissa asutuskeskuksissa eli yli 400 000 ih-
misen kaupungeissa työskentelevistä virkamiehistä 30 % ilmoitti käyttäneensä ampuma-asetta, kun
taas pienemmissä taajamissa tai alle 400 000 ihmisen kaupungeissa työskentelevistä virkamiehistä
23 % ilmoitti aseenkäytöstä.¹⁹³

¹⁹⁰ Pew Research Center / National Police Research Platform: Survey of Law Enforcement officers Conducted May 19 - Aug
14, 2016. Julkaistu 8.2.2017.

Luettavissa: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2017/02/08/a-closer-look-at-police-officers-who-have-fired-their-weapon-on-duty/> Luettu: 19.10.2022

¹⁹¹ Pew Research Center / National Police Research Platform: Survey of Law Enforcement officers Conducted May 19 - Aug
14, 2016. Julkaistu 8.2.2017.

Luettavissa: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2017/02/08/a-closer-look-at-police-officers-who-have-fired-their-weapon-on-duty/> Luettu: 19.10.2022

¹⁹² Pew Research Center / National Police Research Platform: Survey of Law Enforcement officers Conducted May 19 - Aug
14, 2016. Julkaistu 8.2.2017.

Luettavissa: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2017/02/08/a-closer-look-at-police-officers-who-have-fired-their-weapon-on-duty/> Luettu: 19.10.2022

¹⁹³ Pew Research Center / National Police Research Platform: Survey of Law Enforcement officers Conducted May 19 - Aug
14, 2016. Julkaistu 8.2.2017.

Poliisin voimankäyttöön kuolleet ihmiset valtakunnallisesti. Yhdysvaltalainen www.security.org ylläpitää tilastoja poliisiväkivallasta. Tiedot on jaettu osavaltioiden ja kaupunkien perusteella. Security.orgin mukaan vuosien 2013–2020 aikana poliisin voimankäytön seurauksena kuoli Yhdysvalloissa yhteensä noin 9 000 ihmistä, keskiarvon ollessa 1 035 per vuosi.¹⁹⁴ Vuosien 2016–2021 aikana yleisin kuolinsyy lainvalvontaviranomaisten voimankäytössä oli ampuma-ase: tarkasteluperiodin aikana 5 581 ihmistä kuoli viranomaisten aseenkäytön seurauksena¹⁹⁵. Siihen nähden, että Yhdysvalloissa poliisin voimankäytössä kuolee merkittävä määrä ihmisiä vuodessa, on poliisimiesten rikosoikeudellinen tuomitseminen hyvin harvinaista: vuosien 2016–2021 aikana ei yli 2 % kuolemaan johtaneissa voimankäyttötilanteissa osallisina olleita poliisimiehiä tuomittu¹⁹⁶.

Tämä on kuitenkin ainakin osittain perusteltavissa osavaltioiden lainsäädännöllä, eikä kyse ole välttämättä korruptoituneesta järjestelmästä, miten asia nähdään usein julkisessa keskustelussa. Tutkimuksessa käytiin aiemmin läpi Pennsylvanian osavaltion rikoslakia ja sen määrittämiä voimankäytön säännöksiä. Näistä voitiin havaita, että kuolettavan voiman käyttäminen on lain silmissä oikeutettua tietyissä tilanteissa ja poliisin kynnystä käyttää voimaa voidaan pitää merkittävästi alempana, kuin vaikkapa suomalaisessa verrokissa.

Pennsylvania suhteessa muuhun Yhdysvaltoihin. Pennsylvanian osavaltio on edustettuna liittovaltion tasolla kahdessa poliisin voimankäytön kategoriassa. Ensimmäinen kategoria on yksittäisten suurten kaupunkien lista, joissa poliisin voimankäytön seurauksena on kuollut eniten ihmisiä vuosina 2016–2021. Philadelphia on top 10-listan sijalla 9: viiden vuoden aikana poliisin voimankäytön seurauksena kuoli 24 ihmistä kaupungissa.¹⁹⁷ Toinen kategoria on poliisin voimankäytön seurauksena kuolleiden ihmisten prosentuaalinen nousu suurissa kaupungeissa: vuosien 2016–

Luettavissa: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2017/02/08/a-closer-look-at-police-officers-who-have-fired-their-weapon-on-duty/> Luettu: 19.10.2022

¹⁹⁴ Security.org: Police Brutality Statistics & Analysis for Cities and States: 2013-2021

Luettavissa: <https://www.security.org/resources/police-brutality-statistics/> Luettu: 30.7.2022

¹⁹⁵ Security.org: Police Brutality Statistics & Analysis for Cities and States: 2013-2021

Luettavissa: <https://www.security.org/resources/police-brutality-statistics/> Luettu: 30.7.2022

¹⁹⁶ Security.org: Police Brutality Statistics & Analysis for Cities and States: 2013-2021

Luettavissa: <https://www.security.org/resources/police-brutality-statistics/> Luettu: 30.7.2022

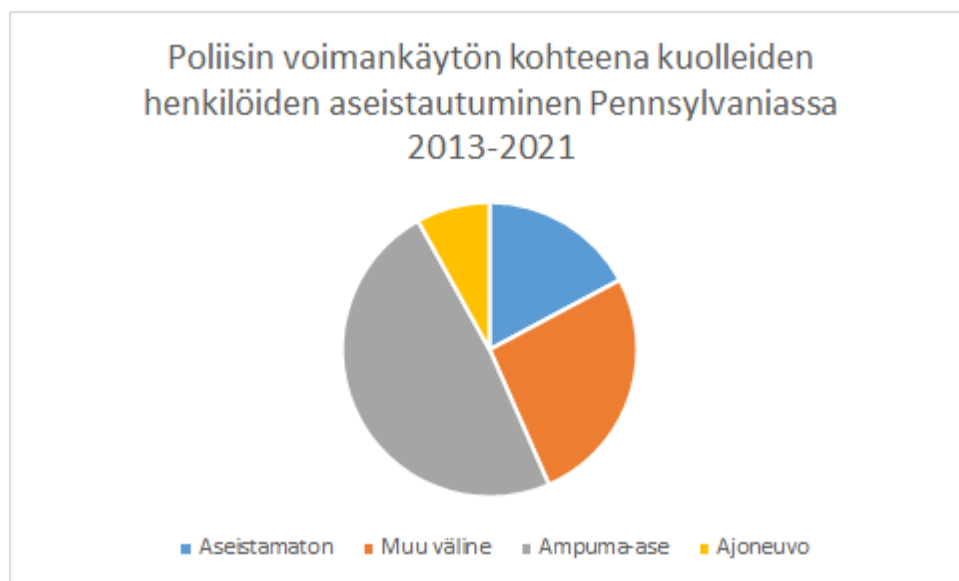
¹⁹⁷ Security.org: Police Brutality Statistics & Analysis for Cities and States: 2013-2021

Luettavissa: <https://www.security.org/resources/police-brutality-statistics/> Luettu: 30.7.2022

2020 aikana Philadelphian kaupungissa on poliisin voimankäytöstä johtuneet kuolemantapaukset nousseet 17 %.¹⁹⁸

Yhdysvaltalainen www.policescorecard.org ylläpitää tilastoja poliisin toiminnasta. Police Scorecard arvioi ja pisteyttää liittovaltion poliisiviranomaisten toimintaa tilastojen ja toiminnan perusteella. Police Scorecardin mukaan vuosien 2013–2021 aikana Pennsylvanian poliisiviranomaiset ottivat kiinni 2 954 044 kohdehenkilöä ja kiinniottotilanteista noin 0.9 per 10 000 kiinniottoa päättyi kohdehenkilön menehtymiseen.¹⁹⁹

Vuosien 2013-2021 välisenä aikana poliisin voimankäytön seurauksena menehtyneet ihmiset on luokiteltu myös heidän aseistautumisensa perusteella. 17 % tapauksista kohdehenkilö oli aseistamaton, 26 % tapauksista kohdehenkilöllä oli "jokin muu" - joka saattaa viitata astaloon tai muuhun vaaralliseen välineeseen, 48 % tapauksista kohdehenkilöllä oli ampuma-ase ja 8 % tapauksista kohdehenkilöllä oli tekovälineenä ajoneuvo.²⁰⁰

Kuva 5:9. Poliisin voimankäyttöön menehtyneiden henkilöiden aseistautuminen.

¹⁹⁸ Security.org: Police Brutality Statistics & Analysis for Cities and States: 2013-2021

Luettavissa: <https://www.security.org/resources/police-brutality-statistics/> Luettu: 30.7.2022

¹⁹⁹ Police Scorecard: Pennsylvania

Luettavissa: <https://policescorecard.org/pa> Luettu: 20.7.2022

²⁰⁰ Police Scorecard: Pennsylvania

Luettavissa: <https://policescorecard.org/pa> Luettu: 20.7.2022

Voimankäyttötilanteiden raportoiminen. Alle puolet yhdysvaltalaisista lainvalvontaviranomaisista oli vuonna 2019 antanut liittovaltion keskusrikospoliisille FBI:lle tietoon voimankäyttötilastojaan. Liittovaltionlaajuista järjestelmää, jolla seurattaisiin voimankäyttötilanteissa kuolleita tai loukkaantuneita ihmisiä, ei ole, sillä raportointia oikeusministeriölle ei vaadita.²⁰¹ Pennsylvanian osavaltion poliisi on pitänyt omaa raportointijärjestelmää yllä aseenkäyttötilanteistaan sekä näissä kuolleista ihmisistä.

Poliisin voimankäyttöön menehtyneet ihmiset. Vuosien 2017-2022 välillä osavaltion poliisin voimankäytön seurauksena kuoli 44 ihmistä.²⁰² Vuosina 2018, 2021 ja 2022 määrät olivat noin kymmenen ihmisen tuntumassa per vuosi, muulloin noin viisi per vuosi. Pennsylvanian kaikkien poliisiviranomaisten osalta trendi on hyvin paljolti osavaltion poliisin toimintaa mukaileva, vaikkakin määrällisesti merkittävästi suurempi. Saman tarkastelujakson aikana menehtyi koko osavaltion alueella poliisiviranomaisten voimankäyttöön 143 ihmistä.²⁰³

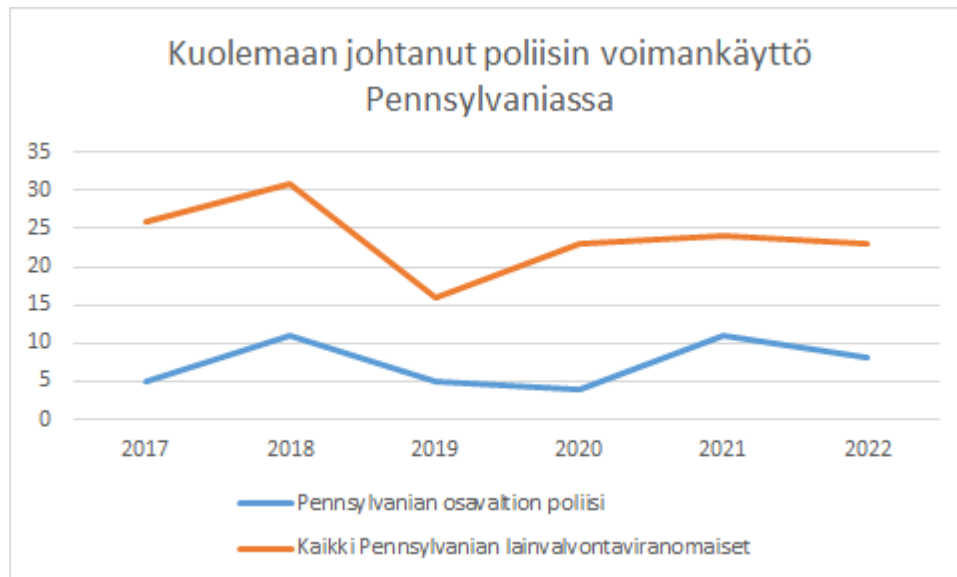
²⁰¹ Buck's County Courier Times: How outrage over police-involved deaths brings rare look at use-of-force policies in PA. Julkaistu 28.12.2020.

Luettavissa: <https://eu.buckscountycouriertimes.com/story/news/2020/12/28/pennsylvania-state-police-use-of-force-standards-transparency-reform/6318104002/> Luettu 28.6.2022

²⁰² Washington Post: Police shooting database

<https://www.washingtonpost.com/graphics/investigations/police-shootings-database/> Luettu: 20.4.2023

²⁰³ Washington Post: Police shooting database

Kuva 5:10. Poliisin voimankäyttöön menehtyneet ihmiset Pennsylvaniassa.

Aseenkäyttötilanteiden tilastointi. Pennsylvanian aseenkäyttötilanteiden tilastoja havaittiin, että ampuma-aseen käyttämiseen liittyvä tilastointi on merkittävän puutteellista. *Public Source*-verkkosivusto on julkaissut tilaston poliisin aseenkäyttötilanteista Pennsylvaniassa aikavälillä 2008 – 2015. Julkaisun mukaan Pennsylvanian osavaltion poliisi laukaisi virka-aseensa tarkoituksellisesti ainakin 120 kertaa tarkasteluajanjaksolla.²⁰⁴ Tämän ajanjakson jälkeen ei ollut löydettävissä enää tilastoja ampuma-aseenkäyttötilanteiden määristä itsessään, vaan ainoastaan näissä tilanteissa kuolleiden määristä. Epäselväksi jää, onko tilastointitapaa muutettu, vai onko seikalle joku muu selittävä syy.

Kappaleessa esitellään seuraavaksi seitsemän tapausta, joissa osavaltion poliisi on käyttänyt ampuma-asetta virkatehtävän hoitamiseen. Tapaukset on valittu uutislähteistä sekä Fatal Encounters-verkkosivulta, joka on siviilihenkilöiden ylläpitämä tietokanta poliisin toimenpiteiden seurauksena kuolleista ihmisistä. Fatal encounters-tietokanta sisältää avointen lähteiden kautta kerätyn tiedon virkatoimen kohteena olevan henkilön tiedot, tapahtuma-ajan, tapahtumapaikan, toimivaltaisen viranomaisen aseman tai laitoksen, käytetyn voimakeinon ja lyhyen kuvauksen tapahtumasta. Kaikki käsitellyt aseenkäyttötilanteet ovat tapahtuneet Pennsylvanian osavaltion poliisille.

Luettavissa: <https://www.washingtonpost.com/graphics/investigations/police-shootings-database/> Luettu: 20.4.2023

²⁰⁴ Public Source: When PA State Police shoot, it's almost always ruled 'justified'. Julkaistu: 26.9.2015.

Luettavissa: <https://www.publicsource.org/when-pa-state-police-shoot-its-almost-always-ruled-justified/> Luettu 27.4.2023

Tapaus 1. Nainen, 42 vuotta. Tapahtuma-aika 16.3.2020.

Poliisi oli saanut ilmoituksen naisesta, joka oli yrittänyt murtautua kahdesti asuntoon, jossa oli asunut aikaisemmin. Naisen kohdattuaan poliisit olivat ryhtyneet takaa-ajoon ajoneuvolla. Takaa-ajon aikana nainen kieltäytyi tottelemasta poliisin pysäytymiskäskyä ja liikennemerkkejä, sekä avannut autonsa ikkunan ja heitellyt perässään ajavia poliiseja metallisilla esineillä. Naisen ajama ajoneuvo yritettiin pakkopysäyttää, mutta epäonnistuneesti. Kohdehenkilö ajoi lopulta autonsa poliisiautoa päin, jossa oli poliisimies sisällä. Tästä seuranneen käskytyksen tottelemattomuudesta johtuen poliisi käytti ampuma-asetta tämän pysäyttämiseen, haavoittaen tätä tappavasti.²⁰⁵

Tapaus 2: Mies, 45 vuotta. Tapahtuma-aika 28.4.2020.

Poliisi oli saanut ilmoituksen kotirauhan häirinnästä aamuyöllä. Saavuttuaan paikalle ja asuntoon päästyään poliisimiehet kohtasivat kohdehenkilön, joka otti puukon esille. Kaksi poliisimiestä käyttivät miestä pudottamaan teräaseen, mutta koska tämä ei totellut käskytystä, käyttivät poliisit ampuma-asetta. Mies menehtyi kuukautta myöhemmin.²⁰⁶

Tapaus 3: Mies, 57 vuotta. Tapahtuma-aika 22.12.2021.

Poliisi oli saanut ilmoituksen miehestä, joka liikkui taajama-alueella kiväärin kanssa, heilutellen sitä ympäriinsä ja huudellen ihmisille. Tutkinnassa paljastui myöhemmin, että miehellä ei ollut laillisia edellytyksiä aseiden hallussapitoon. Poliisipartion saavuttua paikalle he huomasivat miehen kantavan metsästyskivääriä, jonka seurauksena he käskyttivät miestä laskemaan aseensa maahan. Kohdehenkilö ei kuitenkaan totellut käskytystä, vaan nosti aseensa alavalmiusasentoon olkapäätään vasten, osoittaen piipulla poliisien suuntaan. Tämän seurauksena poliisimies käytti ampuma-asetta,

²⁰⁵ Lebtown: DA discusses details, process that led to justified shooting finding in Thome death. Julkaistu 27.4.2022

Luettavissa: <https://lebtown.com/2020/04/27/da-discusses-details-process-that-led-to-justified-shooting-finding-in-thome-death/> Luettu: 1.8.2022

Tieto luettavissa myös Fatal encounters-verkkosivustolta, jonne on kirjoitettu tarkemmat tiedot poliisin voimankäyttötilanteesta.

Fatal Encounters.org: Charity Thome. Sivuston ID 27723.

Luettavissa: <https://fatalencounters.org/view/person/victim/c228be56/> Luettu 1.8.2022

²⁰⁶ Fatal Encounters.org: James R. Best. Sivuston ID 28105.

Luettavissa: <https://fatalencounters.org/view/person/victim/91440e9b/> Luettu: 1.8.2022

ampuen yhden laukauksen. Kohdehenkilö menehtyi vamman seurauksena, mutta osumakohtaa ei julkisissa lähteissä tarkennettu.²⁰⁷

Tapaus 4: Mies, 35 vuotta. Tapahtuma-aika 20.7.2021.

Poliisi oli saanut ilmoituksen miehestä, joka ampui kiväärillä kahta naapuritaloaan, joissa oli ihmisiä sisällä. Poliisipartioiden saavuttua paikalle miestä käskytettiin laskemaan aseensa maahan. Mies ei kuitenkaan totellut käskytystä, vaan alkoi ampua paikalle saapuneita poliiseja kohti. Poliisimiehet käyttivät tilanteessa ampuma-asetta vastatakseen tuleen ja kohdehenkilö menehtyi tapahtumapaikalle.²⁰⁸

Tapaus 5: Mies, 38 vuotta. Tapahtuma-aika 11.2.2021.

Poliisi oli saanut ilmoituksen miehestä, joka oli käsiasetta käyttäen pahoinpidellyt henkilön asuntovaunujen majoitusalueella. Tämän jälkeen rikoksesta epäilty oli paennut paikalta ja ryöstänyt päivittäistarvikeliikkeen asetta käyttäen. Poliisi tavoitti miehen ja aloitti takaa-ajon partioautolla. Takaa-ajo päättyi miehen kolaroidessa autonsa. Auton pysähtymisen myötä kohdehenkilö otti aiemmin käyttäneensä aseensa esille, jonka seurauksena poliisit käyttivät ampuma-asetta ja ampuivat miehen. Kohdehenkilö menehtyi tapahtumapaikalle.²⁰⁹

²⁰⁷ Times News Online: Police shoot, kill man who raised rifle in White Haven. Julkaistu 23.12.2021.

Luettavissa: <https://www.tnonline.com/20211223/police-shoot-kill-man-who-raised-rifle-in-white-haven/> Luettu 1.8.2022

Tieto luettavissa myös Fatal encounters-verkkosivustolta, jonne on kirjoitettu tarkemmat tiedot poliisin voimankäyttötilanteesta.

Fatal Encounters.org: Ronald D. Hoffman. Sivuston ID 31441.

Luettavissa: <https://fatalencounters.org/view/person/victim/50a616e4/> Luettu 1.8.2022

²⁰⁸ AP News: Troopers shoot, kill Harrisburg gunman who fired toward them. Julkaistu 20.7.2021

Luettavissa: <https://apnews.com/article/health-shootings-coronavirus-pandemic-harrisburg-32ffcc6e42bad69284aa1a5ca01f0e5a> Luettu: 1.8.2022

Tieto luettavissa myös Fatal encounters-verkkosivustolta, jonne on kirjoitettu tarkemmat tiedot poliisin voimankäyttötilanteesta.

Fatal Encounters.org: Mitchell Schuller. Sivuston ID 30636.

Luettavissa: <https://fatalencounters.org/view/person/victim/114f4bf2/> Luettu 1.8.2022

²⁰⁹ US News: Pennsylvania man shot, killed by police after robbery, chase. Julkaistu 12.2.2021

Tapaus 6: Mies, 22 vuotta. Tapahtuma-aika 8.10.2017

Poliisipartio suoritti rutiininomaisen liikennevalvontaan liittyvään pysäytyksen ylinopeutta ajaneelle ajoneuvolle aamulla kello 10:30. Tehtävälle liittyi myös toinen partio tueksi. Ylinopeutta ajaneen auton kuljettaja päästettiin aluksi menemään, mutta tämän pyytäessä saavansa maksaa sakon paikan päällä, poliisipartio totesi miehen olevan mahdollisesti päihtynyt. Päihtymyksen selvittämisen kenttäkokeen jälkeen partio totesi, että syytä epäillä-kynnys rattijuopumukseen ylittyy ja kohdehenkilölle ilmoitettiin tämän olevan kiinniotettu. Tässä vaiheessa kohdehenkilö alkoi vastustaa kiinniottoa voimakkaasti ja tilanne eteni fyysiseen kamppailuun. Kohdehenkilö sai vapautettua itsensä poliisin hallinnasta ja pääsi autolleen, josta hän sai hankittua ampuma-aseen. Kohdehenkilö avasi tulen kohti poliiseja ja osui toiseen poliisimieheen ainakin kolme kertaa. Poliisimiehet vastasivat tulleen ja osuivat myös kohdehenkilöön useita kertoja. Kohdehenkilö pääsi pakenemaan tilanteesta ja ajoi itse läheiseen sairaalaan, josta poliisi otti hänet myöhemmin kiinni.²¹⁰

Tapaus 7: Mies, 28 vuotta. Tapahtuma-aika 2.1.2023

Poliisipartio kohtasi iltapäivällä miehen, joka oli etsintäkuulutettu ehdonalaisrikkomuksen vuoksi, johon liittyi asetuomio. Poliisipartio aloitti henkilön takaa-ajon jalan, mutta kohdehenkilö pääsi karuun. Noin kaksi tuntia myöhemmin toinen partio tavoitti kohdehenkilön lähialueelta ja aloitti toisen takaa-ajon jalan. Takaa-ajon aikana sattui kaksi ampumavälikohtausta parin korttelin päässä toisistaan, joissa kahta poliisimiestä ammuttiin. Toinen poliisimiehistä loukkaantui vakavasti ja toinen poliisimiehistä - aseman päällikkö - menehtyi. Ampumatapausten jälkeen kohdehenkilö anasti auton. Pennsylvanian osavaltion poliisin rikostutkinnan partio kohtasi kohdehenkilön anastaman auton sattumalta ja aloitti takaa-ajon auton kanssa. Pysäytysyritykset epäonnistuivat, mutta kohdehenkilö

Luettavissa: <https://www.usnews.com/news/best-states/pennsylvania/articles/2021-02-12/pennsylvania-man-shot-killed-by-police-after-robbery-chase> Luettu 1.8.2022

Tieto luettavissa myös Fatal encounters-verkkosivustolta, jonne on kirjoitettu tarkemmat tiedot poliisin voimankäyttötilanteesta.

Fatal Encounters.org: Clifford E. Wilbur Jr. Sivuston ID 29652.

Luettavissa: <https://fatalencounters.org/view/person/victim/5532c36b/> Luettu 1.8.2022

²¹⁰ 6 ABC News:, Suspect charged in Pennsylvania State Police corporal shooting. Julkaistu 8.10.2017.

Luettavissa: <https://6abc.com/pennsylvania-news-state-police-officer-shot/2613093/> Luettu 1.8.2022

kolaroi itse, törmäten taloon myöhemmin. Kohdehenkilö yritti paeta kolaroimastaan autosta ja ampui uudestaan poliiseja kohti. Poliisipartio vastasi tuleen ja osui kohdehenkilöön useita kertoja. Kohdehenkilö menehtyi tapahtumapaikalle. Kaksi käsiasetta löydettiin kohdehenkilön hallusta.²¹¹

Kohdehenkilön aseistautuminen. Viidessä seitsemästä esimerkkitapauksesta kohdehenkilö oli varustautunut ampuma-aseen kanssa: kahdesti kiväärin ja kolmesti pistoolin kanssa. Yhdessä tapauksessa kohdehenkilöllä oli puukko ja yhdessä tapauksessa kohdehenkilö ajoi autolla poliisia päin. Tapauksissa, joissa kohdehenkilöllä oli ampuma-ase, kahdessa poliisia uhattiin tai oltiin uhkaamassa ampuma-aseella ja kolmessa poliisia kohti ammuttiin laukauksia. Kahdessa ampumata-pauksessa poliisi haavoittui kohdehenkilön aseenkäytön seurauksena ja yhdessä poliisimies menehtyi.

Laukausmäärät. Kaikissa annetuista esimerkkitilanteista ei spesifioitu ammuttujen laukausten määrää, mutta niissä, joista laukausmäärää oli kuvattu tarkemmin, suuressa osassa ammuttiin useita laukauksia. Yhdessä tapauksessa kuvattiin ammuttaneen vain yksi yksittäinen laukaus, joka johti kohdehenkilön menehtymiseen.

Voimankäytön seuraus kohdehenkilölle. Avoimista lähteistä tapauksia etsiessä törmättiin yllättävään ongelmaan: oli hyvin hankala löytää tapauksia, joissa kohdehenkilö jäi henkiin poliisin aseenkäytön jälkeen. Kuudessa tapauksessa seitsemästä kohdehenkilö menehtyi: joko saamiinsa vammoihin jokin aika tapahtuneen jälkeen tai sitten suoraan tapahtumapaikalle. Syy tähän voidaan löytää osittain edeltävästä kappaleesta: poliisin voidaan todeta ampuvan tilanteissa useita laukauksia, joka nostaa kuolemanvaaran potentiaalia merkittävästi.

Osumatarkkuus. Osumatarkkuuden tarkkaa arviointia on haasteellista tehdä, sillä avoimista lähteistä ei saada tietoon tarkkoja osumakohtia tai sitä, että mihin poliisimiehet ovat ampuma-aseen käyttötilanteissa tähdänneet. Joka tapauksessa, aseenkäytöllä on päästy kohdehenkilön toiminnan pysähtymiseen valtaosassa tapauksista, joten osumat on saatu kohdehenkilöiden elintoimintojen kannalta vitaaleille alueille. Vain yhdessä tapauksessa seitsemästä kohdehenkilön toimintaa ei saatu pysähtymään tapahtumapaikalla useasta osumasta huolimatta.

²¹¹ Fox News: Pennsylvania police chief killed in shooting; suspected gunman shot dead in shootout hours later. Julkaistu 2.1.2023

Luettavissa: <https://www.foxnews.com/us/pennsylvania-police-chief-killed-shooting-suspect> Luettu 10.3.2023

Tapaukset	Kohdehenkilön aseistautuminen	Poliisin ampumalaukausmäärä	Seuraus kohdehenkilölle	Osumatarkkuus
Nainen, 42. 16.3.2020	Ajoneuvo	Ei tarkennettu	Haavoittui kuolettavasti, menehtyi myöhemmin	Ei tarkennettu
Mies, 45. 28.4.2020	Puukko	Ei tarkennettu	Haavoittui kuolettavasti, menehtyi myöhemmin	Ei tarkennettu
Mies, 57. 22.12.2021	Kivääri	Yksi	Menehtyi tapahtumapaikalle	Ei tarkennettu
Mies, 35. 20.7.2021	Kivääri	Useita	Menehtyi tapahtumapaikalle	Ei tarkennettu
Mies, 38. 11.2.2021	Käsiase	Useita	Menehtyi tapahtumapaikalle	Ei tarkennettu
Mies, 22. 8.10.2017	Käsiase	Useita	Haavoittui, pakeni tilanteesta	Ei tarkennettu
Mies, 38. 2.1.2023	Käsiase	Useita	Menehtyi tapahtumapaikalle	Ei tarkennettu

Kaavio 5:5. Pennsylvanian osavaltion poliisin esimerkkitapausten keskinäinen vertailu.

6 VERTAILU

Luvussa suoritetaan Suomen ja Pennsylvanian osavaltion poliisin vertailu. Materiaali perustuu luvuissa 3, 4 ja 5 esitettyyn dataan. Vertailuun kuuluu koulutus, toimintaympäristö ja aseenkäyttölanteet. Jokaisen vertailun lopuksi esitetään kokoava taulukko.

6.1 Koulutuksen vertailu

Peruskoulutus. Suomessa poliisin peruskoulutus on alempaan korkeakoulututkintoon kuuluva AMK-tutkinto. Koulutus on noin kolme vuotta pitkä ja kattaa 180 opintopistettä. Poliisin opintoihin Suomessa kuuluu 10 kuukauden mittainen työharjoittelu. Pennsylvaniassa peruskoulutus järjestetään poliisiakatemoissa, joiden kesto on noin 919 tuntia ja kattaa noin 34 opintopistettä. Pennsylvanian koulutus on lyhyt ja tarkoituksena on saada nopeasti uusia poliisimiehiä työvoimaksi.

Voimankäytön koulutus. Suomalaisessa Poliisiammattikorkeakoulussa voimankäytön koulutusta järjestetään noin 200 tuntia. Ampuma-asekoulutusta kaikesta voimankäytön koulutuksesta on noin 50 tuntia. Koulutuksen aikana koulutetaan kaikille henkilökohtainen virka-ase, jonka lisäksi on mahdollisuus saada koulutus konepistooliin. Ampumakoulutusta tuetaan omatoimisella harjoittelulla.

Pennsylvaniassa voimankäytön koulutusta on 218 tuntia. Ampuma-asekoulutusta kaikesta voimankäytön koulutuksesta on 124 tuntia. Koulutuksen aikana koulutetaan kaikille henkilökohtainen virka-ase, haulikko ja partiokivääri. Ampumakoulutusta on määrällisesti paljon ja se on monipuolista: koulutuksen aikana järjestetään muun muassa stressiampumiskurssi.

Näyttö- ja tasokokeet. Suomessa suoritettavat näyttökokeet mittaavat monipuolista ampumataittoa. Tasokoe on vaatavuudeltaan yksinkertainen. Pennsylvanian tasokoe on merkittävästi suomalaista haastavampi ja vaativampi, ja se mittaa hyvin monialaisesti ampumataittoa.

Havainto	Suomi	Pennsylvania
Peruskoulutuksen kesto	180 opintopistettä	919 tuntia
Voimankäytön koulutuksen määrä (tuntia)	Noin 200	218
Ampuma-asekoulutuksen määrä (tuntia)	50	124
Koulutettavat ampuma-aseet	Virka-ase Mahdollisuus konepistooliin	Virka-ase Haulikko Partiokivääri
Näyttö- ja tasokokeet	Näyttökokeet monipuolisia Tasokoe yksinkertainen	Monipuolinen ja haastava tasokoe

Kaavio 6:1. Koulutusten vertailu.

6.2 Toimintaympäristöjen vertailu

Ajanjakso. Tutkimuksessa käytettiin kahta erilaista rajausta ajallisessa tarkastelussa: Suomea tarkasteltiin merkittävästi pidemmältä ajalta, eli vuodesta 2000 vuoteen 2022. Pennsylvaniaa tarkasteltiin vuodesta 2015 vuoteen 2022. Peruste ajanjaksojen eroavaisuudelle on materiaalin riittävyys, sillä Suomessa poliisin ampuma-aseella ampuminen on merkittävästi vähäisempää, kuin Pennsylvaniassa. Kuten aiemmin tutkimuksessa on mainittu, ampuma-aseella uhkaaminen lasketaan Suomessa ampuma-aseen käyttämiseksi, ja näitä esimerkkitapauksia löytyy huomattavasti enemmän, mutta vaikka Suomessa kyseisiä tapauksia tilastoidaan, niin Pennsylvaniassa ei. Tämän vuoksi näiden määrien vertailu ei ole mahdollista, eikä tämän tutkimuksen kannalta myöskään tarkoituksenmukaista.

Poliisin voimankäyttöön menehtyneet ihmiset. Ampuma-aseen käyttöön liittyvät määrät saatiin vertailukelpoisiksi hieman epäsopusuhtaisilla tarkasteluajanjaksoilla. Suomen tarkasteluajanjaksona poliisin voimankäyttöön menehtyi 10 ihmistä. Pennsylvaniassa tarkasteluajanjaksona menehtyi osavaltion poliisin voimankäytössä 44 ihmistä.

Poliisin voimankäytössä menehtyneitä ihmisiä voidaan verrata myös suhteessa väkilukuun. Suomessa on 5.5 miljoonaa ihmistä ja Pennsylvaniassa noin 13 miljoonaa. Mikäli Suomen väkiluku vastaisi Pennsylvanian väkilukua, olisi menehtyneitä laskennallisesti 23,6. Kyseessä on kuitenkin Suomen osalta merkittävästi pidempi ajanjaksollinen vertailu, eli 22 vuotta vastaan Pennsylvanian seitsemän. Vertailtaessa taas toisinpäin, eli Suomen poliisin toimintaympäristöä vuosina 2015 – 2022, kuoli poliisin voimankäyttöön kuusi ihmistä. Kun tämä suhteutetaan väkilukuun, olisi suomalaisen poliisin voimankäyttöön kuollut 14,1 ihmistä Pennsylvanian väkilukua vastaavassa ympäristössä. Käytännössä siis noin kolmannes siitä, mitä Pennsylvanian osavaltion poliisin voimankäyttöön menehtyi.

Ampuma-aseiden lukumäärä. Tarkasteltaessa Suomea ja Pennsylvaniaa poliisin toimintaympäristönä - etenkin aseenkäyttöä silmällä pitäen, on huomionarvoisena asiana syytä nostaa esiin rekisteröityjen ampuma-aseiden määrät väestöllä. Tutkimuksessa aiemmin mainitusti Suomen 5,5 miljoonaa asukasta kohti on luvallisia ampuma-aseita yli 1,5 miljoonaa, tämä määrä jakaantuu noin 600 000:lle aseluvan haltijalle. Tämä tarkoittaa sitä, että hieman vajaa 11 % suomalaisista omistaa yhden tai useamman ampuma-aseen. Pennsylvanian osalta samanlaista, yksiselitteistä lukemaa on haastavampi antaa, koska ampuma-aseiden luvanvaraisuus ei ole yhtä yksiselitteinen, vaan ampuma-aseen rekisteröinti koskee vain tietyntyyppisiä aseita.

Vaikka aseiden kokonaismäärää ei Pennsylvaniassa ole varmuudella tiedossa, voidaan kuitenkin vertailuksi ottaa luvallisten suojeluaselisenssien haltijoiden määrä, joka tutkimuksessa mainittiin aiemmin. Näitä kyseisiä lupia oli vuoden 2023 huhtikuussa 1,579,184. Kun tämä suhteutetaan vä-

estöön, niin havaitaan, että 12 % koko osavaltion väestöstä on lupa kantaa asetta julkisesti, kätkeytynä. Vaikka ampuma-aseen hallussapito tai omistaminen ei automaattisesti tarkoita sitä, että henkilö aikoo käyttää kyseistä asetta poliisia vastaan, muodostaa se mahdollisen riskin tälle. Huolimatta siitä, että aiemmin mainitut prosenttiluvut ovat hyvin lähellä toisiaan, kallistuu toimintaympäristön riskialttuus tämän osalta kuitenkin enemmän Pennsylvanian puolelle. Perusteluna tälle on se, että kyseiset, kätkeytävät suojeluaseet käsittävät nimenomaan käsiaseet, joiden piilossa kantamiseen on oikeutettu yli kymmenesosa väestöstä ja näin ollen henkilöllä voi laillisesti olla ase kannossa lähes missä vain. Suomessa sen sijaan aseiden omistavalla henkilöllä ase on hänellä lähtökohtaisesti säilytyksessä kotona, jolloin aseiden kohtaamisen todennäköisyys rajautuu selkeämmin tilanteeseen, jossa henkilön kanssa asioidaan hänen luonaan.

Tehtävälukumäärät. Toimintaympäristöjä vertailtaessa rikostilastojen sekä tehtävämäärien valossa, voidaan todeta, että väkimäärään suhteutettuna suomalaiselle poliisille tulee jopa hieman enemmän tehtäviä vuositason tasolla, kuin Pennsylvanian osavaltion poliisille. Suomen noin miljoona tehtävää vuodessa 5,5 miljoonalla asukkaalla verrattuna Pennsylvanian hieman alle kaksi miljoonaa tehtävää 13 miljoonalla asukkaalla. Asian esille tuominen on toimintaympäristöjen analysoinnin kannalta oleellista siksi, että luonnollisesti suurempi määrä suorituksia missä tahansa asiassa nostaa erilaisten, muuten harvinaisempienkin tapahtumien kohtaamisen todennäköisyyttä merkittävästi. Tässä tapauksessa harvinaisemmalla tapahtumalla tarkoitetaan esimerkiksi tilanteita, joissa joudutaan käyttämään ampuma-asetta.

Huomioitavaa kuitenkin on, että Pennsylvanian osavaltion poliisi vastaa vain pieneen osaan kaikista osavaltiossa tapahtuneista rikoksista ja tutkii niitä. Näin ollen osavaltion poliisin tilastot eivät edusta koko maan rikostilastoja. Tästä konkreettisin esimerkki muodostuu, kun tarkastellaan Suomen noin 33 000 – 34 000 vuosittaista pahoinpitelyrikosta ja Pennsylvanian osavaltion poliisin 5000 – 6000 pahoinpitelyrikosta - johon on laskettu mukaan myös törkeät nimikkeet. Tällä vertailulla Suomessa tapahtuisi siis yli viisinkertainen määrä pahoinpitelyitä Pennsylvaniaan verrattuna. Tämä suhdeluku muuttuu kuitenkin täysin, kun huomioidaan koko osavaltion lainvalvontaviranomaisten tilastot, jolloin lukema on noin 125 000 ja 145 000 välillä ja asetelma kääntyy pääläelleen. Sama ilmiö on havaittavissa myös enemmän spesifeissä rikosnimikkeissä, joskin useiden nimikkeiden tai tilastojen vertailu on haastavampaa, koska esimerkiksi Pennsylvaniassa on erilaiset pahoinpitelyrikokset jaettu useampaan kategoriaan, kuin Suomessa.

Ampuma-aseiden käyttämisen yleisyys. Kun aiemmin käsitellyjä seikkoja lähdetään tarkastelemaan ja vertailemaan konkreettisten, poliisin ampuma-aseiden käyttöön johtaneiden tilanteiden lukumäärien kautta, otetaan Suomen osalta nosto tutkimuksen johdannossa esille tuoduista lukemista. Poliisitarkastaja Ari Alanen sanoo Yle uutisten artikkelissa suomalaisen poliisin ampuvan ihmistä kohti noin viidessä tilanteessa vuosittain.

Pennsylvanian osalta aikavälillä 2008–2015 raportoitiin osavaltion poliisin laukaisseen aseensa työtehtävissä ainakin 120 kertaa.²¹² Pennsylvanian osavaltion poliisi kohtaa vuosittain laskennallisesti siis noin 15 tilannetta, jossa ampuma-aseella joudutaan ampumaan. Tilanteiden lukumäärä vaatii hieman kriittistä tarkastelua aiemmin mainitun tilaston osalta. *Public Sourcen* aikaisemmin mainitussa tilastoinnissa mainitaan aseenkäytöstä seuraavasti: “*Since 2008, Pennsylvania State Police troopers intentionally fired their guns in the line of duty at least 120 times*”, on perustellusti syytä olettaa, että kyseisellä lauseella tarkoitettiin nimenomaan aseenkäyttötilanteiden lukumäärää, eikä suoran suomennoksen mukaisesti laukauksia.²¹³

Tälle perusteluna on se, että kuten esimerkkitapauksista on todettu, ampuu pennsylvanialainen poliisi lähtökohtaisesti aseenkäyttötilanteissa useita laukauksia, eikä ainakaan tutkimuksessa tehdyn selvityksen mukaan laukausten määrää tilastoida. Tämän myötä on hyvin epätodennäköistä, että kyseisessä tilastossa tarkoitettaisiin ammuttuja laukauksia, eikä aseenkäyttöön johtaneita tilanteita. 15 aseenkäyttötilannetta vuodessa, on myös varsin hyvin linjassa aiemmin tutkimuksessa mainittuun Pennsylvanian osavaltion poliisin voimankäyttöön vuosittain kuolleiden henkilöiden määrään suhteutettuna. Varsinkin silloin kun otetaan huomioon, että suuressa osassa esimerkkitapauksista aseenkäytön kohteena ollut henkilö menehtyi, ja vuosien 2017 - 2022 aikana vuosittain menehtyneiden määrä liikkui viiden ja yhdentoista välillä.

Vuosittaisten ampuma-aseen laukaisemiseen johtaneiden tilanteiden määrä ei Suomessa ja Pennsylvaniassa eroa toisistaan niin paljon, kuin voitaisiin olettaa. Suomen 5-10 tapausta vuodessa vastaan Pennsylvanian noin 15 tapausta vuodessa. Kun otetaan huomioon Pennsylvanian osavaltion noin 2,5-kertainen asukasmäärä Suomeen verrattuna ja poliisin hälytystehtävien noin kaksinkertainen määrä, voidaan ampumiseen johtaneiden aseenkäyttötilanteiden yleisyyden todeta olevan lähes samalla tasolla. Pennsylvaniassa on useita muitakin poliisiviranomaisia, kuin vain osavaltion poliisi. Tämän myötä pelkästään osavaltion poliisin aseenkäyttötilanteiden määrä ei vastaa kokonaiskuvaa koko osavaltion aseenkäyttötilanteista.

²¹² Yle uutiset: Poliisin voimankäytössä on kuollut 10 ihmistä 2000-luvulla – mukaan mahtuu yksi vahingonlaukaus sekä etälamauttimen käyttö. Julkaistu 24.8.2021.

Julkaistu: <https://yle.fi/a/3-12070231> Luettu 23.4.2023.

²¹³ Public Source: When PA State Police shoot, it's almost always ruled 'justified'. Julkaistu: 26.9.2015.

Luettavissa: <https://www.publicsource.org/when-pa-state-police-shoot-its-almost-always-ruled-justified/> Luettu 27.4.2023

Havainto	Suomi	Pennsylvania
Väkiluku	Noin 5 500 000	Noin 13 000 000
Tehtävien lukumäärä vuodessa	Noin 1 000 000	Noin 1 900 000
Ampuma-aseen käyttökerrat vuodessa	Noin 5 - 10	Noin 15
Ampuma-aseen käyttökerrat suhteessa tehtävämäärään	1:100 000 ²¹⁴	1:126 666
Poliisin voimankäyttöön menehtyneet ihmiset	10 ²¹⁵	44
Rekisteröityjen ampuma-aseiden lukumäärä	Noin 600 000 luvanhaltijaa Rekisteröityjä ampuma-aseita noin 1 500 000	LTC-lisenssihaltijoita noin 1 600 000 Rekisteröityjä ampuma-aseita noin 240 000
Suojeluaseiden laillisuus	Ei ole	Kyllä

Kaavio 6:2. Toimintaympäristöjen vertailu.

6.3 Esimerkkitapausten vertailu

Esimerkkitapausten vertailua varten kehitettiin kriteeristö, joiden avulla esimerkkitapauksia tarkastellaan. Kriteeristöön on valittu kuusi osatekijää, jotka mahdollistavat esimerkkitapausten monipuolisen tarkastelun.

- Millaisella laukausmäärällä aseenkäyttötilanne on ratkaistu?
- Onko aseenkäytön kohteena olleen kohdehenkilön toiminta saatu pysäytettyä?
- Millainen osumatarkkuus aseenkäytöllä on ollut tilanteessa?
- Millaisia seurauksia kohdehenkilölle on tullut ampuma-aseenkäytöstä?
- Onko poliisimies selvinnyt tilanteesta ilman henkilövahinkoja?

²¹⁴ Vertailussa käytettiin arvona kymmentä ampuma-aseen käyttökertaa vuodessa.

²¹⁵ Suomessa voimankäyttöön menehtyneet aikavälillä 2000-2021, Pennsylvaniassa 2015-2019.

- Kuinka vaativat ja vaaralliset olosuhteet tilanteessa ovat olleet?

Eroavaisuudet aseenkäyttötilanteissa. Ampuma-aseen käyttöön johtaneet tilanteet Pennsylvaniassa ovat usein alkaneet täysin erityyppisenä tehtävänä, ja tehtävän suorittamisen aikana tilanne on eskaloitunut ja johtanut lopulta kuolettavan voiman käyttämiseen. Suomen osalta esimerkkitapauksissa on useimmiten lähtötilanteessa ollut jo tieto ampuma-aseesta tai teräaseesta - pois lukien Lempäälän, Ruskon sekä Hämeenlinnan tapauksissa, joista viimeisestä ei ole tarkempia tietoja annettu julkisuuteen.

Esimerkkitapauksien osalta ei suomalaisen poliisin tilanteissa ole sellaisia tapauksia, jossa esimerkiksi fyysinen voimankäyttö olisi eskaloitunut ampuma-aseen käyttöä edellyttäväksi tilanteeksi. Suomen esimerkkitapauksissa ei myöskään löydy sellaista tilannetta, jossa epäiltyä olisi jouduttu ajamaan takaa – pois lukien Lempäälän tapaus, jossa lähtötilanteessa kohdehenkilö oli jo liikkuvassa ajoneuvossa. Näiden havaintojen voisi arvioida kertovan suomalaisen poliisin taktisesta osaamisesta, voimakeinojen käytöstä laaja-alaisesti, sekä tilannejohtamisesta ja resurssien kohdentamisesta.

Laukauserä. Vertailtaessa Suomen ja Pennsylvanian esimerkkitapauksia ammuttujen laukausten määrän osalta, voidaan todeta suomalaisen poliisin selvinneen tilanteista pääsääntöisesti yksittäisillä laukauksilla. Vain kahdessa tapauksessa poliisi ampui useita laukauksia kohdehenkilöä kohti, jos ensimmäinen laukaus ei osunut. Muissa tapauksissa yksi osuma on riittänyt pysäyttämään kohdehenkilön vaarallisen toiminnan. Pennsylvaniassa sen sijaan on ollut tilanteita, joissa kohdehenkilöä on ammuttu useita kertoja, ennen kuin toiminta on saatu pysäytettyä. Huomionarvoista Pennsylvanian osalta on se, että vaikka kohdehenkilöön on vaikutettu ampuma-aseella useita kertoja yhdessä esimerkkitapauksessa, niin kohdehenkilö on silti itse paennut paikalta ja kyennyt hakeutumaan sairaalaan. Ampuma-aseen käytöllä ei siis ole itse tilanteessa päästy haluttuun vaikutukseen, vaikka poliisi osui kohdehenkilöön useasti.

Suomessa poliisin ampumien laukausten määrä nostetaan aina otsikoihin, mikäli tieto asiasta vain on saatavilla. Suomen osalta voidaan todeta osumatarkkuuden olleen varsin hyvällä tasolla. Kuudessa tapauksessa, joissa laukauserä on ilmoitettu, on kohdehenkilöön osunut seitsemän kymmenestä ammutusta laukauksesta. Pennsylvaniassa ei julkisissa lähteissä lähtökohtaisesti spesifioida laukauserää.

Seuraus kohdehenkilölle. Pennsylvanian osalta seitsemästä esimerkkitilanteesta vain yksi kohdehenkilö jäi henkiin poliisin ampuma-aseenkäytön jäljiltä. Suomalaisen poliisin osalta seitsemässä tapauksessa menehtyi aseenkäytön seurauksena vain kaksi. Kyseiseen lopputulokseen voidaan perustellusti arvioida vaikuttavan luonnollisestikin ammuttujen laukausten määrä, joka kuten mainittiin, on Suomen osalta ollut äärimmäisen hillitty. Tämän lisäksi korkeaan selviytymisprosenttiin voidaan vahvasti olettaa vaikuttavan poliisin tarjoama hätäensiapu kohdehenkilölle, joka on ollut

kohtalaisen helposti toteutettavissa, koska asevaikutus on valtaosassa tapauksia kohdistettu alaraajoihin.

Viranomaisten vahingoittuminen. Tilanteissa mukana olleet viranomaiset ovat haavoittuneet niin Suomessa kuin Pennsylvaniassa. Suomessa haavoittui neljä poliisimiestä, neljässä eri tilanteessa. Ampumavammoista on Suomen osalta mainittu karkeasti osumakohtat, joista osa on sinällään ollut kriittisillä alueilla kuten kasvoissa ja kaulassa. Julkisissa lähteissä ei kuitenkaan ole ollut mainintaa siitä, että vammat olisivat olleet erityisen kriittisiä. Pennsylvaniassa haavoittui kaksi poliisimiestä ja yksi menehtyi. Vammojen laajuutta ja vakavuutta ei ole pääsääntöisesti spesifioitu. Pennsylvanian osalta ei ole vammoista kerrottu edes osumakohtia, mutta on mainittu yhden tapauksen osalta poliisimiehen vakavasta haavoittumisesta, yhden kuolemasta, ja että yhdessä tilanteessa samaan poliisiin on osunut kolme laukausta.

Konkretisoitunut vaara. Suomen osalta tehtävillä, joilla ampuma-asetta on käytetty, yleisin vaarallinen väline on ollut teräase. Pois lukien Kuopion tapaus, jokaisessa tapauksessa, joissa ampumaseita kohdattiin, ammuttiin poliisia kohti. Poliisi haavoittui kaikissa esimerkkitalanteissa, joissa tehtävään liittyi ampuma-ase. Kaikkien kolmen tapauksen, jossa poliisia kohti ammuttiin, voidaan arvioida olleen ennalta-arvaamattomia. Ampumaseet, joita suomalaiset poliisit kohtasivat tehtävillä, olivat haulikko, itsetehty haulikko ja pistooli. Tilanteessa, jossa poliisimies haavoittui teräaseesta Kuopiossa, ammuttiin kohdehenkilöstä ensin ohi, jonka jälkeen kohdehenkilö pääsi lyömään poliisia teräaseella.

Pennsylvanian osavaltion poliisin tehtävillä, joilla ampuma-asetta on käytetty, yleisin vaarallinen väline on ollut ampuma-ase. Esimerkkitalauksissa Pennsylvanian osavaltion poliisi kohtasi kahdesti kiväärin ja kolmesti pistoolin. Vaikka Pennsylvanian osavaltion poliisi kohtasi useammin ampumaseita, haavoittui heitä vähemmän ampumaseenkäyttötilanteissa. Toisaalta Pennsylvaniassa myös menehtyi esimerkkitalauksissa yksi konstaapeli.

Paikka ja tila, jossa ampuma-asetta on käytetty, vaikuttaa myös konkretisoituneeseen vaaraan. Poliisi joutui Kuopiossa varautumaan sekä käyttämään ampuma-asetta oppilaitoksen tiloissa. Tämä voi muodostaa suuria haasteita aseenkäytölle mahdollisten sivullisten vuoksi. Tämän lisäksi kohdehenkilön paikallistaminen voi olla hyvinkin haastavaa, mikäli väkeä on paljon. Kuopion esimerkissä poliisipartio joutui toimimaan koulurakennuksessa, jossa on paljon tarkastettavia ja mahdollisesti ahtaita tiloja. Turun esimerkissä poliisipartio toimi vilkkaalla torilla, jossa oli paljon ihmisiä tapahtumaketkellä.

Pennsylvanian osavaltion poliisi toimi pääsääntöisesti ulkotiloissa, kun ampuma-asetta on käytetty. Tilanteet olivat myös liikkuvampia: takaa-ajaja suoritettiin sekä ajoneuvolla, että jalan. Liikkuva ti-

lanne mahdollisti kohdehenkilölle tilanteesta pakenemisen sekä mahdollisen väijytyksen toteuttamisen poliisimiehille, josta on esimerkkinä tapaus, jossa yksi poliisimies menehtyi. Pennsylvanian osalta kaikki aseenkäyttötilanteet eivät ratkenneet kerralla.

Havainto	Suomen poliisi	Pennsylvanian osavaltion poliisi
Poliisin ampumat laukausmäärät	Pääasiassa yksittäisiä	Pääasiassa useita.
Kohdehenkilön toiminnan pysähtyminen	Pysäytetty kaikissa tilanteissa.	Pysäytetty lähes kaikissa tilanteissa. Yhdessä tapauksessa käytiin useampi tulitaistelu ja toisessa kohdehenkilö pääsi poistumaan tilanteesta haavoittuneena.
Seuraus kohdehenkilölle	Pääasiassa haavoittui.	Pääasiassa menehtyi.
Viranomaisten vahingoittuminen	Neljä haavoittunutta	Kaksi haavoittunutta, yksi menehtynyt.
Konkretisoitunut vaara	Konkreettinen ja merkittävä	Konkreettinen ja merkittävä

Kaavio 6:3. Esimerkkitapausten vertailu.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuskysymyksiin vastaaminen. Tutkimuksen pääongelmaan, eli voidaanko vertailulla löytää kehityskohteita suomalaisen poliisin ampuma-asekoulutukseen, saatiin vastaus. Tutkimuksessa ja siinä suoritettussa analyysissä paljastettiin useita eri kehityskohtia, joita voitaisiin mahdollisesti implementoida suomalaiseen järjestelmään ja sillä tavoin kehittää poliisin ampuma-asekoulutusta. Tutkimuksessa ei oteta kantaa siihen, onko analyysissä havaittuja kehityskohtia realistista toteuttaa vaikkapa resurssien tai Poliisiammattikorkeakoulun nykyisen tai mahdollisesti tulevaisuudessa muuttuvan opintosuunnitelman puolesta. Tutkimuksen tarkoituksena oli puhtaasti nostaa esiin asioita, joita ampuma-asekoulutuksen kehittämiseksi voitaisiin miettiä tulevaisuudessa.

Avustaviin tutkimuskysymyksiin saatiin tutkimuksessa vastattua. Ampuma-asekoulutukseen pystyttiin perehtymään suomalaisten salassapitosäännösten vuoksi merkittävästi vähemmän spesifisti, mutta tälläkin tavalla saatiin tuotua esille seikkoja sellaisilla tarkkuudella, joka mahdollisti vertailun pennsylvanialaisen osavaltion poliisin kanssa.

Virallisia tilastoja ja tietokantoja oli saatavilla laajalti toimintaympäristöanalyysiä varten. Analyysiä voitiin tehdä puhtaasti faktuaalisen tiedon pohjalta. Toimintaympäristöanalyysissä saatiin selvitettyä poliisien tehtävämäärät, ampuma-aseiden vuotuiset käyttökerrat ja toimintaympäristöön vaikuttavat erityispiirteet, kuten ampuma-aseiden lukumäärä.

Otanta oli tutkimuksessa seitsemän tapausta kummassakin toimintaympäristössä, joka luonnollisesti jättää erityisesti Pennsylvanian osalta suuren osan tapauksia pois, joissa varianssia saattaa olla tai saattaa olla olematta enemmän. Laajemmalla otannalla olisi ollut mahdollista saada vedettyä vielä paremmin suuntaviivoja eri trendeihin, mutta seitsemän tapausta per vertailtava kohde on kuitenkin määränä jo sellainen, että vertailua voi tehdä ja trendejä havaita. Mikäli määrä olisi ollut vähäisempi, esimerkiksi kaksi tai kolme tapausta per vertailtava ryhmä, olisi tietoa voinut helposti pitää anekdoottisena. Tapaukset valittiin julkisuudessa esillä olleista tapahtumista, jotka omilla alueillaan olivat saaneet merkittävästi mediahuomiota.

Avustava tutkimuskysymys, jossa pohditaan mitä suomalaisessa poliisikoulutuksessa voidaan oppia pennsylvanialaisen poliisin koulutuksesta ja kokemuksista, linkittyy vahvasti tutkimuksen pää-tutkimusongelmaan. Tutkimuksen aikana suoritettussa analyysissä havaittiin useita kehityskohtia, joiden implementointia suomalaiseen koulutusjärjestelmään voitaisiin mahdollisesti miettiä. Kehityskohdat on esitetty luvussa 7.1.

Aseenkäyttötilanteista suoriutumisen arvioimista varten kehitettiin kriteeristö. Kriteeristöä peilattiin esimerkkitapauksiin, joista tehtiin keskinäinen vertailu. Kriteeristöä ja vertailua käyttämällä saatiin luotua kuva siitä, miten Suomen poliisi sekä Pennsylvanian osavaltion poliisi ovat esimerkkitilan-

teista suoriutuneet. Esimerkkitapausten mukaisen otannan osalta havaittiin, että kaikissa tilanteissa, joissa tehtävään on liittynyt ampuma-ase, on Suomessa poliisi vahingoittunut tilanteessa. Alla olevaan taulukkoon on koottu Suomen esimerkkitapaukset kohdehenkilön käyttämine välineineen, sekä mainittu poliisin saamat vammat tilanteessa. Kuopion tapauksen osalta on taulukkoon merkattu välineeksi vain teräase, vaikka henkilöllä oli hallussaan myös ampuma-ase. Merkintä on kuitenkin tässä tapauksessa tehty sen välineen mukaan, jolla poliisia on vahingoitettu.

Tapaus	Vaarallinen väline	Seuraus suomalaiselle poliisille
Turku 18.8.2017	Teräase	Ei vammoja
Lempäälä 28.4.2018	Ampuma-ase	Haavoittui, ammuttu päähän
Kuopio 1.10.2019	Teräase	Haavoittui, viiltohaava kätehen
Vantaa 10.2.2021	Teräase	Ei vammoja
Rusko 23.8.2021	Ampuma-ase	Haavoittui, ammuttu kylkeen ja käteen
Hämeenlinna 24.9.2021	Ampuma-ase	Haavoittui, ammuttu päähän
Oulu 4.12.2021	Teräase	Ei vammoja

Kaavio 7.1. Seuraukset suomalaisille poliiseille esimerkkitalanteissa.

Poliisimpiesten loukkaantuminen. Tarkastelussa olleissa esimerkkitapauksissa loukkaantui suomalaisia poliiseja kokonaisuudessaan enemmän, kuin Pennsylvanian tapauksissa. Tarkastelun pohjalta voidaan esittää kysymys, että miksi Suomessa poliiseja loukkaantuu ampuma-aseen käyttöä edellyttäeneissä tilanteissa näinkin usein? Lainsäädäntö eroaa Suomen ja Pennsylvanian välillä merkittävästi. Suomessa poliisin ampuma-aseenkäytön kynnyksen ylittyminen on selvästi rajattu. Kynnys aseenkäytölle on korkea. Pennsylvanian lainsäädännössä raja aseenkäytölle on merkittävästi tulkinnanvaraisempi.

Lainsäädännön eroavaisuuksien ja erilaisten vastuukysymysten vuoksi suomalainen poliisi joutuu suorittamaan enemmän jatkuvaa tilannearviointia ampuma-aseen käytön osalta. Eroavaisuudet tilannearvion tekemisessä voivat vaikuttaa varautumisen tason arviointiin sekä reaktionopeuteen aseenkäyttöä vaativissa tilanteissa, mikä voi osaltaan selittää loukkaantumisten määrää.²¹⁶

Molempien alueiden lainsäädäntö määrittää ampuma-aseenkäytön edellyttävän, että aseenkäytön kohteen toiminta aiheuttaa vakavaa hengen ja terveyden vaaraa. Suomessa tämän lisäksi vaaditaan, että aseenkäytön - kuten voimankäytön yleisesti, tulee olla tarpeellista ja puolustettavaa.²¹⁷ Pennsylvanian osavaltion poliisi voi käyttää ampuma-asetta tietyn teon ollessa käynnissä ilman, että hänen tarvitsee harkita vaihtoehtoisia toimintamalleja. Selkeimpänä esimerkkinä Pennsylvaniassa poliisi voi käyttää tappavaa voimaa käynnissä olevan raiskauksen pysäyttämiseksi, kun taas suomalainen poliisi joutuu turvautumaan lievimpään tehokkaaseen voimakeinoon.

7.1 Suomalaisen poliisin koulutuksen kehittäminen havaintojen perusteella

Alla esitellään havaitut kehityskohdat, joita Suomessa voitaisiin hyödyntää osana poliisin ampuma-asekoulutusta: haastavampi tasokoe, ampuma-asekoulutuksen raaka määrä, usean eri asejärjestelmän koulutus jo peruskoulutusvaiheessa ja henkilökohtaisen virka-aseen valitseminen virkamieslähtöisesti.

Tasokoe. Pennsylvanian osavaltion poliisin tasokoe on merkittävän vaativa ollakseen peruskoulutuksen läpäisyyn vaadittava suoritus, eikä esimerkiksi osa jonkin poliisin erityisryhmän pääsykoetta. Vaativa tasokoe asettaisi suuremmat vaatimukset läpipääsulle, mutta loisi myös tarvittaessa pakon edessä suuremman motivaattorin omatoimiselle harjoittelulle, jolloin taitoja on yksinkertaisesti kehitettävä, tai opintojaksoa ei saa hyväksytysti suoritettua tai työelämässä oikeus aseeseen kantamiselle päättyy. Mikäli pennsylvanialaisen tasokokeen läpäisee ja vielä hyvillä pisteillä, on aseenkäsittely ja ampumataito varmuudella hyvällä tasolla.

Tarkastellessa tasokokeen haastavuuteen vaikuttavia tekijöitä, voidaan löytää kolme asiaa, joita voitaisiin nostaa esiin suomalaisen ampuma-asekoulutuksen kehittämisessä: anatomisesti vaikuttavat osumat, korkea laukausmäärä ja laaja-alainen ampumataidon mittaaminen.

Anatomisesti vaikuttavat osumat. Anatomisesti vaikuttavat osumat on tema, jota on käyty tutkimuksessa läpi jo muun muassa aseenkäyttötilanteiden arvioinnin kohdalla. Poliisin ammatissa on

²¹⁶ Archana, Prabu; Abirami, Omprakash; Maheskumar, Kuppusamy; Maruthy, K.N; Sathiyasekaran, B.W.C; Vijayaraghavan, P.V.; Padmavathi, Ramaswamy: How does cognitive function measured by the reaction time and critical flicker fusion frequency correlate with the academic performance of students? Julkaistu artikkelina BMC Medical Education-verkkosivulle. Julkaistu 14.12.2020.

Lue tavissa <https://bmcmmededuc.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12909-020-02416-7> Luettu: 16.5.2023

²¹⁷ Poliisilaki (872/2011): 2. luku, 17 §

tärkeää tiedostaa, että jos ampuma-asetta joutuu virkatehtävällä käyttämään, niin miten vaikutukseen päästään, sillä ihmisen kehossa eivät kaikki alueet ole toiminnan kannalta yhtä tärkeitä ja kriittisiä. Virka-aseen patruuna on kevyt ja tekee suhteellisen pieniä vammoja verrattuna suurempi-kaliiperisiin aseisiin, jolloin osumatarkkuuden merkitys kasvaa. Ampumaratakäynneillä keskitytään usein perustarkkuuden harjoitteluun ja maalina saatetaan käyttää esimerkiksi IPSC-pahvitaulua, jonka päällä on paperi, joissa on erilaisia kuvioita. Esimerkin kautta ajatellessa, niin heikohko ampuja saattaa viisi laukausta ampueksaan saada kaikki viisi osumaa paperin suurpiirteiselle alueelle ja olla hyvin tyytyväinen suoritukseensa, koska ei ampunut paperista ohi. Mikäli maalitaulussa ei kuitenkaan oteta lainkaan kantaa anatomisesti merkittäviin alueisiin, niin ei voida olla varmoja, että olisivatko osumat paperitaulussa olleet kohteen välittömän toiminnan pysäyttämisen kannalta merkittäviä.

Korkea laukausmäärä. Korkea laukausmäärä on kaksiteräinen miekka, jossa toimintaympäristöjen erot osuvat toisiinsa mahdollisesti kaikkein voimakkaimmin. Pennsylvanian poliisin voimankäyttöä säätelevään lakiin on selkeästi kirjoitettu, että tappavan voiman käyttäminen on poliisille sallittua tietyissä tilanteissa. Tämä näkyy myös poliisin tavassa käyttää asetta aseenkäyttötilanteissa. Suomalainen käytäntö taas eroaa tästä merkittävästi, sillä Suomessa on vahva toimintamalli siitä, että poliisin jokainen laukaus tulisi kyetä perustelevaan ja toiminnan jatkuvalle arvioinnille on annettu suuri painoarvo. Tämän vuoksi taktinen toiminta ja raaka ampumataito on myös eroteltu tutkimuksessa: jos korkeaa laukausmäärää ajattelee esimerkin kautta, niin hyvä ampuja kykenee ampumaan esimerkiksi viiden laukauksen sarjan taululle nopeasti ja tarkasti, halliten aseensa rekyyliä hyvin. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että ampujan täytyisi poliisin voimankäyttötilanteessa automaattisesti ampua viisi laukausta putkeen; tällä on vain parempi kyky hallita asettaan paremmin ja henkilö on harjoitellut sitä monipuolisesti.

Korkeamman laukausmäärän harjoitteet ja erityisesti tasokokeet palvelisivat myös muilla tavoilla suomalaista ampuma-asekoulutusta. Erityisesti tämä näkyisi kahdella tavalla: ampuja joutuisi keskittymään yhtäjaksoiseen suoritukseen pidemmän aikaa ja ennen kaikkea toistuvien hyvien suoritusten merkitys kasvaisi. Epävarma tai heikohko ampuja voi onnekaalla suorituksella saada esimerkiksi viiden laukauksen suoritteessa kaikki viisi osumaa vaaditulle alueelle, mutta jos tämä pitäisi toistaa vaikkapa kaksi tai kolme kertaa peräkkäin, niin samaa suoritustasoa ei välttämättä saavutettaisi enää. Mikäli myös suomalaisessa ampuma-asekoulutuksessa käytettäisiin korkeampia laukausmääriä, niin kouluttajat voisivat olla varmempia siitä, että suoritustaso on varmasti vaaditulla tasolla, kun tasokoe nojaa enemmän vahvaan mekaaniseen suorittamiseen useiden toistojen aikana.

Laaja-alainen ampumataidon mittaaminen. Laaja-alaisen ampumataidon mittaamisen osalta pennsylvanialainen tasokoe on äärimmäisen hyvä. Siinä mitataan useita eri osa-alueita rekyylinhalinnasta ampumiseen liikkeestä ja suojan takaa, aina työelämälähtöisiin ns. retentiolaukauksiin,

jossa kohdetta ammutaan hyvin lyhyeltä etäisyydeltä etäisyystekniikan suorittamisen jälkeen. Suomalaisessa poliisikoulutuksessa olevat näyttökokeet ovat myös suoritteiltaan monipuolisia, mutta liikkeestä ampumista ei suoritteisiin kuulu. Aikaisemmin mainittuja ns. retentiolaukauksia voisi myös harjoittaa lisää: ampumasuoritteena on hyvin yksinkertaista ja helppoa ampua kohdetta, joka on alle kahden metrin päässä, mutta lisäämällä aikapainetta voidaan haastetta kasvattaa. Pennsylvaniassa on ylipäätään havaittu suoritteissa aikapaineen merkitys, jota voidaan ajatella kahdella eri tavalla. Ensinnäkin aikapaine luo stressiä suorittajalle ja koska voimankäyttötilanteet ovat harvemmin stressittömiä, tulee niitä myös harjoitella hallitun stressin ympäristössä. Hyvin harvat ihmiset pärjäävät stressitilanteissa paremmin, joten voidaan olettaa, että jos ampuja ei pärjää hyvin vain kellon luomassa stressitilanteessa, niin menestyminen oikean elämän vaarallisessa tilanteessa on epätodennäköistä.²¹⁸ Toinen esimerkki on työturvallisuudella perusteltavissa: joutuuko poliisi alakynteen yllättävissä ja nopeissa aseuhkatilanteissa, jos ei ole harjoitellut riittävästi nopeita kotelovetoja ja vaikuttamista lähelle?

Yhdysvaltojen poliisikoulutuksessa on vanhaan FBI:n tutkimukseen viittaava sanonta siitä, että keskimääräinen tulitaistelu lainvalvontakonstekstissa on kolme laukausta, kolmessa sekunnissa, kolmen jalan (eli noin yhden metrin) sisällä. Hyvä pistooliampuja kykenee ampumaan *bill drill*-harjoitteen eli kuusi laukausta kotelovedosta alle 2.5 sekuntiin. Vaikka poliisimiehen ei tarvitse menestynyt IPSC-ampuja ollakaan, luo tämä tietynlaisia vaatimuksia sille, että poliisimiehen täytyisi kyetä vastaamaan nopeasti myös yllättäviin ja nopeisiin, lähellä tapahtuviin aseenkäyttötilanteisiin ja näitä tulisi harjoitella enemmän. Myös niin, että otetaan huomioon aikaisemmin mainittu anatominen konteksti osumissa.

Kun viimeksi mainittu sidotaan tutkimuksessa esitettyihin esimerkkitapauksiin, voidaan huomata, että nimenomaan äkillisissä ja yllättävissä tilanteissa on poliisimiehille tullut henkilövahinkoja. Verattaessa taas tilanteisiin, joissa on ollut ennakkotietoa ampuma-aseista ja niihin on voitu varautua, on poliisi selviytynyt tilanteista hyvin ja ilman loukkaantumisia.

Suomalaisessa koulutuksessa usein painopiste on perustarkkuuden lisäksi voimankäytöllisessä kontekstissa, jossa kohdetta eli maalitaulua voidaan tähdätä rauhassa ja suorittaa niin hyvä ja rauhallinen laukaisutapahtuma, kuin ampuja kykenee.

Ampuma-asekoulutuksen määrä. Pennsylvaniassa voimankäytön koulutusta on suhteessa tutkinnon kokonaismäärään hyvin paljon ja hyvin suuri osa voimankäytön koulutuksesta on ampuma-asekoulutusta. Noin 13 % tutkinnon kokonaismäärästä pelkästään ampuma-asekoulutukseen on

²¹⁸ The Inverted U: How does Stress Affect Performance?

Luettavissa: <https://explorable.com/how-does-stress-affect-performance>

hyvin merkittävä määrä. Vertailtaessa suomalaisen poliisin koulutukseen tuntuu omituiselta, että tutkinto, jonka pituus on noin 1/6 suomalaisen poliisin koulutuksen pituudesta, sisältää enemmän voimankäytön koulutusta ja runsaasti enemmän ampuma-asekoulutusta.

On realistinen oletus, että Pennsylvanian osavaltion poliisi on tehnyt ratkaisun siitä, että koska vaativia ja vaarallisia tehtäviä on paljon – ja joilla esiintyy usein ampuma-aseita – on koulutuksessa priorisoitava ampuma-asekoulutuksen määrää muun voimankäytön koulutuksen uhalla. Suomalaisen poliisin toimintaympäristöanalyysin kautta voidaan todeta, että nykyisenmallinen koulutus on johtanut hyviin lopputuloksiin. Koulutusmääriä lisäämällä saataisiin joka tapauksessa parempia ampuja ja varmempia aseenkäsittelijöitä, joiden osaamistaso kestäisi myös mahdollisen toimintaympäristön muuttumisen vaarallisempaan suuntaan.

Useamman eri asejärjestelmän kouluttaminen jo peruskoulutusvaiheessa. Pennsylvaniassa pelkästään virka-aseella suoritettava koulutus on verrattain mittava, mutta tämän lisäksi koulutukseen kuuluu kahden toimintaa tukevan erityisaseen koulutus: partiokiväärin ja haulikon. Käytännössä siis jokainen osavaltion poliisin akatemiaista valmistunut henkilö kykenee ainakin teoriassa hallitsemaan kolme asejärjestelmää.

Suomessa poliisin peruskoulutukseen kuuluu lähtökohtaisesti vain henkilökohtainen virka-ase, mutta työharjoittelun jälkeen on mahdollista suorittaa erityisasekurssi, jolloin saa pätevyyden CZ Scorpion EVO 3 A 1-konepistoolin käyttämiseksi. Kurssille eivät kuitenkaan pääse kaikki halukkaat, vaan paikkoja on rajatusti. Kun taas tarkastellaan tutkimuksessa esitettyjä esimerkkitapauksia Suomesta, niin voidaan havaita, että suuri osa tehtävistä on hoidettu henkilökohtaisella virka-aseella. Tällöin voidaan esittää kysymys siitä, että onko konepistoolikoulutettuja poliisimiehiä tarpeeksi. Selkeitä hyötyjä, joita saavutettaisiin laajemmalla ampuma-asekoulutuksella jo peruskoulutuksen aikana, on muun muassa se, että työelämään siirtyessä erityisaselisenssi on jo hallussa ja sen käyttöä on harjoiteltu. Poliisilaitosten ei tarvitse kohdentaa silloin enää koulutusresursseja uusien työntekijöiden kouluttamiseen. Jos poliisimiehellä on jo peruskoulutuksesta valmistuessaan käyttäjäkoulutus sekä virka-aseeseen että konepistooliin, on henkilöllä myös mahdollisesti paremmat lähtökohdat jatkokoulutautumiselle vaikkapa partiokivääriin.

Huomiona voidaan nostaa myös se, että nykyään monilla peruskoulutukseen hakeutuvilla ei ole aikaisempaa kokemusta ampuma-aseista. Nykyisellä mallilla, jolloin koulutetaan pelkästään pistoolimallinen virka-ase valtaosalle, voi monelle jäädä ymmärrys eri ampuma-aseiden laadusta ja kyvystä hyvinkin suppeaksi. Esimerkkinä tästä voidaan nostaa eri ampuma-asetyyppien eroavaisuudet tehokkaassa käyttöetäisyydessä ja yleisessä ampumisen helppoudessa. Tämä voi konkretisoi-
tua pahimmillaan työturvallisuusseikkana, jos henkilö ei osaa hahmottaa muiden kuin käsiaseiden käyttötehokkuutta ja osumatarkkuutta verrattuna vaikkapa kiväärimallisiin aseisiin.

Henkilökohtaisen virka-aseen valitseminen. Kaikki ampujat eivät ole samoilla fyysisillä ominaisuuksilla varustettuja, jolloin optimaalisen suorituskyvyn varmistamiseksi on hyvä olla tarjolla vaihtoehtoja. Esimerkiksi Philadelphian kaupungissa poliisimies saa valita itse virka-aseena: valittavana on eri kokoisia ja kaliiperisia Glock-pistooleita, sekä revolvereita.

Suomessa esimerkiksi Rajavartiolaitoksella virkamies saa valita virka-aseensa kahdesta eri aseesta. Joko täysikokoisesta Glock 17-pistoolista, tai pienemmästä Glock 19:sta. Myös Puolustusvoimilla on ollut valinnanvaraa pistoolien valitsemisessa aiemmin, ennen Glock-malliston yleistymistä. Tällöin henkilöstö on voinut laajemmin valita FN Hi-Powerin, Sig Sauer P226:n ja Glock 17:n välillä.²¹⁹ Esimerkki, miten tämä voitaisiin poliisissa toteuttaa, on hyvinkin yksinkertainen. Poliisihallinnossa on tällä hetkellä kolme pistoolimallia, jotka ovat tai tulevat olemaan yleisessä käytössä: Glock 17, Walther P99Q ja Heckler & Koch SFP9.²²⁰ Virka-asekoulutus voitaisiin aloittaa sillä tavalla, että kaikki kolme asetta voitaisiin esitellä opiskelijoille. Opiskelijat voisivat testata pistoolien käteen sopivuutta, aseiden yleistä ergonomiaa, hallintalaitteita ja liipaisua. Tämän jälkeen virka-asekoulutus suoritettaisiin itselle kaikkein parhaiten sopivalla aseella.

Useat erilaiset aseet samassa koulutusryhmässä aiheuttaisivat pieniä haasteita koulutukselle, mutta aseperusteet ovat varsin samankaltaiset. Aseissa on muutamia eroja, muun muassa aseiden purkamisen suorittamisessa sekä hallintalaitteissa tietyiltä osin. Glock 17:ssä ja H&K SFP9:ssä on liipaisinvarmistin ja nappimallinen lippaan vapautin, kun taas Walther P99Q:ssa on vipumallinen lippaan vapautin. Aseiden luistin lukitussalpojen malleissa on myös eroavaisuuksia, sillä Glock 17:ssä tämä löytyy vain aseiden vasemmalta puolelta. Aseiden kahvat eroavat jossain määrin toisistaan niin malliltaan kuin myös muokattavuudeltaan, joka tukisi eri vaihtoehtojen tarjoamista eri ihmisille. Erot ovat kuitenkin niin pieniä, että niiden kouluttaminen olisi oletettavasti nopeaa.

Glock 17 ja Walther P99Q saattavat poistua poliisin käytöstä jollakin aikajänteellä, kun uusi H&K SFP9 tulee käyttöön laajemmin. Tarkoituksena ei kuitenkaan ole arvioida sitä, kuinka realistinen kolmella eri aseperusteella suoritettava peruskoulutus on, vaan nostaa esille asioita, joilla mahdollisesti voitaisiin löytää tapoja, joilla poliisiopiskelijat menestyisivät vielä paremmin ampuma-asekoulutuksessa.

7.2 Tutkimuksen validiteetti ja jatkotutkimusmahdollisuudet

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten kahden eri viranomaisen koulutukset, toimintaympäristöt ja kokemukset aseenkäyttötilanteissa ilmenevät ja eroavat toisistaan. Lisäksi tarkoituksena oli

²¹⁹ Puolustusvoimat: Kevytasekäsikirja (2019). Sivut 165, 173 ja 190. ISBN 978-951-25-3060-1

²²⁰ Poliisin voimankäyttö- ja suojavälinemääräys POL-2019-28030: Liite 2, sivu 1.

selvittää, että mitä suomalaisessa poliisikoulutuksessa voitaisiin oppia pennsylvanialaisesta koulutusjärjestelmästä ja heidän kokemuksistaan. Tutkimus tehtiin Poliisiammattikorkeakoululle, joka vastaa muun muassa kaikkien suomalaisten poliisien peruskoulutuksesta.

Tutkimuksen eettisyys. Tutkimuksessa otettiin huomioon opinnäytetyön eettiset suositukset, jotka Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry on määrittänyt.²²¹ Opinnäytetyötä tehdessä selvitettiin tekijöiden mahdolliset esteellisyydet aiheeseen liittyen ja perehdyttiin opinnäytetyön aiheeseen perusteellisesti. Opinnäytetyön ohjaajan kanssa käytiin useassa tilanteessa läpi opinnäytetyön kuormittavuutta ja millaisia resursseja sen suorittaminen vaatii. Opinnäytetyötä varten perehdyttiin tutkimuseettisiin ohjeistuksiin ja Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyöohjeeseen. Tutkimuksessa ei kerätty henkilötietoja.

Opinnäytetyön alkuvaiheessa selvitettiin yhdessä ohjaajan kanssa mahdollinen tarve tutkimuslupalle, jota lopulta julkisessa työssä ei tarvittu. Opinnäytetyöohjaajan kanssa on tehty kirjallinen ohjauksopimus ja opinnäytetyötä on toteutettu yhteisymmärryksessä ohjaajan näkemysten kanssa. Opinnäytetyötä palauttaessa on selvää, että opinnäytetyö tullaan tarkistamaan plagiaatintunnistusjärjestelmällä.

Tutkimuksen luotettavuus. Tutkimuksessa otettiin huomioon lähteisiin, tutkimustuloksiin ja niiden luotettavuuteen sekä eettisyyteen liittyvät asiat. Lähteiksi valittiin mahdollisimman tuoreita tietolähteitä, mutta koska suomalaisen poliisin kohdalla tarkastelujakso on yli 10 vuotta ja pennsylvanialaisen poliisin kohdalla myös yli viisi vuotta, niin tästä jouduttiin ajoittain tinkimään. Osa lähteistä jouduttiin valitsemaan vähemmän perinteisistä lähteistä, kuten vaikkapa uutisista. Näitä lähteitä on kuitenkin ristiin tarkastettu muiden lähteiden kanssa ja varsinaiseksi lähteeksi on pyritty valitsemaan muun muassa sellainen uutistoimisto, joka tarjoaa mahdollisimman puolueettoman tiedonsaannin. Ylipäänsä tutkimuksen valmistuttua voidaan lähteiden määrää pitää laajana sekä kokonaisuutena arvioiden luotettavana. Lähteet tukivat tutkimuksen toteuttamista hyvin ja laadukkaita lähteitä saatiin kerättyä ja hyödynnettyä runsaasti.

Vaikka lähteitä saatiin kerättyä paljon ja ne olivat pääsääntöisesti laadukkaita, muodosti tutkimuksen suorittamisessa ehdottomasti suurimman haasteen ehkä hieman paradoksaalisesti lähteiden käyttäminen. Koska tutkimuksessa selvitettiin poliisin koulutukseen liittyviä asioita, törmättiin useassa kohtaa rakenteelliseen ongelmaan, eli turvaluokiteltuun tietoon. Poliisin tekniset ja taktiset menetelmät ovat salassa pidettävää tietoa, jota ei julkisessa tutkimuksessa ole hyödynnettävissä.

²²¹ Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry: Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. Päivitetty 9.1.2020. Sivut 4-10.

Luettavissa: <https://www.arene.fi/julkaisut/raportit/opinnaytetoiden-eettiset-suositukset/>

Tästä syystä jotkin asiat – muun muassa suomalaiseen koulutukseen ja tasokokeisiin liittyen - jäivät suurpiirteisemmäksi, kuin suunnitelmissa alun perin oli. Yhdysvalloista saatiin kerättyä paljon laadukasta tietoa – hyvin monet viralliset dokumentit koulutuksesta ja tilastoinnista olivat täysin julkisia – mutta osa tietokannoista oli vain poliisin hallussa, joiden saaminen olisi edellyttänyt tiedonsaantipyynnön tekemistä.

Toisena lähteisiin liittyvänä haasteena voidaan nostaa esiin kahden yksittäisen lähteen keskinäinen ristiriita. Suomessa poliisin voimankäyttöön liittyvät tilastot eivät ole julkisesti tarkasteltavissa, joten näiden tietojen saaminen edellyttää toissijaisten, epävirallisempien lähteiden käyttämistä. Suomalaisen poliisin ampuma-asetilastoihin liittyen tutkimuksessa esitettiin kaksi merkittävästi esillä ollutta uutista: Yle-uutisten juttu vuodelta 2021 ja Iltalehden uutinen vuodelta 2019. Näiden kahden lähteen välillä oli merkittävä ristiriita asetilanteiden lukumäärän puolesta: Yle-uutisten jutussa poliisitarkastaja Ari Alanen mainitsee, että poliisi käyttää ampuma-asetta noin viidestä kymmeneen kertaa vuodessa. Iltalehden uutisessa taas mainitaan, että vuosien 2015–2019 välillä poliisi olisi käyttänyt ampuma-asetta 88 kertaa, joka tarkoittaisi noin paria kymmentä kertaa vuoteen laskennallisesti. Pennsylvanian osavaltion poliisi käytti ampuma-asetta noin 15 kertaa vuodessa, joten mikäli Iltalehden tietoja pidettäisiin luotettavampana lähteenä, käyttäisi suomalainen poliisi ampuma-asetta useammin, kuin vertailukohtana oleva osavaltion poliisi.

Kumpaakin lähdeä voidaan kuitenkin pitää luotettavana. Lähtökohta tälle on se, että Iltalehti on saanut tietonsa suoraan Poliisihallitukselta. Poliisitarkastaja Ari Alanen työskentelee taas Poliisihallituksessa uutisen kirjoitushetkellä. On mahdollista, että Iltalehden saamissa tilastoissa on yhdistetty saman otsikon alle useampi eri tapahtuma, esimerkiksi ampuma-aseella ampuminen ja sen käytöstä varoittaminen, jolloin numerot kasvavat merkittävästi. Esille voidaan nostaa myös se, että Alanen puhui uutisessa nimenomaan ihmistä kohti ampumisesta. On siten myös mahdollista, että Iltalehden tilastoissa on poliisin kaikki ampuma-aseenkäyttöön liittyvä, aina eläimen lopettamisesta mahdollisiin vahingonlaukauksiin tai esteen poistamisiin.

Jatkotutkimusmahdollisuudet. Tutkimus suoritettiin keskittymällä koulutukseen, toimintaympäristöön ja ampuma-aseen käyttämistä edellyttäneisiin tilanteisiin. Painopiste muodostettiin ampuma-aseen käyttämiseen ja sen kouluttamiseen, jolloin poliisin taktinen toiminta jätettiin huomioimatta.

Tutkimusta on mahdollista jatkaa eteenpäin useilla erilaisilla näkökulmilla ja mahdollisuuksilla. Yksi esimerkki on vertailtavien kohteiden vaihtaminen: Pennsylvania valittiin Yhdysvaltojen osavaltioista siksi, että se on mahdollisimman lähellä suomalaista yhteiskuntaa, jolloin polaarieroja ei synny niin suuresti ja vertailu suoritetaan mahdollisimman vertailukelpoisesti. Olisi mahdollista siis suorittaa päinvastainen tutkimus joko kaupunkien – esimerkiksi Helsinki vs Baltimore tai Helsinki vs St. Louis – tai osavaltioiden/valtioiden välillä - esimerkiksi Suomi vs Missouri tai Suomi vs Meksiko - jolloin olisi mahdollista suorittaa enemmän todellista ääripäävertailua. Toisaalta vertailua voitaisiin tehdä

myös eurooppalaisten viranomaisten välillä, eli vaikkapa vertaamalla vaikkapa suomalaisen ja ruotsalaisen poliisin koulutusta, toimintaa ja toimintaympäristöä.

Jatkotutkimusta voitaisiin suorittaa myös ottamalla tarkastelun pääpainoksi poliisin taktinen toiminta. Esimerkiksi miten poliisin taktisen toiminnan koulutus eroaa vertailtavissa kohteissa ja miten poliisin taktinen toiminta on vaikuttanut väkivalta- ja uhkatilanteista selviämiseen. Haasteen tässä ja edeltävässä jatkotutkimusesimerkissä on kuitenkin tiedonkeruu: on hyvin todennäköistä, että kyseisellä mallilla tutkimusta suorittaessa jouduttaisiin keräämään kotimaasta turvaluokiteltua materiaalia sekä tekemään kansainvälisiä tiedonsaantipyyntöjä, jotta saavutettaisiin riittävä materiaalin määrä, jolla tutkimusta voitaisiin realistisesti suorittaa. Tällöin tutkimus luonnollisesti muuttuu salassa pidettäväksi.

Jatkotutkimusmahdollisuutena voidaan mainita myös toiminnallisen opinnäytetyön tekeminen. Tämä voitaisiin toteuttaa esimerkiksi ammuttamalla kummankin vertailukohteen tasokokeita suuremmalla joukolla, tai tarkastella kuinka paljon harjoittelua poliisiopiskelijoilta vaatisi, jotta pennsylvanialainen tasokoe ensinnäkin läpäistäisiin tai vaihtoehtoisesti suoritettaisiin kiitettävillä pisteillä.

LÄHTEET

Lakilähteet

Hallituksen esitys 44/2002 vp.

Laki Poliisiammattikorkeakoulusta (1164/2013)

Laki rikoslain muuttamisesta (515/2003)

The Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR): Basic Principles on the Use of Force and Firearms by Law enforcement Officers. 07.09.1990

Pennsylvania Code Title 18: Crimes and offences.

Luettavissa: <https://www.legis.state.pa.us/WU01/LI/LI/CT/HTM/18/18.HTM>

Pennsylvania code Title 37

Luettavissa: <https://www.legis.state.pa.us/cfdocs/legis/LI/consCheck.cfm?txtType=HTM&ttl=37>

Perustuslaki (731/1999)

Poliisilaki (872/2011)

Rikoslaki (39/1889)

Sisäministeriön asetus poliisin voimakeinoista ja ajoneuvon pysäyttämisestä (245/2015)

Valtioneuvoston asetus poliisista (1080/2013)

Valtioneuvoston asetus poliisista annetun valtioneuvoston asetuksen 10 § muuttamisesta (927/2016)

Uutiset

6 ABC News:, Suspect charged in Pennsylvania State Police corporal shooting. Julkaistu 8.10.2017.

Luettavissa: <https://6abc.com/pennsylvania-news-state-police-officer-shot/2613093/>

AP News: Troopers shoot, kill Harrisburg gunman who fired toward them. Julkaistu 20.7.2021

Luettavissa: <https://apnews.com/article/health-shootings-coronavirus-pandemic-harrisburg-32ffcc6e42bad69284aa1a5ca01f0e5a>

Buck's County Courier Times: How outrage over police-involved deaths brings rare look at use-of-force policies in PA. Julkaistu 28.12.2020.

Luettavissa: <https://eu.buckscountycouriertimes.com/story/news/2020/12/28/pennsylvania-state-police-use-of-force-standards-transparency-reform/6318104002/>

Fox News: Pennsylvania police chief killed in shooting; suspected gunman shot dead in shootout hours later. Julkaistu 2.1.2023

Luettavissa: <https://www.foxnews.com/us/pennsylvania-police-chief-killed-shooting-suspect>

Iltalehti: IL selvitti: Poliisin voimankäytön tilastointi puutteellista, Poliisihallitus panttaa tietoa: "Vaarantaisi yleisen turvallisuuden". Julkaistu 26.11.2019.

Luettavissa: <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/48b39f2e-4a7f-40f3-b6d8-f27bca341593>

Iltalehti: Poliisi ampui koiran kiinniottotilanteessa Kuopiossa. Julkaistu 17.11.2020. Luettavissa:

<https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/c73368b1-8f66-46cb-8010-9e6f37e9ded8>

Iltalehti: Poliisi ampui epäiltyä myymälävarasta jalkaan Vantaalla. Julkaistu 10.02.2021.

Luettavissa: <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/f239c7db-5ce7-4121-882f-bba627e96035>

Iltalehti: Uutta tietoa syyttäjältä: Näin Vahdon poliisiampuminen eteni hetki hetkeltä – mies tulitti kyselemättä haulikolla verhon takaa. Julkaistu 8.9.2021

Luettavissa: <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/d1050fdb-bfb0-49d3-adcc-4c94ea902e77>

Iltä-Sanomat : Turun puukottajan silmitön juoksu kesti 3 minuuttia. Julkaistu 18.8.2017

Luettavissa: <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000005331860.html>

Iltä-Sanomat: Näin Lempäälän takaa-ajon dramaattiset tapahtumat etenivät: poliisi sai osuman putkihaulikosta, kuljettaja ammuttiin tuulilasin läpi. Julkaistu 27.6.2018

Luettavissa: <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000005734438.html>

Iltalehti: "Mies vuotaa kuiviin!" – Poliisin luodeista vammautunut mies on hengissä, naapurit eivät olleet huomanneet mitään erikoista. Julkaistu 26.9.2021

Luettavissa: <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/89c5b718-ca31-405d-a419-0a9f1e8a5c3e>

Iltä-Sanomat: Hämeenlinnan epäillyn poliisiampujan taustalla lapsen huostaanotto – sosiaalityöntekijät olivat 37-vuotiaan miehen luona kotikäynnillä. Julkaistu 28.9.2021

Luettavissa: <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000008294856.html>

Ilta-Sanomat: Oululais-mies uhkasi kahta poliisia puukkojen kanssa – sai syytteet kahdesta murhan yrityksestä. Julkaistu 3.3.2022

Luettavissa: <https://www.is.fi/oulun-seutu/art-2000008656803.html>

Lebtown: DA discusses details, process that led to justified shooting finding in Thome death. Julkaistu 27.4.2022

Luettavissa: <https://lebtown.com/2020/04/27/da-discusses-details-process-that-led-to-justified-shooting-finding-in-thome-death/>

MTV-uutiset: Kuopion miekkahyökkääjää ampunut sankaripoliisi oli harjoittelija – dramaattinen kertomus tapahtumista julki: "Lähtee henki jollen minä tee mitään" Julkaistu 8.9.2020.

Luettavissa: <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/kuopion-miekkahyokkaaajaa-ampunut-sankaripoliisi-oli-harjoittelija-dramaattinen-kertomus-tapahtumista-julki-lahtee-henki-jollen-mina-tee-mitaan/7920738#gs.j1ccvx>

MTV-uutiset: Milloin poliisi voi ampua ihmistä? 6 kysymystä kuohuttavasta aiheesta. Julkaistu 25.8.2021

Luettavissa: <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/milloin-poliisi-voi-ampua-ihmisen-6-kysymysta-ja-vas-tausta-kuohuttavasta-aiheesta/8218780#gs.j1layu>

Times News Online: Police shoot, kill man who raised rifle in White Haven. Julkaistu 23.12.2021.

Luettavissa: <https://www.tnonline.com/20211223/police-shoot-kill-man-who-raised-rifle-in-white-haven/>

Turun Sanomat: Suomessa poliisi käyttää asetta harvoin – aseenkäyttö kuitenkin lisääntynyt samassa suhteessa poliisin kohtaaman väkivaltaisen vastarinnan kanssa, julkaistu 24.8.2021.

Luettavissa: <https://www.ts.fi/uutiset/5405370>

US News: Pennsylvania man shot, killed by police after robbery, chase. Julkaistu 12.2.2021

Luettavissa: <https://www.usnews.com/news/best-states/pennsylvania/articles/2021-02-12/pennsylvania-man-shot-killed-by-police-after-robbery-chase>

Yle Uutiset: Kymmenisen luotia vuodessa – poliisi ampuu Suomessa harvoin. Julkaistu 28.4.2018.

Luettavissa: <https://yle.fi/a/3-10183570>

Yle Uutiset: Poliisin voimankäytössä on kuollut 10 ihmistä 2000-luvulla. Julkaistu 24.8.2021.

Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-12070231>

Yle uutiset Turku : Tämän tiedämme yön jälkeen: Turun puukottajalla oli kymmenen uhria – Poliisin mukaan uhrin valikoituvat sattumanvaraisesti. Julkaistu 18.8.2017.

Luettavissa: <https://yle.fi/a/3-9785241>

Yle Uutiset Kuopio: Yle seurasi hetki hetkeltä: Kuopion kouluhyökkäyksestä epäilty on koulun oppilas, yksi nainen kuollut ja 10 loukkaantunut, yhden tila kriittinen. Julkaistu 1.10.2019.

Luettavissa: <https://yle.fi/a/3-10998860>

Kirjallisuuslähteet

Anu, Juho: Pakkotila vastuuvapausperusteena. Osa Helsingin hovioikeuden "Rikosoikeuden uudistuneet yleiset opit" julkaisua. Julkaistu 2004.

Boucht, Johan: Poliisin voimakeinojen käyttö: suomalaisen oikeuden oppikirja. Poliisiammattikorkeakoulun oppikirja 31. Julkaistu 2020.

Luettavissa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-815-378-1>

Helminen, Klaus; Rantaeskola, Satu; Kuusimäki, Matti: Poliisilaki (2012). Talentum. ISBN 978-952-14-1924-9

Puolustusvoimat: Kevytasekäsikirja (2019). ISBN 978-951-25-3060-1

Rikander, Henri: Poliisin voimakeinot ja niiden seuranta (2016). Osa "Poliisin toimintaympäristö 2016" julkaisua.

Terenius, Markus: Poliisin velvollisuudesta pyrkiä palauttamaan hätävarjelutilanne kontrolloiduksi voimankäyttötilanteeksi. Osa teosta "Poliisin voimankäyttö - rikosoikeudellinen tutkimus sallitun voimankäytön rajoista (2013). Sastamala.

Valvonta- ja hälytystoiminnan tila, selvityshankkeen loppuraportti. Osa poliisin valvonta- ja hälytystoiminnan selvityshanketta. Poliisihallituksen julkaisusarja, tilattavissa Poliisihallitukselta. Julkaistu 3/2019. ISBN 978-952-7267-08-0.

Verkkajulkaisut

Seitamaa-Hakkarainen, Piritta: Kvalitatiivinen sisällönanalyysi. Julkaistu 19.5.2014.

Luettavissa: <https://metodix.fi/2014/05/19/seitamaa-hakkarainen-kvalitatiivinen-sisallon-analyysi/>

Rekisterit, tilastot ja tietokannat

Mapping Police Violence: Pennsylvania

Luettavissa: <https://mappingpoliceviolence.org/>

Office of Attorney General Josh Shapiro: Uniform Crime Reporting System, UCR

Luettavissa: <https://www.attorneygeneral.gov/open-data-urc-crimes-overview/>

Pennsylvania State Police: Community Access to Information Dashboard, CAID.

Luettavissa: <https://reports.py.pa.gov/psp/powerbiui>

Police Scorecard: Pennsylvania

Luettavissa: <https://policescorecard.org/pa>

Poliisin verkkosivut. Valvonta- ja hälytystoimen tilastot: Poliisin hälytystehtävät tehtäväluokittain

Luettavissa: <https://poliisi.fi/toimintaymparisto-ja-tilastot>

Poliisin tietojärjestelmä PolStat: Poliisiin henkilöstöön kohdistuneet Rikoslain 16 luvun 1 ja 2 §:n rikosmäärät poliisille tehtyjen ilmoitusten perusteella vuositasolla (2000-2019)

Poliisin tietojärjestelmä PolStat: Poliisin toiminnalliset luvut vuosilta 2015- 2021.

Poliisin tietojärjestelmä PolStat: Poliisin toiminnalliset luvut vuosilta 2019-2021

Security.org: Police Brutality Statistics & Analysis for Cities and States: 2013-2021

Luettavissa: <https://www.security.org/resources/police-brutality-statistics/>

Tilastokeskus: Väestö ja yhteiskunta. Suurimpien kuntien väkiluku. Päivitetty 3.4.2023.

Luettavissa: https://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html#suurimpien-kuntien-vakiluku

Washington Post: Police Shooting Database

Luettavissa: <https://www.washingtonpost.com/graphics/investigations/police-shootings-database/>

World Population Review: Cities in Pennsylvania by Population in 2023

Luettavissa: <https://worldpopulationreview.com/states/cities/pennsylvania>

World Population Review: Gun ownership by State 2022

Luettavissa: <https://worldpopulationreview.com/state-rankings/gun-ownership-by-state>

Tutkimukset ja akateemiset lopputyöt

Aaltonen, Iiro; Eskola, Janne: CZ Scorpion EVO 3 A1 - konepistoolin koulutusmateriaali poliisi (AMK) - opetukseen.

Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyö, julkaistu 9/2020

Alajuuma, Samuli; Hakkarainen, Arttu: Voimankäytön ylläpitokoulutus Kuopion ja Kajaanin poliisiasemilla.

Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyö, julkaistu 9/2019

Eronen, Pasi; Heikkilä, Kaj: Etälamauttimen käyttäjäkoulutus poliisi AMK - opetukseen.

Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyö, julkaistu 12/2019

Korhonen, Janne-Matti; Lindroos, Toni: Edeltävän ampuma-asekoulutuksen vaikutus poliisin virka-asekoulutukseen.

Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyö, julkaistu 11/2020.

Lahtinen, Aki: Poliisi ampuu - hätävarjelun vai voimakeinojen käytön perusteella. Turun yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan pro gradu-tutkielma. Julkaistu 2011.

Luettavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201201301268>

Pirkkalainen, Juha: Voimankäytön ylläpitokoulutusten tehostaminen Kanta-Hämeen kenttäjohtotehtävillä. Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyö, julkaistu 05/2020

Pew Research Center / National Police Research Platform: Survey of Law Enforcement officers Conducted May 19 - Aug 14, 2016. Julkaistu 8.2.2017.

Luettavissa: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2017/02/08/a-closer-look-at-police-officers-who-have-fired-their-weapon-on-duty/>

Reeves, Brian: Census of State and Local Law Enforcement Agencies. US Department of Justice, Office of Justice Programs, Bureau of Justice Statistics, Julkaistu heinäkuu 2011.

Muut internet-lähteet

Aalto-yliopiston verkkosivut: Opiskelutaitoja ja -käsitteitä

Luettavissa: <https://www.aalto.fi/fi/aalto-yliopiston-avoin-yliopisto/opiskelutaitoja-ja-kasitteita>

Bureau of Alcohol, Tobacco and Firearms (ATF): Which firearms are regulated under the NFA?

Luettavissa: <https://www.atf.gov/firearms/qa/which-firearms-are-regulated-under-nfa>

Fatal Encounters: Pennsylvania.

Luettavissa: www.fatalencounters.org

Fatal Encounters.org: Charity Thome. Sivuston ID 27723.

Luettavissa: <https://fatalencounters.org/view/person/victim/c228be56/>

Fatal Encounters.org: Clifford E. Wilbur Jr. Sivuston ID 29652.

Luettavissa: <https://fatalencounters.org/view/person/victim/5532c36b/>

Fatal Encounters.org: James R. Best. Sivuston ID 28105.

Luettavissa: <https://fatalencounters.org/view/person/victim/91440e9b/>

Fatal Encounters.org: Mitchell Schuller. Sivuston ID 30636.

Luettavissa: <https://fatalencounters.org/view/person/victim/114f4bf2/>

Fatal Encounters.org: Ronald D. Hoffman. Sivuston ID 31441.

Luettavissa: <https://fatalencounters.org/view/person/victim/50a616e4/>

Guns.com: Pennsylvania State Police select Sig P227 for Duty

Luettavissa: <https://www.guns.com/news/2014/07/07/pennsylvania-state-police-select-sig-p227-for-duty>

Glock USA-verkkosivut: Glock 17

Luettavissa: <https://us.glock.com/en/pistols/g17>

Glock USA-verkkosivut: Glock 21

Luettavissa: <https://us.glock.com/en/pistols/g21-sf>

Healthline: Leg vessels anatomy, function and diagram. Body maps.

Luettavissa: <https://www.healthline.com/human-body-maps/leg-vessels#1>

The Inverted U: How does Stress Affect Performance?

Luettavissa: <https://explorable.com/how-does-stress-affect-performance>

Jyväskylän Yliopiston verkkosivut: Menetelmäpolkuja humanisteille; Menetelmäpolku; Määrällinen analyysi

Luettavissa: <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysi-menetelmat/maarallinen-analyysi>

MantisX-verkkosivut: Instructions guide

Luettavissa: <https://train.mantisx.com/instructions-list/>

Municipal Police Officers' Education and Training Commission

Luettavissa: <https://mpoetc.psp.pa.gov/>

Municipal Police Officers' Education and Training Commission: Officer firearms requirements.

Luettavissa: <https://mpoetc.psp.pa.gov/training/Pages/Firearms.aspx>

Oikeusministeriön verkkosivut: Rikosoikeus

Luettavissa: <https://oikeusministerio.fi/rikosoikeus>

Pennsylvania State Police: Firearms: Carrying firearms in Pennsylvania

Luettavissa: <https://www.psp.pa.gov/firearms-information/Pages/Carrying-Firearms-in-Pennsylvania.aspx>

Pennsylvania State Police: Law Enforcement Services.

Luettavissa: <https://www.psp.pa.gov/law-enforcement-services/Pages/default.aspx>

Poliisiammattikorkeakoulun verkkosivut: Koulutus.

Luettavissa: www.polamk.fi/koulutus

Poliisin tiedote: Hämeenlinnassa syyskuussa tapahtuneen ampumistapauksen esitutkinta valmistunut – yhtä epäillään poliisin murhan yrityksestä. Julkaistu 25.2.2022:.

Luettavissa: <https://poliisi.fi/-/hameenlinnassa-syyskuussa-tapahtuneen-ampumistapauksen-esitutkinta-valmistunut-yhta-epaillaan-poliisin-murhan-yrityksesta>

Puolustusvoimien verkkosivut. Puolustusvoimat: viranomaisyhteistyö

Luettavissa: <https://puolustusvoimat.fi/osa-yhteiskuntaa/viranomaisyhteistyö>

Sisäministeriön verkkosivut: vastuualueet; poliisiasiat; ampuma-aseet.

Luettavissa: <https://intermin.fi/poliisiasiat/ampuma-aseet>

Syyttäjälaitos: Tutkinnanjohtajan tiedote: Poliisin ampuma-aseen käyttö Vantaalla siirtyy syyteharkintaan. Julkaistu 5.10.2021.

Luettavissa: <https://syyttajalaitos.fi/-/tutkinnanjohtajan-tiedote-poliisin-ampuma-aseen-kaytto-van-taalla-siirtyy-syyteharkintaan>

United States Census Bureau: Pennsylvania

Luettavissa: <https://www.census.gov/quickfacts/fact/table/PA/INC910220#INC910220>

Weaponsman.com: Pistol OCD: The Pennsylvania State Police

Luettavissa: <https://weaponsman.com/pistol-ocd-the-pennsylvania-state-police/>

Muut kirjalliset lähteet

Archana, Prabu; Abirami, Omprakash; Maheskumar, Kuppusamy; Maruthy, K.N; Sathiyasekaran, B.W.C; Vijayaraghavan, P.V.; Padmavathi, Ramaswamy: How does cognitive function measured by the reaction time and critical flicker fusion frequency correlate with the academic performance of students? Julkaistu artikkelina BMC Medical Education-verkkosivulle. Julkaistu 14.12.2020.

Luettavissa <https://bmcmmededuc.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12909-020-02416-7>

Jääskeläinen, Antti. Toimivaltajärjestelmän perusteet, 2. luento. Osa Poliisiammattikorkeakoulun toimivaltajärjestelmän perusteiden kurssia.

Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen määräys: Voimankäyttökoulutuksen, harjoittelun sekä itsenäisen harjoittelun turvallisuusmääräys (2016). POL-2016-1964.

Municipal Police Officers' Education and Training Commission: 2022 Basic Police Syllabus, julkaistu 2022.

Municipal Police Officers' Education and Training Commission: 2022 Requirements for Firearms Qualification.

Philadelphia Police Department: Directive 10.6., Firearms police, on or off-duty. Julkaistu 31.10.2019 (Asiakirja päivitetty 13.12.2021)

Poliisiammattikorkeakoulun AMK-tutkinnon opintosuunnitelma 2022-2024, Poliisiammattikorkeakoulu, julkaistu 2022.

Poliisiammattikorkeakoulu määräys POL-2017-9874

Poliisihallituksen määräys, POL-2019-28030

Poliisin voimankäyttö- ja suojavälinemääräys POL-2019-28030

LIITTEET

Liite 1

MPOETC:n ampuma-aseiden tasokokeissa käytettävä anatominen siluettimaalitaulu.

Lähde: MPOETC 2022 Requirements for Firearms Qualification

